

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kerepesi-ut 25.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Kiadja:

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Forint helyett korona!

Január 1-től kezdve a

BUDAPESTI NAPLÓ

felére szállítja le előfizetési díját.

A BUDAPESTI NAPLÓ január 1-től kezdve:

Félévre 7 kor. — fill.

Negyedévre 3 kor. 50 fill.

Egy hónapra 1 kor. 20 fill.

Egyes számonkint

Budapesten és a vidéken **2** krajcár (4 fill.)

A

Budapesti Napló alakja és terjedelme = marad a régi. =

Uj állomáson.

Budapest, december 22.

(v.) Mi az, ami januárban kezdődik és decemberben végződik? Az esztendő ügyebár? Hát igenis, az esztendő is. De az ujoncjutalék meghosszabbításáról szóló törvényjavaslatnak — az obstrukció egyik tárgyának — az általános vitája is. Az év legelején indult meg ez a vita; s ma, az esztendő alkonyán ért csak véget. Eseménynek kétségtelenül esemény ez a vitázárlat; de inkább érdekes, semmint jelentőséges. Mert nem azt jelenti, hogy a parlamentárizmus világtörténelmének e leg hosszabb és egyszersmind leghevesebb obstrukciója immár befejeződött, hanem azt csupán, hogy haladtában ismét új állomásra érkezett. Mondják, hogy ez az állomás már nincs messze a végállomástól. Lehet, de nem valószínű. Obstruáló képviselő már alig van egy tucat, de tíz-tizenkét ember sokat kotyoghat, galibát is csinálhat eleget, huzhatja az időt jó sokáig, incidenseket lesve, amelyek ismét felboríthatják a helyzetet és segítséget hozhatnak a megcsappant küzdő tábornak az ellenzék pihenőre tért derékhadától.

A kibontakozás szempontjából az egyik obstruált javaslat általános vitájának berekesztése nem jelent tehát semmit. Hátra van még egy csonó zárbeszéd, aztán a címmel újra megindulhat a szóáradat s végül az egyes szakaszoknál valóságos záporosóje omolhat a módosítványoknak. S mire mindez nagynehezen véget érne, elölről kezdhető a dolog a másik javaslatnál, amely a nagynehezen megállapított ujoncjutalék tényleges megajánlását foglalja magában. Ezt az egész torturát végigcsinálhatja az a maroknyi ember, ha van ereje, lelke, lélekzete és izlése hozzája. Látnivaló, hogy ez az esemény csakugyan nem jelent semmit. Még csak arra sem invitál, hogy tekintsünk hát vissza ezen a nevezetes ponton a küzdelemnek eddig megtett útjára. Minek visszapiantani arra, ami még élénk emlékezetében van mindenkinek? Kit érdekelne a harc eredményeinek ismételt összegezése? Hiszen arról, ami történt, valamint a kérdés fejlődésének mikéntjéről már megvan mindenkinél a megalkotott véleménye, sőt a kész ítélete is. Aki okulni akart, bizonyára már okult is. Aki feledni akart, bizonyára már

felejtett is. Aki vigasztalódni vagy épülni akart, kétségtelenül megvigasztalódott vagy épült. Hát mitől volna jó a retrospektív tekintet, vagy az összegezés, vagy a történet dolgok analízise? Hiszen kapacitálni sem lehet már senkit. A jövő nemzedék talán kétségben lehet a harc jogosultsága, az elért eredmények helyes értékelése felől, mert elfogulatlan tárgyiassággal fogja szemlélni a tusa történetét. De akik ma élünk s akár ható tényezői, akár érző szemlélői voltunk a küzdelemnek, nekünk már senki sem mondhat újat, minket nézeteinkben már semmi meg nem tántoríthat. Ennélfogva kitérünk az elmékedés kísértése elől. Hasznát nem látjuk, szórakozást pedig benne nem lelkünk. Mert ebből az egész dologból kipárolgott minden izgalmas elem. A vitás kérdések szélesre taposvák, kidiskucióáltak belőle minden eszmemagot s ami most folyik, az már nem egyéb üres szalmacséplésnél. Az obstrukció, amelynek anyaga immár a könyökén nő ki minden embernek, az unalmasság jegyébe lépett. S minálunk a nevezetesség csak néha öl, de az unalmasság mindig.

Tudunk mi valakit, akinek addig van türelhető dolga, amíg ezt az obstrukciót végképp meg nem ölte az unalmasság. Gróf Tisza István ez a valaki. Ha túl leszünk egyszer ezeken a tuskés katonai kérdéseken, akkor fogja csak belátni a kormányelnök, milyen gyöngyölet volt az ő élete az obstrukció idején. Mert akkor felszabadulnak ellene azok az ellenséges erők, amelyeket ma még a felfelé való tekintet lekötve tart, de amelyek eleven energiává alakulnak át tüstént, mihelyt kormányképességüknek vagy inkább kormányképességük pusztá látszatának maradékait nem kell többé féltelniök. Most csak harc folyik. Akkor hajsza indul meg. Kíméletlen hajsza, amelynek rendjén ölt mérgebe mártott nyilvesszővel fognak lövöldözni a Tisza-kabinetre. Ha komoly ok erre az ostromra nem kínálkozik, majd akad rá ürügy. A feudális szellem nem engedi el ezt a véres leszámolást az új kormányzati irány ugynevezett merkantilizmusának. A különböző táborokba szétszórta ultramontanok nem fognak lemondani a kálmánista rezsim megfojtásának gyönyörűségéről. Akik ma az obstrukciót csak titokban nógatják, akkor nyil-

tan forgatják majd csatabárdjukat. A másik csoport, amely ma új politikai programmal összetakolással foglalkozik, hogy különállását utólag igazolhassa, majd kibontja akkor ma még begöngyölt zászlaját. S talán megjelennek a küzdőtérre azok is, akik mostanság fizikai távollétükkel tündökölnék. Ha túl leszünk a hadsereg kérdésein s az udvar legfőbb érdekét a kormány állásának megrendítése többé veszélybe nem sodorhatja, akkor a most lappangó gyűlölségek majd előbujnak odvaikból s vihar vihart fog érní ama nehez napokban. Erős földrendéseket s pusztító ciklonokat jósol a tavasz elejére a politikai meteorológia. S a legcifrább e dologban az, hogy a liberáliszmusa miatt fogják támadni azt a Tisza Istvánt, aki konzervatív programot adott, s hogy a feudális és klerikális törekvések most szerveződő szövetsége a legadázabbul fog neki-rontani annak a kormányzati irányynak, amelynek politikai tartalma az igazi szabadelvűségnek nyomát is alig mutatja. Ennek a minden ízében hazugságokkal telített közéletnek ez a szilaj harc lesz a legnagyobb és a legnevezetesebb hazugsága. S talán a legviszatasztóbb is. Mert az erkölcsbírói tógát azok fogják a leghívalkodóbban viselni, akik, mikor a nemzeti közélet becsületéről volt szó, a kutmérgezőkkel cimboráltak. Szerencsére ez a kellemetlen tusa nyilván nem fog sokáig tartani. A mostani országgyűlésnek végvonaglója lesz az. Tavaszra választunk. Mert új embereknek s új eszméknek kell a törvényhozási csarnokába bevonulniok.

Vita-rekesztés.

Budapest, december 22.

Végre! Az általános vitát sikerült berekesztetni. Ennél eseményesebb vitája még nem volt tán a parlamentnek. Kormányok buktak, pártok kitaláltak, betolódtak, új pártok keletkeztek, emberek jöttek-letűntek, a világ képe is megváltozott: a katonai vita mindent túlélt s ma is csak odáig jutott, hogy általánosságban befejeződött. De még hátravannak a zárbeszéd, aztán a részletes vita, ennek rendjén címviata, első, második és harmadik paragrafus-vita s legvégül még a második katonai javaslat, az ujonc-megajánlás. Ha az obstrukció rendelkezésére álló tízennégy ember mindenik szorosnál elölről kezdi a harcot: hát az eltarthat még félszázadig is.

TÁRCA

Népdal.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: Feszl Géza.

Még a grófkisasszony is azt dalolja, amit a Finom Rózi vagy a Bakai Erzi... rózsabokorba' jöttem a világra!... És a cillinderes aszfaltbetyár is azt a nótát füttyüreszi, dudolgatja öntetszelgő ábrándozásai közben — ami pedig sokkal inkább odaillik a bakonyi betyárhoz — hogy: cifra szűrőm a tanuja... vagy: végigmentem az ormódi temetőn...

Nem játszsza annyiszor a paraszt a rangbeli urat, mint ahányszor a rangbeli ur — gondolatban — eljátszsza a parasztot.

Es ennek az ábrándozásnak, mely a ranglétrán felé kacsintgat, bizonyára nagy oka van. Nagy okának kell lennie, minthogy ez homlokegyenest ellenkezik azzal, ami a lélekbeli mozzanatok roppant tömegében a legmegszokottabb és a legtermészetesebb jelenség: a *füllel* való kacérkodással. Az ok, melynek ez a rendhagyó jelenség betudható: hatalmas bizonyítéka annak, hogy van valami közös, alapvető vonás az emberi lélekben, mely nem halad a divattal, hanem az első emlékekhez és a legegyszerűbb motívumokhoz és a legkezdetlegesebb formákhoz váltig hű marad.

Valami?...

De miféle névvel kereszteljük el ezt a homályos valamit? Elkereszteljük, elnevezzük: a *lélek nyelvének*. Olyan nyelv ez, mely szavakban nagyon is szegény, de képekben és hangulatokban annál gazdagabb. Olyan nyelv, melynek szótára nincs, dialektikájá töredékes és amely kommentárookra mégsem szorul és félreértéseket nem

ismer és amelyet minden ember a saját egyéniségéhez mérten, nagyjában úgy, mint a többi, vagyis egységesen, de módoszataiban mindenki különféleképpen használ. Az a nyelv az, melyen az ember sajátmagához beszél. Az a néma nyelv az, melynek „a szó még nem véthetett”. Az a titkos hangulatvilág az, mely szókincs és mondatban nélkül bontakozik ki az ember bensejében, kibontakozik pusztán azért, hogy egy-egy pillanatra a lélek színpadán megjelenjék, s ha megjelent, ismét úgy vonul el, hogy idegen szem nem láthatott belőle mást, legfőleg egy csendes, titkos, önkénytelen, lutólagos mosolyt.

A lélek nyelve főbb vonásaiban bizonyára valamennyi éppen úgy hasonlít egymáshoz, mint amennyire nagyjában külsőleg is egyformák az emberek. Viszont valahány emberi külső van, ugyanannyi az eltérés is, és valahány ember társalog titkon önmagával, mindmegannyi más és más izlés, forma, hangsúly, módor és szellem szorint beszél.

Az egyéni műnász jelentősége elesik, mert ez az általános, a közöset, a tipikusat nem érti. De annál inkább nevezetes minden gondolkodó előtt az, ami az emberi lélek közös jellegére vet világot. Amde a lélek nyelvének közös időmját éppen azért nehéz kihámozni és a nyugodt értelem napfénye elé idézni, mert se fix formákba öntött szókincs, se ismeretes szabályoknak hódoló mondat szerkezete nincs. — Egy sifferkulesa azonban ennek a rejtélyes nyelvnek mégis van. E kules az önkénytelen reflexióknak megfigyelése. Azok az önkénytelen indulatkifejezések, melyek akarunk ellenére, a megdondolás idejének kizárásával fakadnak ki lelkünkől. Ezek: a lélek nyelvének betűi. Ezek a betűk mindig közös jellegűek és következtetések és föléseztől jelentéssel azokat emberfia nem alkalmazza soha.

Az ijedség hangja mindig rövidlélekzetű szótag. (A vérszikkoltás ezzel nem azonos, mint-hogy csak amaz az önkénytelen hang, míg emez

tudva és akarva segítséget hív.) A csodálkozás mindig vontatott, lassan bontakozó hangfutam. Az öröm kitérése magasabb regiszterekben és gyors ütemekben csapong. A lesújtó bánat oly hangokat vált ki az emberből, melyek szagzatotlan konganak, valahányszor a mélyen gyászoló aláveti magát a másokkal való közlés kötelezettségének, vagy pedig ha lelke háboruja hozza magával, hogy szavakba öntse s így könnyítse súlyos terheit. Időközönként van valami a nagy öröm és nagy fájdalom kifakadásában, valami sóhajzásszerű. Ez is, az is valamelyes kifakadó vágyódásnak a hangja — és éppen a *vágyódás* az, ami bizonyos rokonszerűséget állapít meg a kettő között a nagy ellentét dacára. Mélyebb és reszketőbb hangon nyilatkozik meg az elsrított, az eltemetett vágy. Magasabb és csendőbb hangfutam tolmácsolja a boldog vágyakozás örömet. Megtört vágyak koporsójának szól amaz. Mosolygó reménynek bölesójének emez. A haragnak extázisa erőteljes, bátor, ugyszólván lendületes kitérés. A félelem hangja bujkál, mint a gazdája, aki láthatatlanná szeretné tenni magát. A megütözés, a dölyf, a megsértett büszkeség, a csapongó vágyakozás, a jókedv, a lelki kín, a féltékenység, a tehetetlen bosszuszomj, a marcan-golni akaró gyűlölet és a rajongásig fokozott szerelem mind-mind a lélek nyelvének több vagy kevesebb betűit alkalmazkál és az önkénytelen érzelme kifakadások alkalmával sohasem vetik el, sohasem cserélik föl a megfelelő betűt.

Es a lélek nyelvének ilyen betűiből alakul ki a hangok birodalmának virágfaunája: — a dal. Mert a hangok birodalmának az egyszerű, az emberi ajkáról fakadó dal a virágfaunája és nem a mennydörgésnek vagy a vihárnak vagy a záporának az imitációja. A dal pedig nem egyéb, mint harmonikus egymásutánba fűzött sorozata az emberi lélek önkénytelen indulathangjainak. Visszhang a dal, vagyis olyan hang, mely visszatér oda, ahol született: az ember lelkebe. Az igazi dalnak majdnem minden üteme, fordulata

Az általános vita befejezése után pedig fölállott a honvédelmi miniszter s megpróbálkozott egy kis mérleg-csinálással:

1. az obstrukció elherdált egy egész esztendő;
2. rákényszerítette a hadügyi kormányzatot, hogy visszatartsa a kiszolgált katonákat;
3. rákényszerítette arra is, hogy behívja a póttartalékosokat s ezen a szomorú kényszeren már az se segítene, ha az újoncjavaslatokat most már akadálytalanul intézhették el a parlament;
4. minden valószínűség szerint nem lesz elérhető, hogy októberben az utolsó korosztályt megint visszatartsák, mert kiesett a hadseregből egy teljes újonc-évfolyam s most egyszerre két évfolyam kiképzéséről kell majd gondoskodni; végül

5. elértük azt, hogy tavaszra, tehát arra az időre, mikor a hadsereg akcióképességének legnagyobbak kell lennie, nincs alaposan begyarmolt hadseregünk s az ország biztonsága szempontjából némiképpen gyengén állunk.

Ezt a mérleget állította az obstrukció lelkiismerete elé Nyíry Sándor honvédelmi miniszter s ezen az alapon kérte még ebben a tizenkötödik órában is a romboló munka abbahagyását. S az eredmény? Akiiket nem kellett meggyőzni, azok éljenek; akiket meg kellett volna győznie, azok az egész beszéd alatt azon gondolkodtak, hogy vajon Hellebronth a maga záróbeszédével ki tudja-e huzni a mai ülést vagy ráadásul kell-e még adni Okolicsányit is?

S még ez a gond is elmúlt fejük fölél.

Polónyi Géza személyes kérdésben megfelelt Apponyinak, Kaasnak és Hollónak, aztán Kaas, Holló és Okolicsányi ugyancsak személyes kérdésben replikáltak, — ez magában is jelentett egy jó órát. De azonkívül különböző zivatarcsokkok is voltak. Justh Gyula, Szatmári Mór, Olay Lajos és mások megint paprikás hangulatban és paprikás megjegyzésekkel keltek ki a Kossuth-párttal szemben folytatott hajsza protektorai ellen. Lovagias ügyekre való anyag megint bőven termett a zivatarcsokkokból. S a végén bekötözték ugyan egymás sebeit, de nem jutott egy kis kötés a leginkább sebesült parlament seibeire. Az összeveszés és a kiegyenlítés egyaránt kellemetlen volt — ellenben mindezek után megszünt probléma lenni az a kérdés, hogy Hellebronth Géza záróbeszédével ki tudja-e huzni az ülést? Ki tudta huzni. Ki is huzta.

Három óra után Berzevicsy Albert kultusz-miniszter a tegnapi incidens ötletéből röviden megvélmezte az egyetem tudós tanárait, ami

átmenete egy-egy régi ismerős, mely a saját lelkünkben nem egyszer, de százszor is kifakadt, és amikor a saját lelkünknek e jól ismert és természetes hangjai csoportosítva, korszoruba fűzve, dalba öntve hallószékünk ajtajánál megjelennek, akkor kiváltja a dal ugyanazt az érzést a hallgatóknak, amely érzést azelőtt nem egyszer az érző lélekből ugyanazokat a hangokat váltotta ki. Egyéni kombináció és oknyomozásom szerint az ugynevezett szivhez szóló dal hatásának titka és magyarázata ez!

Általában a zenének hatása abban áll, hogy a hangokhoz fűződő emlékeink fölélednek, visszatérnek, találkoznak. Az erdő zuga, a madárdal, a csermely csobogása, az ősi szél vontatott panaszhangja, a bűgő esztharang megannyi emlék gyánant tér vissza hozzánk, a zenei imitációk révén és az emlékek magukkal hozzák az elpihent hangulatokat. De mindezeknél sokkal intenzívebben hatnak — minthogy sokkal közelebb állanak emberi mivoltunkhoz — azok a hangok, melyek nem az erdőből, nem a hegytetőről, nem a falu tornyából, hanem a saját lelkünknek hangadó-képességéből fakadnak. Mert az emberi lelket — úgy mint minden mást, ami él — első sorban és különösen önmaga érdekli.

Az emberi fizikum következtében minden közvetlen érzésnek megfelelő valamelyes hang és pedig azon prózai oknál fogva, melyet a különféle ingulathoz a szervezetre, különösen a légzőszervekre különféleképpen gyakorolnak. (Az emberi fizikum ismerője, egy gondolkodó orvos, kétségtelenül megfejtethetné és föltárhathá — ha ráveti magát e kérdésre — az érzések karakterisztikus hangjainak egész skáláját: biológiai alapon, nevezetesen a vérkeringés törvényei alapján.) Bármennyire prózai dolog legyen is, hogy például a félelemnek érzete légzési akadályokat von maga után, azért mégis költői magaslaton áll izlésünk ítéllete szerint az az elgöngyöltség (ami nem egyéb, mint félelem), mely az első szerelmi vallomásban benne rezg és amely bátoratlanul kiejtett szavak-

illett a kultuszminiszterhez, de nem igen kellett a t. Háznak.

S aztán a mai ülés befejeződött.

De künn a folyosón akkor már azt a képtelen hírt kezdték kolportálni, hogy holnap föltétlenül elintézik a katonai javaslatokat s ha nem lesz leszerelés, lesz erőszak. Semmi, de semmi sem szól a képtelen fölvetés mellett s hogy mégis sokat beszéltek róla, csakis úgy magyarázható, hogy az obstrukció nagyon kívánatosnak találta már egy kis — erőszakot. Hiszen az obstruktorok meg is érdemelnék talán, de az ország nem. S már csak bele kell nyugodni, hogy a maradék-obstrukciónak természetes halálal, végkimerülésben kell kimulnia, erőszakot pedig senki sem fog vele szemben alkalmazni...

A képviselőház ülése december 22-én.

— Kezdete délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Jakabhy Imre.

A kormány részéről jelen vannak: Gróf Tisza István miniszterelnök, Nyíry Sándor.

Elnök: Megnyitja az ülést. Hitelesítik a tegnapi ülés jegyzőkönyvét.

Bjelentik, hogy Pintér Sándor lemondott a naplóbizottsági tagságáról.

(Az utolsó szónok.)

Ráth Endre: Konstatálja, hogy a nemzeti harc eredmény nélkül végződött, pedig ha a harc tárgyát képező kérdések egyszer fölszínre kerültek, megoldás nélkül nem lett volna szabad hagyni őket. A magyar nyelvért a végtelenségig kellett volna harcolni, mert a nyelv kérdése sehogy sincs rendezve Magyarországon. Statisztikai adatokat hoz föl arra, hogy csak nyolc millió hatszáz ezer ember magyar, míg hat millió nem is beszél magyarul. A nemzetiségi kérdéssel beszél hosszasan, majd azt mondja, hogy csak azért veti alá magát a Kossuth-párt határozatának, mert egység nélkül, nem remél eredményes küzdelmet. Végül a honvédelmi miniszterhez fordul s kéri, hogy Erdély egy régi baján segítsen, javítsa meg a katonaság diszlokációját. Statisztikai adatokat sorol fel annak bizonyítására, hogy a katonaság mostani elhelyezése Erdélyben a magyarságnak rovására van. Valami szándékosságának kell ebben lennie. Kéri a honvédelmi minisztert, hogy a magyarságot jobban támogassák jövendőben s kérésüket hallgassák meg. Erdély részére katonai nevelőintézetet kér. Nem fogadja el a javaslatot. (Élénk helyeslés balról.)

Elnök: Kiván-e valaki szólni? Ha szólni senki sem kíván, az újoncjavaslat általános vitáját bezárom. Következnek a záróbeszédok.

(A záróbeszédok.)

Nyíry Sándor honvédelmi miniszter: Az újoncok nincsenek megszavazva, de ha most rögtön megszavaztatnánk is, ezeknek bevonulása március hó közepe előtt lehetetlen. A kiképzést május hó közepe előtt lehetetlen befejezni. A véderő akcióképességének legkardinálisabb követelménye az, hogy tavasszal, amidőn a külföldön valószínűsége fennáll, az akcióképesség megleljen. E föltételnek egy évfolyam haza-

ban, meg-megjűlő pauzákban, a hangkifejtő-képességnek pillanatnyi szüneteiben nyilvánul.

... Bizonyos, hogy a legprimitív dal is a kulturális fejlődési fokozatok hosszú sora után született meg; amint hogy kétségtelen az is, hogy a mai kornak s különösen a magas műveltségű nemzeteknek legbárdolatlanabb tagja sem azonos többé az egykori ősembernek őseredetű egyéniséggel, illetőleg lelkeknek típusával.

Ennyiben tehát a legprimitív népdal is hosszú fejlődési procedúrát követett, és nem az őseredetű emberi természetből kitoró indulathangok gyűjteménye. Kétségtelenül sok benne a fejlődés és átörökítés, illetőleg a hagyomány alapján tovább kultivált hangtartalom. De ez a hangtartalom a néplelekből született vagy a néplelek által szentesített daloknál mindig közelebbi rokonságban van azokkal a hangokkal, melyeket az emberi fizikum örök törvényei szerint az emberi pszichikum mozdulatai szülnék. Ezzel szemben a modern kultúra a zenei hangok által felidézett reminescenciákban való kéjelgést — az újításra és az eredetiségre való törekvéssel fogva — oly térre vitte át, mely egyre eltávolodik a közvetlen emberi hangok által nyújtott motívumoktól és kiterjeszti a hangutánzás művészetét majdnem mindenre, amit az emberi hallóérzék befogadni képes. Amde ez a meggazdagodás a változatosságokban egyuttal elszegényedés a mélyreható érzésekben vagyis az intenzív hatásokban. A modern zenei művelzet nem az ábrándokba ringató hangulatokban sarkallik, hanem a — megcsudáláson. Alapvető mottója nem az, hogy: „milyen szép”, hanem ez: ah milyen nehéz. A fölemletet kiszorítja — a rigó.

Igy hozza ezt magával az áramlat, a divat. De mikor a konvencionális hazugság levedlik, akkor grófkissasszonyal, gavallérnal, előtérbe lép az igazi érzések játéka, tolmácsa, visszhangja: a népdal.

bocsátása és egy teljes újonc kontingens ki nem képezte után egyáltalán nem felelünk meg. Hozzájárul még ehhez, hogy a Balkán-félszigeten a politikai helyzet olyan bizonytalan és annyi meglepetés csúját hordja magában, hogy a hadi készütséget az által, hogy a hazabocsátott legénység pótlása elmaradna veszélyeztetni vétkes könnyelműség volna. (Ugy van! jobboldal.) Ezért a hadügyi kormány a felelősséget semmi szin alatt sem bajándó elvállalni. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Ehhez járul még a hadsereggel szemben azon természetes és magától értetődő másik követelmény, hogy az minden eshetőséggel és meglepetéssel szemben is minden pillanatban akcióképes legyen. Világos tehát hogy nem marad egyéb hátra, mint a póttartalékosok három legfiatalabb évfolyamához — a honvédségnél a két legfiatalabb évfolyamhoz — nyulni, illetőleg ott, ahol póttartalékosok rendelkezésre nem állnak, mint a lovasságnál, általában a lovas csapatoknak a legfiatalabb tartalék évfolyamot mindaddig igénybe venni, míg a hadsereg hiányos harc képessége a megszavazandó újoncok helyes kiképzése után ismét helyreállott. (Felkiáltások jobboldal: Szomorú dolog. S ezt ők mind nem bánják!)

A tovább visszatartott legénységnek, amennyiben január után is bennmaradna még a fegyver alatt, az összes három fegyvergyakorlat elengedtetik a közös hadseregben úgy, hogy tényleges szolgálatuknak béke idejére teljesen eleget tettek. Habár a póttartalékosok behívása minden körülmények között szükségessé váit, ez azért az újonctörvényjavaslatnak mennél e öböl való megszavazását abszolút nem teszi feleslegessé. Mert minél későbbben szavaztatik meg ezen törvényjavaslat, annál tovább kell a póttartalékosokat fegyver alatt tartani. Azon zavarok, amelyek az újoncoknak idején való be nem vonulása által a hadsereg harc képességét érintik, az egész 1904. év folyamán fenn fognak állani és sinylődni és szenvedni fog alatta a harc képesség (Ugy van! a jobboldalon.) annyira, hogy őszszel a szabadságolások korlátozni kell. Valószínű, hogy az antiszektet is esetleg néhány héttel tovább kell benn tartani. (Felkiáltások: Nem ők szolgálnak! Nem törődnek vele! Ime az obstrukció gyönyörű szép eredménye! Igaz! Ugy van! a jobboldalon.)

Bár Kaas Ivor: A kormány macacsságának eredménye!

Nyíry Sándor honvédelmi miniszter: Ha semmi egyéb nem szólna az obstrukció ellen, ez az egy elegendő volna, hogy ezt az éles, rendkívül s veszedelmes fegyvert az ország közvéleménye a legélesebben elítélje. Hiába törekednek arra, hogy ezért a felelősséget a kormányra bírassák. A közvélemény nem lehet megtéveszteni. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) A felelősséget ezekért a rendszabályokért viselje az ellenék!

Bár Kaas Ivor: Mi is, őnök is! (Ellentmondás a jobboldalon. Felkiáltások: Nem osztozkodunk!)

Főster Otó: Együtt csak könnyebben haradjuk!

Nyíry Sándor honvédelmi miniszter: A 49-as és függetlenség párt bőlösen és hazafasán belátta, (Igen! Ugy van! a jobboldalon. Mozgás.) hogy rendkívül ügyekkel tovább harcolni céltalan volna és azért az ország jól feltehető érdekeiben áll a parlamentáris és konstitucionális küzdelem terére áttérni. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) A csekély obstruáló töredék siruopolitikát folytat. Nem látja, hogy a nézetek már megváltoztak. El tovább a romboló fegyverrel, annélkül, hogy célt lehetne érniük.

Eitner Zsigmond: Mi nem változtatunk meggyőződést máról-holnapra! (Mozgás a jobboldalon. Felkiáltások: Jobb lesz halgatni!)

Nyíry Sándor honvédelmi miniszter: Kénytelen az ember arra gondolni, hogy a harcaol itt csak személyes politikát üznek. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) Az pedig az ország intelligens és biggadt elemi rokonszenvével bizonyára nem találkozik. Az obstrukció azt mondja, hogy az obstrukció nem okozhat semmi kárt s azt is bebizonyítják, hogy még hasznos is hajtott. (Derűtség a jobboldalon.) Szólo nem tartja magát hivatottnak az obstrukció okozta károk fölsorolására és arra sem, hogy vitakozzék a felett, vajjon létjogosultsággal bír-e alkotmányos ország parlamentjében a kisebbség részéről a többség akarata érvényesülésének meggátálása obstrukció útján. De azt állítja, hogy Magyarország ezen fegyvernek az alkalmazása a legveszedelmesebb precedenst alkotja s borzasztó konzekvenciákkal járhat, ha most még passzivitásban levő, de esetleg majdan érvényesülő elem k oly számban jelennek meg a Házban, hogy az obstrukció szintén gyakorolhatóak, s ha ezen elemek az állami eszme ellen fognak törekedni az obstrukcióval. (Igaz! Ugy van! jobboldal.)

Darányi Ferenc: Kidobjuk őket!

Nyíry Sándor honvédelmi miniszter: Az nem lenne parlamentáris és alkotmányos fegyver. (Helyeslés jobboldal.) Felszólalása végén kéri, hogy Pozsgay, Lovász, Kovács Ugron, Szluba, Csávóiszky, Uray, Várady, Molnar, Lendi és Bartha határozati javaslatát ne fogadják el. Holló határozati javaslata ellen lényegében a kormánynak semmi kifogása nincs, de meg van győződve, hogy Holló ezt tulajdonképp csak félreértésnél fogva adta be. (Derűtség jobboldal.) és az előzményeket tudva, valószínűleg szívesen átengedi azt a javaslatot arra a helyre, ahonnan az terjesztve volt. Ez az ő ízlésének bizonyára jobban megfelel. (Derűtség és helyeslés a jobboldalon.)

Kéri a képviselőházat és különösen az ellenzéket, hogy a szóbanforgó törvényjavaslatokat a lehető leggyorsabbban és a legrövidebb idő alatt szavazza meg s vessen véget a mai állapotoknak. (Zajos helyeslés, élénks és taps a jobboldalon.)

Elnök: Az előadó ur kíván szólni!

Münich Aurél előadó: Rámutat azon körülményre, hogy a hosszú vita alatt a szőnyegen lévő törvényjavaslat a maga igazában megfáradva nem is lehetett. A törvényjavaslatot különben nem is lehetett

volna megfáradni, mert intézkedései tisztán törvényen alapulnak. Az ellenvetések és ellenindítványok tisztán általános politikai kérdésekre vonatkoztak. Minthogy pedig ezekre válaszul nyílt az érzi magát tehatatlannak, egyszerűen kéri, hogy a szövegben lévő törvényjavaslatot általánosságban fogadják el. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

(Személyes kérdések.)

Polónyi Géza: Apponyi Albert, Kaas Ivor és Holló Lajos személyes kérdések címén szövegeket írtam szombaton. Ezekkel szemben személyes kérdések címén szót kér. Szól elsősorban arról, hogy egy kifejezésért az elnök rendreutasította. Szólt citálta a *Magyarországnak* egy pár közleményét és arra az álláspontra helyezkedett, hogy ebben a lapban hosszabb idő óta, részben aláírás nélkül, (részben névtelenül) jelennek meg közlemények, amelyek a Kossuth Ferenc vezérlete alatt álló függetlenségi és 48-as párt ellen azt a vádat tartalmazzák, hol lepleztem, hol leplezve, hogy ez a párt áruló lett és meg lett vesztetve. Ezzel szemben szólt fel, azért, hogy itt alkalmat adjon arra, hogy azok, akik ebben hisznek, vagy bizonyítsák be állításukat, (Élénk helyeslések a szélsőbaloldalon.) amint az írfiaktól várható és amint az írfiakhoz illik. vagy pedig hogyha meggyőződtek azoknak valótlanságáról, találjanak módot arra, hogy ezt az ország színe előtt maguk is dezavválják. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) Beszéde közben Okolossányi azt mondotta: Ezek tények! Erre szóló hozzáférést és azt kérdezte tőle, hogy tény-e az, hogy a Kossuth-párt lemondott a nemzeti nyelvért való küzdelemről és Tiszavilág szövetségére, teletárlja Magyarországot Bécsnek? Azt kérdezte továbbá, tény-e az, hogy itt árulók ülnek, akik meg vannak vesztetve? Mert ha valaki ezt ténynek állítja, én azt aljas rágalmazónak jelentem ki. (Helyeslés a szélsőbaloldalon. Felkiáltások: Rágalmazó! Gazember!)

Justh Gyula: Névtelen cikkeket írtak! Okolossányi László: Az nem volt abban a cikkben!

Komjáthy Béla: Ilyent becsületet sem tesz! (Polytonosan tartó zaj.)

Okolossányi László: Az nem volt állítva abban a cikkben!

Szatmári Mór: Ábból a cikkből is az olvasható ki! Ön is azt olvasta ki!

Zboray Miklós: Tessék sajtópert indítani. (Nagy zaj jobboldalon.)

Szatmári Mór: Itt vagyunk és itt védelmezzük meg magunkat!

Eitner Zsigmond: Mi is itt vagyunk és mi is védelmezzük magunkat! (Zaj. Elnök cseppet.)

Polónyi Géza: Az van a szóban forgó cikkben, hogy Tisza beadta derekát az udvarnak; Kossuth Ferenc megadta magát Tiszának a szabadelvűlter leszerelt; a Kossuth-párt lemondott a magyar nyelvről vezére kedvéért, a kettő együtt Magyarországot ajánlja és áldozza fel a bécsi hatalmasoknak. Ez azt jelenti, hogy a függetlenségi párt Kossuth Ferenc vezérlete alatt lemondott a magyar vezényleti nyelvről és együtt árulják Magyarországot Bécsnek. (Zaj baloldalon.) Azt mondja továbbá a cikk: „Elérték volna most a katonákkal szemben és a németek ellenére, hogy Tisza ne vállalkozzék arra, hogy a chlopyi hadiparancs politikáját végrehajtsa, ha Kossuth Ferenc ott ebben egy határozati formula árán meg nem segíti. Tehát, hogy Kossuth Ferenc oly formulát adott be, amelyvel Tiszát segíteni akarja.” Továbbá:

(Olvasza): „Hajlongó strébernek — ott, ahol Kossuth Ferencről van szó — és árulók gátolták meg mindig a magyarok győzelmét. Am az udvaronokok is kaphatók, még sem törhették meg nemzetünk erejét és juttatásukat.” (Nagy mozgás.) Kik ezek az udvaronokok és kik ezek a kaphatók? Kiket ért alatta a cikk? Azt akarja tudni szülő.

Justh Gyula: Tessék bizonyítani!
Báró Kaas Ivor: En nem vádoltok, mert nincs bizonyíték, ha van bizonyíték, megnevezem és úgy vádoltok! (Nagy zaj és felkiáltások a jobb- és a szélsőbaloldalon: Rendre!)

Polónyi Géza: Aki ezt a közleményt elolvassa és magyarul tud, az ezt Kossuth Ferencre és pártjára érti. Mikor Kossuth nevére említi ez a cikk, akkor mondja ezeket. (Zaj és felkiáltások a szélsőbaloldalon: Gyálazat!) Ennél a közleménynél kötelességem megemlíteni szülő azt, hogy nem tudta, ki írta a közleményt, nem is képzelhette... hogy egy független lap, bármilyen tisztelgetésméltó is a hazafisága Kaas Ivornak, de kétségtelenül egy 67-es alapon álló klerikális embernek a tollából közölték őket, (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon. Felkiáltások a jobboldalon: Nagyon jó!) hogy Kossuth Ferencet áruló strébernek, udvaroncnak és lérenek nyilvánítsák a lapban, vagy legalább a közönséggel ezt hitessék el. Ha gróf Zichy Jánosról vagy gróf Zichy Aladáról olvasna ilyen, akkor is azt mondaná (Folytonartó nagy zaj a bal- és a szélsőbaloldalon. Elnök cseppet.) amit most mond, hogy aki ilyesmit állít, (Ugy van! Ugy van! a jobb- és a szélsőbaloldalon.) a nélkül, hogy bizonyítani tudna, az hitvány rágalmozó. (Ugy van! Ugy van! a jobb- és a szélsőbaloldalon.)

Arra kéri szomszéd képviselőtársait, hogy ha hisznek ebben, akkor legyen meg a bátorság és kötelességérzet bennük ideálisan a nemzet színe elé és megvédjék azt az embert, aki arra rászolgált. (Ugy van! Ugy van! a jobb és a szélsőbaloldalon.) Ha pedig nem hisznek benne, ne működjenek közre arra, hogy mirtuszombként odaállítsuk a temetőben Kossuth Lajos koporsója fölé azt, hogy

Kossuth Ferencet, mert Kossuth Lajos fia, ilyen módon lehet és szabad gyanúsítani. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon. Zaj baloldalon.) Ha van valaki, aki azt állítja és azt magyarázza, hogy a Kossuth-párt áruló és megvesztetést folytán a nemzetet eladta, azt ad personam is rágalmozónak tekintni. (Helyeslés a szélsőbaloldalon. Zaj a baloldalon.) A maga személyéről nem beszél, de felolvasta, hogy a *Magyarország*-nak, a függetlenségi párt egy orgánumának, mi volt a véleménye Kossuth Ferenc leöl. Most hallgassák meg, hogy mi a véleménye Apponyi Albert-ről. (Halljuk! Halljuk! Olvassa): „Kaas Ivor beszéde után teállott gróf Apponyi Albert, az egész Ház feszült figyelmé mellett, a sértett önérzet, a puritán hazafi és komoly államférfi egész méltóságával”. (Zaj a baloldalon. Felkiáltások: Joggal!) Apponyi puritán tisztességét soha senki kétségbe nem vonta. Ugyanez a függetlenségi orgánum, amely Kossuth Ferencről azt mondja, hogy stréber és áruló, aki a nemzet becsületét elvesztette, azt mondja gróf Apponyi Albert-ről, hogy puritán hazafi. (Ugy van! Ugy van! a baloldalon.) Ha ugyanez a lap tudja, hogy gróf Apponyi puritán hazafi, szól meg van arról győződve, hogy Apponyi lesz az első, aki azt mondja, hogy hazafiság, puritán és jellem tekintetében Kossuth Ferenc nem áll az ő háta mögött. (Élénk helyeslés a jobboldalon és a szélsőbaloldalon.) Arról van szó, hogy ezen függetlenségi orgánum e tekintetben tett megkülönböztetése azon jogos feltevést keltik, hogy esetleg személyes háttér van a dolognak; felvetette azt a kérdést, hogy ha nem Tisza, hanem Apponyi ille a miniszterelnöki székből, akkor is folytatnák-e ezt az obstrukciót?

Ezt nem tény gyanút állította, mint ahogy Holló később helytelenül mondotta, csak egy kérdést vetett fel. Abban az eszményben tette fel a kérdést, hogy hangsúlyozza beszédében azt, hogy nem arra fektet súlyt Apponyi magatartása tekintetében, hogy ő a felségjog tekintetében milyen formulát állapított meg, hanem beszédében arra fekteti a súlyt, hogy hozzájárult a szabadelvűlter azon megállapodásához, hogy a magyar vezényleti nyelv kérdése előszörint pártprogram tárgyává nem tételt. Ha Apponyi Albert azután, miután a szabadelvűlter ezen programjához hozzájárult, miniszterelnökké lesz, az ő miniszterelnöksége alatt sem változott volna a helyzet a vezényleti és vezényleti nyelv kérdésében, mert ő program gyanút fogadta el azt, hogy ez idő szerint vitami e kérdést nem akarja. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon és a szélsőbaloldalon.) Ha olyan megkülönböztetéseket lát, hogy puritán hazafi az egyik, stréber és áruló a másik, akkor joggal merült fel a kérdés, hogy tisztán személyi garanciákról lehetett volna szó gróf Tisza István és gróf Apponyi Albert között. Erre mondotta azt, hogy gróf Tisza Istvánt sem várhat többet, mint a kormány nevében tett ünnepélyes olyan ígéretet, amely a szabadelvűlternek helyeslésevel megnyerte azt a biztosítékot, hogy a kormány szavahibetőségének palládiuma alatt áll. Több biztosítékot pedig gróf Apponyi Albert sem lett volna képes nyújtani, mert, amint mondotta, a vezényleti és vezényleti nyelv kérdését ő sem vette volna fel a programjába; nem vehette volna fel, mert hiszen ezt aláírta. Holló felvetette azt is, mintha azt állította volna, hogy Khuen ellen csak a Kossuth-párt obstrukciót. Ez ténybeli tévedés, ezt a néppártira vonatkozólag mondta. Ami Holló azon nyilatkozatát illeti, hogy szülő nem sértési szándékból beszélt, megerősítheti

Holló Lajos: Ilyen örültségeket nem állít senki! (Mozgás és zaj.)

Polónyi Géza: De a lapjában sokszor fordulnak elő ilyen dolgok! Hogy egyebet ne mondjak Görgeypártinak neveztek bennünket.

Apponyi Albert beszédére reflektált. (Zaj baloldalon.) Először is honorálja, hogy Apponyi megerősítette azt, hogy azt a nyilatkozatot mint hazelnök tette, mely szerint, ha a Ház ex-lexben felszavatnánk, ő folytatná a Ház üléseit. Apponyi azonban azt mondja, hogy tiltakozik szülő állításainak kiszínezése ellen és még azt is hozzátette, hogy egyáltalán csodálkozik azon, hogy a saját tényeinkért nem mi akarjuk vállalni a felelősséget, hanem másra akarjuk hárítani.

Sohasem állította szülő, hogy ő akár mint a lapok híresztelték, öszeesküvésben lett volna az obstrukcióval, akár hogy azt bátorította volna, ellenkezőleg tudomása volt és van arról, hogy Apponyi mindig elene volt az obstrukció alkalmazásának és azt elvileg el is ítélte, de itt felveti a kérdést, hogy akkor, amikor gróf Apponyi Albert nemcsak eltéli az obstrukciót, de abban a pártban benn is marad, amely az obstrukció ellen foglalt állást és azt a politikát folytatta, amely ellen obstrukciót, hogy akkor miért szolgált ő reá ennyiből elbűnásra, mint az a Kossuth Ferenc, aki bár talán elvileg nem helyesli mint fejezert, a rendkívüli eszközök alkalmazását, de kötelességére a pártátározat előtt nemcsak meghajol, hanem teljesítette is hazafias kötelességét, hogy a pártal együtt harcol? Ami Apponyinak azon állítását illeti, mintha itt bárki másra akart volna tolni valami felelősséget, ez merőben téves. De elhatározásában döntő szerepe volt Apponyi Albert eszelekedeteinek és nyilatkozatainak. Mert más dolog az az obstrukcióról felelős ember szempontjából, ha egy képviselőházi elnök azt mondja, hogy ha ex-lex idejében felszavatják a Házat, akkor nem megy el arról a helyről, hanem folytatja tovább az országgyűlést, mert ezen esetben a nemzetnek mód és alkalom kínálkozik arra, hogy az alkotmányi fegyverrel megelázhassa a harcot az esetleges törvényellenesen megszavazott országgyűlés okából. Az a tény, hogy

Apponyi Albertben garanciáját bírták annak, hogy a házszabályok sértetlenül és pártatlanul fognak alkalmaztatni, másrészt ezen nyilatkozata egyik tényezője volt elhatározásuknak, valamint tényezőnek kellett lenni elhatározásunknak annak is, hogy látták, hogy ez a nyilatkozat nem fog bevalni.

Szülő a maga részéről nem tartotta tovább cél-szerűnek az obstrukciót de az is közelehatott egyéni elhatározásánál, amit gróf Apponyi Albert most mond, hogy dacára annak, hogy látja a nagy elvi eltérést, közte és a szabadelvűlter többi része és a miniszterelnök között. ő benmaradt a pártban azzal az indoklással, amelyet most el is mondott, mert az obstrukciót nem akarta tovább szolgálni, tehát jogosult volt az a várakozás, hogy gróf Apponyi Albert, hogyha az obstrukció abbahagyaték, igenis át fog menni abba az ellenzéki, amelyet most normális fegyverekkel vivnak és vivni fognak tovább is.

Még Kaas Ivor beszédére reflektált szülő. Kaas a többi közt azt mondta, hogy azt a kifejezést, hogy beadta a derekát, gróf Apponyival szemben is használta. Ez azonban más, mint ha Kossuth Ferencről azt mondja, hogy ő mint ellenzéki vezér a kormány-elnökkel szövetségbe, Bécsnél szemben adta be a derekát és liferalja az országot.

Báró Kaas Ivor: Az nincs mondvai! Az van mondvai, hogy Tiszának adta be a derekát.

Polónyi Géza: Kaas azt is mondta, hogy az értekezleten a leszerelés volt a célzat. Ezt mint merőben valótlant utasítja vissza. Ami a hitvány szóra vonatkozó nyilatkozatát illeti, azt nem szükséges ismételnie. De ha szükséges volna, újól kijelenti, hogy mikor beszédét tartotta, azt sem tudta, hogy Kaas írta-e a cikket vagy nem. Nem személyekről beszélt, objektíve használta azt a kifejezést, hogy ha oly állítást tartalmaz a cikk, ha valaki azt mondja: tény, hogy a magyar nyelvért való küzdelem abbahagyaték, hogy szövetségben gróf Tisza Istvánval Bécsbe lieráltak Magyarországot, hogy árulók és megvesztetettek, akkor igenis ezt hitvány rágalmozónak deklarálja. És ha van valaki, aki ezt ismétlni fogja, addig, míg az állítást be nem bizonyítja, ad personam is annak tartja. Ez nem Kossuth Ferenc és az 1848-as függetlenségi párt ügye csupán, — így végzi felszólalását, de gondolják meg, hogy a nemzetközi szociális propaganda szemében, ha Magyarországon egymásról a legbeesületesebb szándék mellett is ily tényeket bocsátunk világgá, az ellenzék férfait egymást így engedjük megvédozni, ki lesz akkor az, aki hinni fog a parlamentáriszmusban és hinni fog e férfiak egyéni becsületességében? (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon és a jobboldalon.) Ezt nem szabad megengedni, t. képviselőház és nagyon örvendének rajta, ha a nemzet közvéleménye osztatlanul, de legalább a képviselőház, elítélne az ily törekvéseket és támadásokat. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon és a jobboldalon.)

Okolossányi László: Személyes kérdésben szöl. Szombat Polónyi beszéde alatt tett közbeszólását magyarázza. Közbeszólásában csak azokra reflektált, amit Polónyi felolvasott. Az a meggyőződés irrányította, hogy ha egy ellenzéki párt leszerelt, szolgálatot tesz a kormánynak és Bécsnek. Arulásról, stréberiségről, megvesztetéseiről akkor Polónyi még nem beszélt.

Báró Kaas Ivor: Szintén személyes kérdésben szöl. A támadás nem tölük indult ki, hanem Polónyi-tól. Elhiszi Polónyi ártatlanságát.

Polónyi Géza: Nincs szűkségem arra, hogy ártatlanságomat bizonyítsak. (Derültség a néppártban.)

Báró Kaas Ivor: Magyarázza a cikket, amely a *Magyarország*-ban megjelent. Ostoba dolognak tartja Kossuthot strébernek nevezni: félre kell nevezni pedig nevezésgesnek. Mikor árulókról, stréberokról, téregerőkről irt, akkor Magyarországot háromszáz éves története lebegett előtte. Kijelenti, hogy nem Kossuthra értette ezeket. Ha vannak bizonyítékai, akkor előáll velük. (Helyeslés.)

Holló Lajos: Örül, hogy Polónyi nem akarta őt sérteni. Kaas Ivort védelmezi avval a váddal szemben, hogy néppárti létere az Ugron-párt lapjába irt cikkeket. Örültségnek tartja arról beszélni, hogy Kossuthot megvesztettek volna. Ilyesmit szülő nemcsak nem mondott soha, de fel sem tett soha Kossuthról. Visszatartásja végül azt a vádat, hogy ő és pártbarátai Tisza személye ellen folytatnak küzdelmet.

Elnök: Az ülést tíz percre főtűggeszti.

Szünet után:

(Ellenindítványozók.)

Felitsch Artur elnök: Megnyitja az ülést.

Hellebronth Géza: Hosszasan indokolja álláspontját, melyet véleménye szerint ma el kell foglalnia a kormány ellen, majd Tisza katonai programját bírálja. Fejtetegi, hogy Kossuth békefelfületeit miért nem tartja kiegejtőeknek.

Elnök: Figyelmezteti a szónokot, hogy maradjon a tárgynál.

Hellebronth Géza: Polemizál a honvédelmi miniszterrel, aki rendet akar csinálni a Balkánon, holott itthon sem tud rendet teremteni. Azt hiszi, hogy csak nemzeti politikával lehet nagygyá tenni Magyarországot. Végül a tisztai szolgákról akar szólni.

Elnök: Újól figyelmezteti a szónokot, hogy maradjon a tárgynál.

Hellebronth Géza: Belejezi beszédét avval, hogy a javaslatot nem fogadja el.

(Az egyetemi tanárok védelme.)

Berzevitsy Albert közoktatásiügyi miniszter: Olaj Lajos tegnap Szivák beszéde alatt közbeszólásokban sértette az egyetem jogi karát, különösen

Nagy mellékkeresetre

havonta 40-60 korona

tehetnek szert oly vidéki urak, ha még oly csekély ismeretséggel bírnak. Választ „Vidéki” jelű levelekkel kérek.

Timon Ákost. Ezt nem hagyhatja szó nélkül. A mai tanácsrendszert mellet teljesen közbűbös a tanárokra, hogy fizet-e a halgatót tandíjait, vagy sem. A vizsgadíjaknál sem sápolnak a tanárok, a várak itt is alaplatlanok. Nem helyesli, hogy épp itt, a képviselőházban támadják az egyetemi tanári kart. (Helyeslés jobbról.)

Elnök: Megállapítja a holnapi ülést napirendjét. Az ülést berekeszti.

BELFÖLD

As új főispán. Mint értesülünk, a hivatalos lap holnapi száma közli, hogy *Bárdossy Jenő* fölmentették Sárosvármegye főispáni állásától és utódjává báró *Ghulány Imre* nagybirtokost nevezték ki.

As indemntny-javaslat. A képviselőház pénzügyi bizottsága ma délután 1/6 óraker ülést tartott *Falk Miksa* emlekelete alatt. Az ülés elsőben az 1904. év első négy hónapjára kért indemntny tárgyalta.

Neményi Ambrus előadó kiemelte, hogy ez a harmadik indemntny-javaslat és ily körülmények között nem várhatja a bizottság, hogy bizalmi kérdésekkel foglalkozzék ez semmi ok nincsen arra, hogy ez összekapcsolassék ezzel a javaslattal. A javaslat célja egyedül az, hogy a költségvetés nélküli állapot veszélyétől az országot megmentse. *Kossuth Ferenc* elvi kijelentést tesz. A 67-es kormánynak indemntny nem ad. *Barta Ödön* és *Lukács László* pénzügyminiszter rövid felszólalása után a bizottság a törvényjavaslatot általánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadta. A részletes tárgyalásnál *Neményi Ambrus* inditványozza, hogy a törvényjavaslat egészitésék ki ugyanolyan diszpozícióval, aminő az előzőleg tárgyalat indemntny javaslatában a multa vonatkozozag fel volt véve. Ebeuz a bizottság hozzájárult és ezzel a javaslatot részleteiben is elfogadták.

Szabolcs — enged. Nyiregyházaról táviratozzák: Szabolcsvármegye törvényhatósága báró *Feilitsch Esztrid* főispán emlekelete alatt tartott közgyűlésében kimondotta, hogy az új kormányt törvényes eljárásban való támogatásáról biztosítja. Együttal a belügyminiszter újabb leírataéra előlőt az önkéntes adók elogadását megföltő határozatától és a miniszter megsemmisítő leírataéra tudomásul vette.

A horvát pénzügyi egyezmény. A képviselőház pénzügyi bizottságában ma hosszabb vitát támasztott a horvát pénzügyi egyezményről szóló törvényjavaslat. A vitát *Neményi Ambrus* előadó vezette be. Kiemelte, hogy ez a javaslat eltér az eddigi provizóriumoktól annyiban, hogy az előlőt deficitőr kellett intézkedni, amelynek fedezésére Horvátországnak semmi pénzforrás nem áll rendelkezésére, ez kétségtelenül megnehezíti a javaslat elfogadását, de együttal az ösztiniséget is bizonyítja.

Barta Ödön: Ez a törvényjavaslat precedenst alkot, a végleges egyezmény közeli megkötésében sem bízok. Ránk nézve teljesen irrelevans, hogy Horvátország a belügyi igazgatásra adott összeggel úgy bánik-e, hogy megtakarítása, vagy hiánya van-e, minket csak a közös kiadások érdekelnek, amelyeknél mi nyolc koronát fizetünk felül és az eset áll be, hogy a felesleges az övek, a hiányt pedig mi tevézzük. Holott nekük van mire fordítanunk pénzünket s mi a helyett, hogy letörnénk azokat a jogosultlan törévéseket, melyek napirenden vannak, mi még a belizgatási szükségletök fedezésére is több mint három millió koronát ajándékozunk. Ki biztosít, hogy legközelebb nem lesz-e hat millió hiány. A javaslat preiudiciumot képez a megkötendő horvát pénzügyi egyezményre.

Kossuth Ferenc: Nem helyesli, hogy az indoklásban több van mondva, mint amennyi szükséges. Felesleges volt az összeget meghatározni s azt a reményt kifejezni, hogy a végleges egyezmény mielőbb meglesz, mert ez csak fokozza a horvátok követelését.

Gróf Tisza István miniszterelnök köteletségének tartja megjegyezni, hogy a *Barta* által lelemlített horvát lapokban írtak azon állítás, hogy az előző kormány által nekik ígérték tetteket súlyljal nem bírhat, mert vele szemben sohasem hívatkoztak ilyen állítólagosan tett ígéretekre. Az ő állásoglalásának dominal az, hogy a horvát pénzügyi egyezménynek azon sarkalatos hibája van, mely szerint azon körülményt veszi a jövedelmekre iránadóul hogy a befizetések melyik állam területén történnek holott ez nem helyes több adomennél, így a szállítási és fogyasztási adónál, s ez megzavarta a számítás, mert így a horvát költségvetésben nem szerepelhetnek bevételeknt olyan tételek, amelyeket a horvát fogyasztók fizettek s ezen számításí biba fokoztatott az 1899. évi fogyasztási törvény által, amely szerint a fogyasztási adók az előlított gyárak által fizetnek. Ezt a sémelmét orvosolni kell, ez az objektív állapont. Szeszad, okkoradó, petrolumadó, jórómán semmi sem szerepel a horvát bevételekben. Holott kétségtelen, hogy ezen cikkeket fogyasztják. A politikai konzekvenciája ennek az, hogy a magyar nemzeti politikának első kardinalis feladata ezen sérelem orvoslásával meggátolni azon nézet elterjedését, hogy Magyarország a maga hatalmát Horvátország kizsákmányolására akarja felhasználni s magyar nemzeti szempontból életlen szükséges, hogy igazságos, méltányos és lojális egyezmény kötéssék, ami a regnikolárs bizottság leadata de a végleges egyezmény megkötéséig beletárszik most ezen kérdésbe a

horvát pénzügyek válságos helyzete is. A horvát költségvetés hozzájárható s ebből kiünik, hogy nekik külön pénzügyi iorrásai nincsenek, s ha nem is egészen, de nagyrészt az 1899. évi fogyasztási törvény miatt álunk szemben ezzel az akut financiaíls kérdéssel s kötelességünk, hogy igazságos alapon segélyt nyújtván, a végleges rendezésig betöltsük azt az ürt, amely mutatkozik s már azért is rendelkezésre bocsássuk a felvett 3 millió koronát, természetesen elszámolás kötelezettsége mellett, hogy Horvátország 1904. évi költségvetése egybeállítható legyen.

Szederkényi Nándor, Kossuth Ferenc pénzügyminiszter és még egyszer *Tisza István* szóltak a kérdéshez. A miniszterelnök beismeri, hogy az 1863-diki törvénynek vannak hiányai, de a most folyó egyezkedés nem alkalmas arra, hogy ezen hiányok orvosolassanak, mert nekünk, ha vannak is hibák, az 1868-as alapon kell maradnunk, azt becsületesen végre kell hajtanunk s a másik felől is meg kell követelnünk a becsületes végrehajtást. Ezután a bizottság többsége a törvényjavaslatot általánosságban elfogadta. A részletes tárgyalásnál *Barta Ödön* a javaslat címénél pótolni kívánja azt hogy nemcsak a pénzügyi egyezmény meghosszabbításáról, hanem három millió korona segély adásáról van szó.

Gróf Tisza István miniszterelnök azt feleli, hogy azért vették ezt be az indoklásba, hogy a kérdés világos legyen és így a cím megváltoztatására nincs szükség. A bizottság a címet és a többi szakaszokat eredeti szövegben elfogadta.

A nagykarólyi mandátum. *Domahidy Elemér* országgyűlési képviselő, aki Hajdúvármegye és Debreccen város főispánjává neveztetett ki, holnap adja át a képviselőház elnökének a nagykarólyi választókerület mandátumáról való lemondási nyilatkozatát. Az így megüresedő kerületben — mint a *Politikai Értesítő*nek Nagy-Károlyból írják — *gróf Károlyi György* fog fellépni pártkonkúri programmal.

A horvát országgyűlés Zágrábról táviratozzák, hogy a horvát országgyűlés *Brestenszkynek* az utolsó zavarágos alkalmából elítéltek és vád alá helyezettnek adandó közbocsánatra vonatkozó inditványát, valamint az indemntny-törvényjavaslatot harmadik olvasásában elfogadta. A napló hitelesítése után bezárták az ülést és a következő ülést január 11-ére tűtik ki. Az első ülést tárgya a pénzügyi provizórium meghosszabbítása lesz.

A helyzet.

Budapest, december 22.

A Ház folyosóján ma fekete hollók röpködtek vészes károgással. Tele volt a levegő a rémes jóslattal: holnap lesz a nagy nap, az erőszak napja; holnap jön a nagy veszedelem, amely elsöpri az obstrukciót és vele természetesen a szó-lásszabadságot is. A rémhir elég rémesen hangzott ugyan, de esodátcs módon, senkisémet akart tőle megijedni, sőt inkább mosolyogva fogadták mindenfélő, különösen a jobboldalon, ahol nagyon jól tudják, hogy senkisémet gondol erőszakra s kormány legkevésbé hajlandó megtenni az obstrukciót csoportnak azt a szívességet, hogy keresztüljárjon rajta. Mert téves az a föltevés — így gondolkoznak a szabadelvűpártban, — hogy az obstrukciók becsületesérből harcolnak addig, míg meg nem törik őket és azért várják az erőszakot reménykedve, hogy becsületesül visszavonulhassanak; ellenkezőleg, úgy áll a dolog, hogy a guerilla-csapat azért szeretne egy kis erőszakot, mert azt reményli, hogy a legelső erőszakos lépés arra bírja a néppártot, hogy nyíltan is támogassa az obstrukciót, a Kossuth-pártot pedig vagy újra harcra állítaná a maga egészében, vagy legalább is megosztaná.

A kormány azonban egészen tisztán látja ezt a spekulációt és övakodik olyasmint tenni, ami kedvezne ennek a számításnak. Szigorúan megmaradnak a házszabályok korlátai között, legfeljebb a tulságos elkalandozást nem fogják megengedni, ami azonban még nem jelenti a szólásszabadság sérelmét. Azt a gondolatot, hogy a címnél csak a címhez engedik meg a hozzászólást, minden jel szerint szintén elejtették. A szabadelvűpártban is megelégedéssel fogadják ennek az elejtését és bár erzik annak a visszáságát, hogy *gróf Tisza István* nyakig benne van a passzív rezisztenciában, amit *Széll Kálmán* helytelenített; de viszont belátják, hogy egyebet nem is lehet tenni és a mai helyzetben más segítség nincs, mint — *auslaufen lassen*.

A vita hátralevő része meglesz még mindenesetre néhány napot, bár *Szederkényi Nándor*nak az a számítása, hogy tizenhat záróteszéd lesz, már ma, melegében nagyon vérmesnek bizonyult, mert a folyosón többen kijelentették a tizenhat közül, hogy nem fognak éni a záró-

beszéd jogával. A törvényjavaslatot mégis legjobban esetben is csak újévre lehet tető alá hozni. Azután következnek még az unjonok megajánlásáról szóló javaslat, amelynek a vitája azonban, kormánypárti számítások szerint, nem fog serföltött hosszúra nyulni, mert reménylik, hogy a póttartalékosok behívása erősen megmozgálja a közvéleményt az obstrukció ellen.

Az obstrukciók egyik számításukat a tisztviselői pótlékok dolgára építették. Azt remélték és terjesztették is, hogy a pótlékok utalványozása nem lesz meg karácsonyra és a tisztviselőknék ez a családosa a közhangulatban újabb elkeseredést fog támasztani. Ez a számítás azonban szintén nem válik be, mert biztos értesülésünk szerint a pótlékok utalványozása holnap megtörténik.

A helyzettel kapcsolatban említjük meg azt a megnyugtató hatást, amelyet az olasz kereskedelmi szerződés ügyének kedvezőbb fordulata okozott. Úgy látszik, hogy a magyar és osztrák minisztereknek és szakeladóknak Bécsben tartott legutóbbi tanácskozása egyengette a meg-egyezés útját, úgy hogy remélhető most már egy ideiglenes megoldás, amely időt ad majd a végleges megegyezésre.

Az olasz szerződésről szólva, mint érdekes jelenséget konstataljuk, hogy a borkérdésnek a borvámklauza leejtésével való megoldását a külföld egyéb államainak érdekeltsége biztosra veszi és erre a körülményre az illető államok bortermelését illetőleg kedvező következtetéseket építenek. Így egyebek közt a francia szaksajtó máris mint bevégzett dologról beszél arról, hogy a folyó év végén Olaszország kivételes helyzete megszűnik és az olasz borokra nézve is az egyenlő elbánás elve fog érvénybe lépni. Egy előkelő francia szaklapnak most érkezett számában cikket olvasunk erről, amelyben az a remény jut kifejezésre, hogy Franciaországának ezental nagyobb borkivitele lesz az osztrák-magyar közös vámterületre, mint eddig volt, ámbár hozzátesszi az illető újság, hogy valami vérmes reménykedésre nincsen ok, mert Magyarország és Ausztria bortermelése már ma-holnap fedezni fogja a belföldi szükségletet. Mi ehhez azt tehetjük hozzá, hogy a magyar bortermelés már ma is nemcsak a hazai szükségletet fedezi, hanem kivitelre is rá van utalva.

Érdekes különben, hogy a szaksajtó Olaszországban is eléggé lelkiismeretesen kezeli a kérdést és csak a politikai napisajtó magatartásának lehet tulajdonítani, hogy a szerződéses tárgyalások során az ellentétek annyira kiélesedtek.

A tisztviselők pótléka.

Budapest, december 22.

A képviselőház pénzügyi bizottsága ma este tárgyalta az állami alkalmazottaknak adandó pótlékról szóló törvényjavaslatot. Még az előadó felszólalása előtt *Lukács László* pénzügyminiszter előörjesztést tett a törvényjavaslat kiegészítésére. Minthogy a javaslat nem terjesztett ki az egyetemi és müegyetemi tanárokra, ami meg is van indokolva, de miután arról győződött meg, hogy ez a mellőzés sérelem volna az illetőkre, kéri, hogy az első szakasz A) pontjába odatélessék „ideértve a tudomány- és müegyetemi nyilvános rendes és rendkívüli tanárokat is,“ továbbá a negyedik bekezdés végére tétéssék „valamint, hogy a tanárok tandíjkárpótlásából, tandíjuttalé-kából, vagy lecke-pénzéből a részükre engedélyezendő pótléknak megfelelő összeget levonhasson“. Ezzel a módosítással kéri a javaslat elfogadását.

Hegedüs Loránt előadó utal arra, hogy a javaslat teljesen ideiglenes jellegű s a végleges javaslatot nemcsak feleslegessé nem teszi, hanem átmenetet képez arra. A politikai helyzet folytán e öálotti anyagilag káros állapotból kívánja a kormány a javaslatot a tisztviselőket ideiglenesen kiszabadítani, hogy ez 1903. évi költségvetésbe levett összeg rájuk nevezet ne veszessen. Ami a törvényhatósági tisztviselőket illeti, kifejti, hogy 1893-ban is azt történt, hogy először csupán az állami tisztviselők javadatnak kívántak telemeni, de lassankint a mozgalom elérte a törvényhatósági tisztviselőket is, s akkor is a pénzügyi bizottságban pótolta a kormány ebben az irányban előterjesztést. Ezután azt le tegei, hogy amennyet alkotására alkalmas a javaslat, rámutat azokra a pótlékokra, melyeket a javaslat továbbra is megbagy, és ajánlja a javaslat elfogadását.

Barta Ödön: A kormány régen érzett szükségét kíván kielégíteni, de azért kénytelen kifogásolni a javaslat formáját, mely a dolog meritumát megfelelően kívánja elintézni, és ezen rem változtat, hogy a módoszatok az indoklásban részben benne vannak,

Kérdi, hogy az esetben, ha ez a javaslat törvényvé nem válik, szándékozik-e a kormány akkor is ezen pótlókat kiutalványozni. Nem látja annak a kérdésnek tisztázását, hogy akiket cím és jelleggel ruháztak fel, azok miképp lesznek ezzel a törvényvel kielégítve. A címet és jeleget azért adták, mert az illető tisztviselőkhöz kiváló szolgálatakat tettek. sérelmet tehát azok nem szenvedhetnek. Ugyanígy az állami tanítók ügyének kérdése, mely másképp oldatik meg, mint az előző javaslatban. 16 millió feloldozásról van szó, de ebben is megtevéshez van. mert egyházmegye rész erejéig levonják a szolgálati díjat. A javaslatban hiányoznak azok a reparációk, melyek annak idején a bírói kar sérelmét osztalták el, ugyancsak az ügyészekre nézve sincs intézkedés. Miután a részleges rendezést nem tartja alkalmas eszköznek, a javaslatot nem fogadja el.

Gróf Tisza István miniszterelnök: Mikor a kormány megalakult, nehéz problémák vártak megoldásra s ezek között egyike volt a legnehezebbeknek a tisztviselői fizetésemelésének kérdése. Vagy el kellett volna a felelősséget, hogy az állam pénzügyei esetleg kárt szenvednek, vagy elosztatlan olyan reményeket, melyeket legmelegebben vágyott istápolni. A kormány a legnagyobb sietséggel győzködte tanulmányozni a kérdést, hogy a pénzügyi helyzetet milyen konzekvenciákkal járja az összes érdekek kielégítése s hogy mégis lehető gyorsan segítsenek az állami tisztviselőkn, dacára, hogy ma sem foglaltak el e tekintetben végleges álláspontot, de nagy vonásokban és tág körben megszerezvén a szükséges adatokat, azonnal foglalkoztak a kérdés ideiglenes rendezésével. Itt két út állott előtte. A folyó évre adni egy rendkívüli pótlókat, hogy legalább a legégetőbb sebek orvoslásának, de prencipiálmot ne képezzenek, azonban ennek hátránya az volt, hogy megnyugvást nem kellett volna, 1904-ben visszaesett volna minden a régi állapotba s a közszolgálat szempontjából is hátrányos lett volna, mert ezt a nyugdíjra beszámítani nem lehetett s így elzárta volna a nyugdíjra menni akarók elől az utat s ezáltal az előléptetéseket is, és így a másik utat választotta, hogy fizetés jellegével bíró pótlókatra kérjen felhatalmazást, úgy hogy az ne csak 1903-ra legyen kiosztható, de a végleges rendezésig, Beismerté annak hátrányát, hogy a szabályozás rendeltetleg törékeny, és helyesebb volna törvényt hozni, de ezzel szemben abban találja az orvosiat, hogy szigorúan tartani kívánja azt a sémát, amely a benyújtott s a pénzügyi bizottság által már letárgyalt törvényjavaslatban foglaltatik, alkalmazza a kereteket, de nem tölti be egészen és mintegy husz százalékos lövét, ami abból éretik el, hogy a legmagasabb fokozatok nem részesülnek fizetésemelésben s a rang-osztályokban az első fokozatok nem töltetnek be, s reméli, hogy ezzel alapot szerez a többi érdekek kielégítésére is. Ismétli, hogy véglegesen most sem nyilatkozhatik, de képzeltető olyan helyzet, hogy törvénybe iktatjuk az egész célt, amely kontemplatív, de tekintettel a pénzügyi helyzetre nem töltjük be a kereteket s a teljes végrehajtást függővé tesszük a pénzügyi helyzet fejlődésétől. Természetesen a régi törvényjavaslat azon dispozióitól el kellett térni, amelyek szervezeti természettel bírnak, s az, hogy egyes egyénekkel szemben a helyzet nem lesz kedvezőbb, annak az a természetes oka van, hogy rendezésről van szó, amikor természetesen, hogy azok, akik relatíve kedvezőbb helyzetben voltak, kevesebbet kaptak. A kormány szándéka, hogy a legközelebbi napokban rendeletet bocsát ki az összes hivatalnokokhoz, amelyhez csatol egy végrehajtási rendletrvezetést azzal, hogy minden egyes hivatalnokra nézve számíták ki, hogy ki mennyi pótlókat kap, s felhatalmazza a hivatalnokokat arra, hogy az ezen számítás alapján 1903. évre első összeget mint előleget a tisztviselőknél fizesse ki. Ezzel tényleg rendelkezésre bocsátja a fizetésjavítást, nemcsak ígéretet tesz és egyszersmind a törvényhozás jogkörét is megóvja.

Heltai Ferenc: Egy specialista kérdésre hívja fel a belügyminiszter figyelmét. A fővárosi államrendőrség személyzete is pótlókat fog részesülni, melynek felét a főváros megtéríteni tartozik, amiből a fővárosra 300.000 korona teher származik amire a fővárosnak sem az ideje, sem a jövő évi költségvetésben fedezet nincs. Már régebben kérte a főváros az általános fizetést s ez mindezekig nem történt meg s ha már most felhívják a főváros a magasabb kvóta fedezésére, kéri, miképp gondolja a belügyminiszter ezen többlet fedezését.

Gróf Tisza István miniszterelnök: A fővárosra nézve törvényes kötelezettség áll fenn az államrendőrség kiadásai felének fedezésére, ezt megváltoztatni nem lehet, sem ezt a kérdést incidentálter elintézni. Sokkal helyesebb lesz, ha a főváros anyagi kérdéseit annak idejében a maga egészében elüjtik fel.

Szederkényi Nándor: Megnyugvást talál abban, hogy a séma egyezik a régi törvényjavaslattal s a törvényjavaslatot elfogadja.

Hegedűs Loránt előadó előterjeszti, hogy az alsóbb tisztviselők által a bizottság elnökéhez benyújtott kérelem arra irányul, hogy a rangosztályokban az első fokozat is betölthessék. Ez természetesen ezen javaslat alapján nem tejesíthető.

Ezután a bizottság a törvényjavaslatot általánosságban és az első szakaszt a pénzügyminiszternek a javaslat általános tárgyalását megelőzőleg tett és azzal a módosításával, hogy a fokozatos előléptések feltételezésre csak a jeen törvény tartamának idejéig terjed. elfogadta. A többi szakaszok változatlanul elfogadattak.

A jelentések bitelesítésével elnök és előadók biztatva meg, az ülés 9 órakor véget ért.

(A végrehajtás.)

Amint értesülünk, az állami alkalmazottak pótlókat engedélyező törvényjavaslat törvényerőre emelkedése után kibocsátandó kormányrendelet tervezete

az utalványozási joggal bíró hatóságoknak már kiadott oly címből, hogy a rendeletben foglalt határozatok figyelembevételével minden egyes állami alkalmazottat megillető pótlék összegét egyenként számszerűleg állapítsák meg és a kiadandó rendelet akadálytalan végrehajtásához szükséges intézkedéseket már most tegyék meg.

A minisztertanácsnak ez ügyre vonatkozó határozata alapján továbbá meg felhatalmaztatának az utalványozási hatóságok arra is, hogy az igények elbírálása után a benyújtott javaslat értelmében az 1903. évre járó pótlékokat, az azok után járó szolgálati díj visszatartása mellett *előlegképpen* már a törvényjavaslat törvényerőre emelkedése előtt folyósítsák és az igény jogosultaknak fizessék ki. Az 1904. évi január hó 1-től kezdve járó ily természetű pótlékok folyósítására vonatkozó intézkedések későbbi időpontnak tartanak fenn.

A kormány által kibocsátandó rendelet tervezete a III-XI. fizetési osztályba tartozó állami tisztviselőnek (ideértve az egyetemi és műegyetemi rendes és rendkívüli tanárokat, valamint az állami tanító-személyzetnek ezidőszertit fizetési osztályba sorozott tagjait is) személyi pótléka, még pedig a III. fizetési osztályban évi 3000, a IV. fizetési osztályban évi 2000 koronával állapítatik meg; az V-XI. fizetési osztályban pedig a személyi pótlék azzal az összeggel állapítatik meg, amely szükséges ahhoz, hogy az illető állami tisztviselőnek mai fizetése a következő maximális összegekre kiegészíthessék. Ez a maximális fizetés

A) azoknál az állami tisztviselőknél, akik a XI, X, vagy IX. fizetési osztályban még nem töltöttek el négy évet, illetőleg a VIII, VII, VI, vagy V. fizetési osztályban öt évet,

az V. fizetési osztályban évi	9 600
a VI. " " "	6 400
a VII. " " "	4 800
a VIII. " " "	3 600
a IX. " " "	2 600
a X. " " "	2 000
a XI. " " "	1 400 koronával.

B) azoknál az államtisztviselőknél, akik a XI, X, vagy IX. fizetési osztályban négy évnél, a VIII, VII, VI, vagy V. fizetési osztályban öt évnél hosszabb időt töltöttek,

az V. fizetési osztályban évi	11 600
a VI. " " "	7 200
a VII. " " "	5 400
a VIII. " " "	4 000
a IX. " " "	2 900
a X. " " "	2 200
a XI. " " "	1 600 koronával

Ezek szerint tehát az V-XI. fizetési osztályba tartozó állami tisztviselőkhöz személyi pótlékat, ugyancsak fizetésüknek és személyi pótlékuknak, figyelemmel a fizetési osztályban töltött időre járó együttes maximumát a következő táblázat mutatja:

Fizetési osztály	Fokozat	Az egy és ugyanazon fizetési osztályban töltött szolgálati idő mérve	Az a maximális összeg, amelyre a mai fizetés a 2. és 3. §§. értelmében személyi pótlékkal kiegészíthető	Ha tehát a mai fizetés	Akkor a megállapított személyi pótlék	A mai fizetés és a személyi pótlék együtt véve	k o r o n a		
V.	1.	5 évnél hosszabb	11.600	10.000	1.600	11.600	10.000	1.600	11.600
	2.			8.000	3.600	11.600	8.000	3.600	11.600
VI.	1.	5 évnél hosszabb	7.200	6.000	1.200	7.200	6.000	1.200	7.200
	2.			5.000	2.200	7.200	5.000	2.200	7.200
VII.	1.	5 évnél hosszabb	5.400	4.800	600	5.400	4.800	600	5.400
	2.			4.400	1.400	5.400	4.400	1.000	5.400
VIII.	1.	5 évnél hosszabb	4.000	3.600	400	4.000	3.600	400	4.000
	2.			3.200	800	4.000	3.200	800	4.000
IX.	1.	5 évnél hosszabb	2.900	2.600	300	2.900	2.600	300	2.900
	2.			2.400	500	2.900	2.400	500	2.900
X.	1.	5 évnél hosszabb	2.200	2.000	200	2.200	2.000	200	2.200
	2.			1.800	400	2.200	1.800	400	2.200
XI.	1.	5 évnél hosszabb	1.600	1.400	200	1.600	1.400	200	1.600
	2.			1.200	400	1.600	1.200	400	1.600
V.	1.	5 évnél hosszabb	9.600	10.500	—	10.500	10.500	—	10.500
	2.			8.000	1.600	9.600	8.000	1.600	9.600
VI.	1.	5 évnél hosszabb	3.400	6.000	400	6.400	6.000	400	6.400
	2.			5.000	1.400	6.400	5.000	1.400	6.400
VII.	1.	5 évnél hosszabb	4.800	4.800	—	4.800	4.800	—	4.800
	2.			4.400	400	4.800	4.400	400	4.800
VIII.	1.	5 évnél hosszabb	3.600	3.600	—	3.600	3.600	—	3.600
	2.			3.200	400	3.600	3.200	400	3.600
IX.	1.	5 évnél hosszabb	2.600	2.600	—	2.600	2.600	—	2.600
	2.			2.400	200	2.600	2.400	200	2.600
X.	1.	5 évnél hosszabb	2.000	2.000	—	2.000	2.000	—	2.000
	2.			1.800	200	2.000	1.800	200	2.000
XI.	1.	5 évnél hosszabb	1.400	1.400	—	1.400	1.400	—	1.400
	2.			1.200	200	1.400	1.200	200	1.400

A III. fizetési osztályba tartozó állami tisztviselők közül a m. kir. közigazgatási bíróság és a m. kir. Kuria másodnökeinek illetményei változatlanul maradnak. — A főispánok személyi pótléka az V. fizetési osztályba tartozó állami tisztviselőkével egyenlően állapítatik meg azzal a korlátozással, hogy az elsőosztályú fizetéssel járó álláson alkalmazott főispánok (1886: XXI. t.-c. 58. és 63. §-a) mindaddig, amíg ötven főispán szolgálatuk nincsen, a jelen rendelet alapján személyi pótlékra igényt nem tarthatnak. — A budapesti és kolozsvári tudományegyetemeken, valamint a bábaképzésnél alkalmazott *gyakorlók* (műt.-és vegyésznövevények) személyi pótléka évi 200 koronával állapítatik meg. Az állami elemi népiskolai tanítók és tanítónők személyi pótléka, fizetésükre és kor-pótlékukra (ötödéves pótlékukra) való tekintet nélkül, azoknál a tanítóknál és tanítónőknél, akiknek állami szolgálata tíz évnél rövidebb, évi 2000 akinek tíz évnél hosszabb, de tízenöt évnél rövidebb, évi 3000, akiknek tízenöt évnél hosszabb, évi 400 K.-val állapítatik meg. Ot évnél rövidebb ideig államilag szolgált tanítók és tanítónők fizetése és ezen pótléka együtt évi 1000, öt évnél hosszabb de tíz évnél rövidebb állami szolgálatuk évi 1400 koronát meg nem haladhat. *Állami kisdávónok* személyi pótléka — fizetésükre és kor-pótlékukra (ötödéves pótlékukra) való tekintet nélkül — tíz évnél rövidebb állami szolgálatnál évi 100, hosszabbnál 200 korona. A *posta-, távirat- és távbeszélő* rendszeresített állású *kezelők* személyi pótléka hat évnél rövidebb állami szolgálatnál évi 100, hosszabbnál 200 korona. A postai, távirat, távbeszélő *altisztek* az állami bányszat-, fémkohászati-, pénzügy-, bányszati- és erdészeti akadémián alkalmazott I. osztályú altiszteknek, az állami erdészettől, állami kezelésbe vett községi erdőknél és az erdőéri szakiskoláknál alkalmazott *törődők*nek és *famesterek*nek személyi pótléka fizetésükre való tekintet nélkül ezen minőségükben töltött 10 évnél rövidebb szolgálatnál évi 200, hosszabbnál évi 300 korona. Ot évnél rövidebb szolgálati idő mellett a fizetés és az a pótlék együttvéve nem haladhat meg postai, távirat és távbeszélő altiszteknél évi 1100, az itt felsorolt többiekénél 1000 korona. Személyi pótlékot kapnak a többi altisztek és szolgák is, ugyancsak a budapesti államrendőrség biztosai és őrszemélyzete, a pénzügyőrség napizsolója 20—40, illetve 60 fillérrel fölemeltük.

KÜLFÖLD

A keletázsiai bonyodalom. Az Oroszország és Japán közt kitört konfliktusnak, a bécsi diplomáciai körök meggyőződése szerint, még sokáig nem lesz vége, de végül mégis vérontás nélkül nyer elintézés. Gyors elhatározást kizártnak tartanak, léképp a miatt, mert mind a két fél még nem köszült el a háborúra. Japán, mint a provokáló fél, természetesen ama népmozgalom nyomása alatt áll, amely a simoneki békekötés óta egyre táplálja a gyűlöletet Oroszország ellen, amely megfosztotta őt a Kína felett aratott győzelem gyümölcsétől és a Mandzsúria megszállásával fenyegető korlátot állított Japán terjeszkedési törekvései elé. De azért Japán mégsem mer kieszületlenül szembeállni az orosz hatalommal. Oroszországnak is megvan rá az oka, hogy Japán döntését minél messzebb időre kitolja, minthogy tengeri hadereje a távol Keleten jelenleg nem vehető föl a harcot Japán flottájával, amely a kínai háború óta jelentékeny tengeri hatalommá fejlődött és idő kell hozzá, hogy az orosz flotta nagyobb részét a japán vizekre vezényeljük. Ehhez járul a cár határozottan békés érzelme, aki csak győző esetben járulna hozzá a fegyveres döntéshez. Báró Rosen, a tokiói orosz követ még folytatja a tárgyalásokat és így nem lehetetlen, hogy Oroszország mégis engedni fog és a konfliktus békés megoldást nyer.

London, december 22.

Az összes reggeli lapok elismerik, hogy azzal, hogy a tokiói orosz követ tegnap átadta a japáni kormány javgérére való választ *dekuoelkezett a választ a két hatalom között*. A Times szerint a japáni kormány válaszában arról panaszodik, hogy az orosz kormány nem tesz Japannak elég koncessziót s arra kéri Oroszországot, hogy újabb proppozíciókat terjeszsen elő. Báró Rosen orosz követ oly bekeget, hogy ha őszobájában volt kénytelen fogadni azokat a japáni államférfiakat, akik elhozták neki kormányuk választát. Az összes angol újságokból az tűnik ki, hogy meleg szimpátiával viselkednek ugyan Japán iránt, de azért mégis nagy mérsékletet tanúsítanak Oroszországgal szemben.

London, december 22.

A legelső japáni hajcs-társaság összes hajóit biztosította a Lloyd-társaságnál s a biztosítás díjait a hajók értékének egy százalékát fizeti.

Pétervárad, december 22.

Az iteni mértékadó körök nem tulajdonítanak túlságos fontosságot a keletázsiai vészhieknek, mert azt hiszik, hogy Japán még abban az esetben sem fogja magát a legvégső lépésre elhatározni, ha Oroszország nem teljesítendő Koreára vonatkozólag támasztott követelést.

Róma, december 22.

A Reuter-ügynökségnek jelenti Pétervárról egy 21-iki keleti magántávirat, hogy Oroszország és a Japán közötti viszony változatlan. Az orosz külügyi hivatal nem ad igazat az Angliában uralkodó pesszimiztikus hangulatnak. Az angol jelentések kezdetől fogva pesszimiztikusak voltak, de a pétervári külügyi hivatal semmi okát sem látja annak, hogy miért adnának fel a remény a nézeteltérések békés megoldására.

Pétervár, december 22.

(Az orosz távirati ügynökség jelentése.) A *Novoje Vremja* a helybeli japán követségnél tudakozódott Japánnak Oroszországhoz intézett állítólagos ultimátuma iránt. A követség kijelentette, hogy erről a szó szoros értelmében tudomása nincs és célszerűnek tartja a híresztelés megcáfolását.

London, december 22.

Az itteni japán főkonzul a Reuter-ügynökség egy képviselője előtt kijelentette, hogy az orosz-japán háborúról terjesztett hírek mind, vagy legalább egy részük üzérnek müve. Ő is a londoni japán követ véleményén van, hogy nem lesz háború Oroszország és Japán között. Ő semmit sem hallott arról a hírről, hogy az Angliában élő japánokat felszólították volna a hazájukba való visszatérésre.

London, december 22.

A Nippon-Jusen-Kaisa japán hajótársaság itteni képviselője azon véleményének adott kifejezést, hogy Oroszország és Japán között nem lesz háború. A társaság semmi értesülést sem nyert arról, hogy a kormány a társaság szubvencionált hajói közül egyet is rekvirált volna, ami pedig az első intézkedés lenne, amely háború esetén várható volna.

HIREK

Kant.

Száz éve immáron, hogy Kant, az új kor legnagyobb metafizikusa, sirba szállott. Königsberga városa nagy ünneppel öhaját ebből az alkalomból halhatatlan szülőtte emlékének áldozni. Csak a hála legprimitívebb kötelességét teljesíti ezzel az elhatározásával. Hiszen Kant, minden idők egyik legnagyobb gondolkodója, páratlan szeretettel ragaszkodott hozzá. Soha ki nem mozdult falai közül. Nem ment világot látni, hanem a világot hozta Königsbergébe. A nagyok és legnagyobbak dobogó szívével és az áhitat érzésével állottak meg a házacská előtt, melyben az ontológia megdöntője csodás műveit alkotta, ahonnan olyan szellemi mozgalom indult ki, melylyel jelentőségre nézve csak a francia forradalom hatása vetekedhetik. A rombolásnak ez a vérbe fuló rémdramája a königsbergi professzor csöndes működésével? Ezzel, ezzel, mert a kettő között mindössze a csönd volt a különbség. Az egyik rombolását világrengető javjeszékélés, trónok összeomlásának, vértenger zugásának, hatalmas intézményeket fenntartó oszlopok recsegésének halálra fémtő hangorgiája kísérte, míg a másik pusztító és irtó munkáját csak a toll seregeje hirdette. De azért nem volt ez a rombolás kisebb. És nem is volt jelentéktelenebb. Azok a hatalmasak pedig, melyeket ledöntött trónusokról, hosszabb életűek voltak a hermelin-palástu fejedelmeknél és több elmét nyugtöztek le, mint a virágbirodalmak legfélelme-sebb cézárjai. Kant a skolasztikus filozófia káprázatait fűtta a semmisségbe. Kant a hosszú metafizikai álomból rázta fel az eltunyult emlékmillióit, a lélek, az isten, a szabadság, a teremtés eddigi magyarázata ellen indította meg az irtó háborút. Eszének rettentő pörölyével egymásután zuzta agyon az antológia legtetszetösebb érveit és jobban megölte a skolasztika hagyományait, mint a forradalom a feudalizmust. Ezért nevezték el „*der grosse Zermalmer*”-nek, a nagy zuzónak, a félelmetes rombolónak, ki egy egész világot semmisített meg, hogy helyére újat építsen. A középkor helyére a modern világfelfogást, mely most, mikor a francia forradalom szellemi vívmányait mindjobban ho-

mályba borítja az ébredező reakció, még mindig hódít és megerősödött hadseregével másodsor is diadal fog aratni a sirjából felvászorgott középkoron... És részt kíván magának ebből a dicső küzdelemből a königsbergi temetőben pihenő nagy halott is. És lelkeinek szemeivel a felé a nemzet felé fordul, mely akkor, az ő dicső nagy századában vele együtt küzdött a középkori sötétség ellen és az ő nagy szellemi forradalma mellett megcsinálta a másikat, a szemmel láthatót, az emberkehatombákat halomra gyilkolót, a vértengert fakasztót... És a *gloire* nemzete megérezte a halott tekintetét, a népek nagy tanítója felett a königsbergi „zuzónak”, a sötét hagyományokat rombolónak.

Most érkezik a hír, hogy a francia parlamentnek a szabad gondolkozókhoz tartozó csoportja legutóbbi ülésén elhatározta, hogy a königsbergi Kant-ünnepekre elküldi képviselőit. És elküldi képviselőit a francia szabad gondolkozók nemzeti szövetsége is, úgy hogy Königsbergában újra együtt lesznek a harcosok. Hogy tüntessenek az ellen a felfogás ellen, mintha a népek kölesönös gyűlölete volna a hazafiság legfőbb kritériuma, mintha a harci jelszókna lármás hangoztatása, a bosszu, az igaztat és az engesztelhetlenség hirdetése egyet jelentene a nemzeti érzés megerősítésére irányuló törekvésekkel.

A népek gyűlölködése az a zavaros áradat, melyben a sötétség lovagjai a legnagyobb eredményrel halásznak. Mert a harc, a háború, a gyűlölet mindig elyomja az intelligenciának, az értelemnek szózatát. A harag, a bosszuvágy fátyolt borít az elmékre, megkeményíti a sziveket, elfogulttá teszi a lelkeket. És ilyen elmékre, ilyen szivekre és lelkekre van szüksége azoknak, kik az előítéletek talajára akarják felépíteni birodalmukat.

A középkor félelmes eszű irtója sirjában is megérezte, hogy veszélyben vannak a dicső harcok vívmányai és egykori testvéreinek utódai felé nyújtotta fehér szellemkezét. Ezek megéreztek érintését, és jönnek... Mint lelkes, ideálókért hevülő hadsereg, hogy egy sir körül dokumentálják a haladás, a világhossz barátainak együttérzését. Hogy az egész világ szemelattára hirdessék, hogy a két nagy nép között, melyet egy véres harc emlékei választanak el egymástól, nem tátong áthidalhatatlan örvény... Van egy kapocs, mely összeköti őket, egy pont, melyen érintkeznek, egy eszme, melyben egybeforognak. A felvilágosodottságnak az a sugárzó eszméje, melynek Kant volt egyik legdicsőbb harcosa. A felvilágosodottságnak az az eszméje, mely a harc családja dicsőségét elenyésző semmisségnek tartja a béke boldogító áldásai mellett. Mert a béke összeforraszt, szeretetet fakaszt, emberré tesz, szárnyakat ad a léleknek, kifejleszti nemes indulatait és erőt ad jót és dicsőt teremtő ösztöneinek...

A nagy romboló felemelte újra hatalmas pörölyét, hogy a szellem, melyet egykoron hirdetett, másodsor is építhessen azokon a romokon, melyek egy szomorú világ elmulását jelentik és mely minduntalan feltámadni készül halottaiból...

E. A.

Budapest, december 22.

— BUDAPESTI NAPLÓ. December 15-ikén új előfzetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfzetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Személyi hírek. *Károly Ferdinánd* főherceg délután 4^{1/2} órakor Prágából Bécsbe utazott. — *Fü.öp* szász-köburgi herceg tegnap Szófiába érkezett. — *Gróf Apponyi* Lajos magyarországi udvarnag és családja téli tartózkodásra Budapestre érkezett. — *Babics* Zsigmond kassai megyéspüspök ma Bécsből székhelyére utazott. — *Ludvígh* Gyula iórendbírási tag a magyar államvasutak elnökgazgatója, többheti betegségből felépült s ma már eljogta hivatalát.

— Hieronymi Abbáziában. Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter Fiuméba érkezett, hogy az ünnepek családával Abbáziában töltsse. A miniszter az egész napot Fiumében töltötte. Megtekintett a kikötőt és több ipartelepét és holnap folytatja látogatását.

— Zsilinszky kitüntetése. Mint értesülünk, 6 fősége a vallás- és közoktatásügyi miniszterium államtitkárát, dr. *Zsilinszky* Mihályt, a hazai közoktatásügy érdekében tett buzgó és kitünő szolgálatainak elismeréséül, a Lipótrend középkeresztjével tüntette ki. A legfelső kitüntetést a hivatalos lap holnapi száma hozza.

— A cári pár Livádiában. Pétervárról jelentik, hogy a cári pár február végén Livádiába utazik. A cárné nem beteg ugyan, de az orvosok azért mégis a legnagyobb kíméletet ajánlották neki.

— Nemesi előnév. A király dr. *Szili* Adolf egyetemi ömzetes rendkívüli tanárnak, a budapesti izraelita hitközségi kórház, szemész-íóorvosnak és törvényes utódainak, magyar nemességűk épségben tartásával a *szili-sarkányi* előnevet adományozta. A kitüntetésről szóló királyi kézirat a hivatalos lap mai számában jelent meg.

— Roszner bucsuja. *Máramaros-Sziget*öt táviratozzák: *Báró Roszner* Ervin fumei kormányzótól Máramarosvármegye közönsége ma bucsuzott el ünnepiesen a vármegyeház dísztermében. Szabó alispán bucsubeszédet intézett a távozó főispánhoz, méltatta tízéves érdemeit és új fényes állásához nagy sikereket kívánt *Báró Roszner* eljenzésektől megszakított válaszában kijelentette, hogy mindig becsületesen azonosította magát Máramarossal, itt alapította családi boldogságát, gyermekei itt születtek, nem felejté el soha-soha Ezután a főispán az összes jelenvoltakkal kezelt fogott. A volt főispán csa ádosztul déluján utazott el és a helybeli hölgyek virágokkal árasztották el a kormányzó népszerű nejét. A kormányzót és családját az alispán és a főispáni titkár Husztig kísérték el.

— A Nákó-ház vége. A Ferenc József-téri Nákó-házat, amely 75 éve Pest látványosságaihoz tartozott, ma már kikezdi a tót napszamos csákány. E 75 év alatt a Nákó-ház mindig érdekes szerepet vitt a magyar főváros változatos történetében. Itt volt a negyvenes években a Lánchíd építőirodája és itt laktak azok az angol mérnökök is, akiket *Clark* magával hozott. 1849. május havában fő célpontja volt annak a bombázásnak, melylyel Hentzi, a forradalmár Pestet támadta; az így esett károkat azonban csakhamar kijavították s a koronázás évében az eddig kétemeletes épületre már egy harmadikat is raktak. 1872-ben jutott az ugynevezett Franco-bank tulajdonába, mintegy 1,000,000 forintért. Gróf *Lónyay* Menyhért, a akkori miniszterelnöknek nagy tervei voltak a Nákó-házzal. Ő ugyanis magyar országházzá akarta átalakíttatni, de megbukott, mielőtt e terve sikerült volna. A Franco-bank bukása után a ház a földművelés-, ipar-és kereskedelmi miniszterium székhelye volt s az 1885-iki országos kiállítást itt készítették elő. Időközben a londoni *Gresham* biztosítói társaság tulajdonába ment át 740,000 forintért, de a sokkal csekélyebb ár dacára sem hozta meg a várt jövedelmet, mert helyébe egy új s a kor igényeinek megfelelőbb palota építését határozta el. Mindenesetre budapesti építőművészeink érdeme, hogy ez a londoni társaság a tervek előállítására itt hirdetett pályázatot. E pályázatból, amelyről Londonban angol jury döntött, elsőnek *Quitner* Zsigmond került ki, akit az építéssel meg is bíztak. A négyemeletes palota építését, amelyet kőhomlokzattal látnak el, tavaszszal kezdik meg.

— Nagy jótékony adomány. Aradról jelentik, hogy *Andrényi* Károly tekintélyes aradi polgár, az aradi első takarékpénztár igazgatója ma jótékony céra *negyven ezer* koronás alapítványt tett. A nagylelkű, nemes szívre valló alapítványt felében aradi, felében nagyváradai közhasznú intézmények támogatására szolgál.

— Szobrászok a pénzügyminiszternél. A Magyar Képzőművészek Egyesületének tíz tagu küldöttsége. *Tóth* István szobrászművész vezetésével, vasárnap tisztelgett *Lukács* László pénzügyminiszternél és arra kérte, hogy a nem régeiben elhunyt *Szárnovszky* Ferenc szobrászművész özvegyének tőzsdenyitási engedélyt adjon. *Szárnovszky* hivatásának lejt áldozata és így nem gondoskodhatott nejknek további életéről. A miniszter nagyon szívesen fogadta a küldöttséget és megígérte, hogy teljesíteni fogja méltányos kérésüket.

— A Polónyi-Holló-affér. A Polónyi-Holló-affér ma békés elintézt: nyert. *Polónyi* ugyanis ma még ülés előtt kijelentette *Holló* segédeknek, hogy felüket nem akarta sértetni s ezt később nyílt ülésen is kijelentette. *Holló* Lajos kijelentette ezután, hogy ő sem akarja Polónyi személyét sértetni. Az ügyet így békésen intézték el.

— A drótnélküli táviró sikere. *Berlin*ből jelentik, hogy a drótnélküli táviró-társaság Berlin és Karlsruheon svéd-tengerészeti állomás között dróttalan táviróval kísérletezett. A kísérlet, bár a távolság a két állomás között négyszáz kilométer, jól sikerült. Több távirat csonkítatlanul érkezett rendeltetése helyére.

— Szobrot Fadrusz Jánosnak! A gyönyörű szál ember s művészetében is éppen olyan hatalmas Fadrusz János ithagott bennünket hirtelen. Férfikora delén, amikor dús fekete hajában éppen csak finom árnyalatokban mutatkozott itt-ott ősz szál s amikor a munkájában nemcsak gyönyörű eredményekkel, hanem igérettel volt tele a jövőre nézve. Oszlopok a ledülése régen nem borította olyan gyászba ezt az országot, mint amilyen igazán a magunkévá tettük annak a szép művészasszonynak a gyászát, aki az urát vesztette el benne. Megrendített mindnyájunkat a végzetnek az a kiszámíthatatlan igazságtalansága, amivel leveri a lábáról az olyan embert, akin reménykedve csúng a pillantásunk s akinek az ateliájából kikerült egy-egy hír, ami művészetét nem igen rajongó, publikumunkat is lázas érdeklődésre volt képes elragadni. Fadrusz rövid és dicsőséges pályáját, attól a perctől kezdve, amelyben a közönség elé került, jóakaratu szeretettel, büszkeséggel kísérte a nemzet — s most, hogy elvesztettük, bizonyára éppen olyan szeretettel karolja föl majd azt az eszmét, ami a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet kebeléből indult ki, hogy állítsunk szobrot az emlékére. Legalább kőbe faragva, vagy a bronz komolyságában álljon előttünk ezután is a szép, okos fej, amelyre reménykedve néztünk, míg a homlok mögött fáradhatatlan teremő munkát végeztet benne az agy.

A szoborbizottság kiadta már felhívását, amely így hangzik:

Felhívást intézünk az ország közönségéhez, állítsunk szobrot Fadrusz János emlékének. Ugy érezzük, hogy ezt a felhívást nem kell és nem szükséges különös érvekkel támogatni. Aki látta az oly korán elhunyt művésznak bármely alkotását; akit megihletett az ő műveiben megnyilatkozó magyar lélek színgyálalása; akinek szeme és elméje el volt gyönyörűsége, amidőn e halhatatlan lángész alkotásainak szépségét, művészi harmóniáját és tőkép magyar művészetét szemlélte: az nem szorul buzdításra és nem szorul hosszú magyarázatra, amely okát adja annak, hogy Fadrusz János miért és mivel érdemelte ki nemzetétől az emlékszobor dicsőségét.

A megihletett magyar szív és a kegyeletes magyar lélek Fadrusz nevének hallatára megadja a viszhangot önként, és az első szóra megérti szívünk indulatát és igazolni fogja mozgalmunkat.

Ez a mi reményünk, melyben bízva bízunk, amidőn felkérjük az ország apraját-nagyját, mindenkit, akinek érkeke van a lángész értéke és művészi alkotások szépsége iránt; mindenkit, aki megérti a nemzeti művészet jelentőségét a népek életében — és Fadrusz János érdeme, mivel a nemzeti történet vitte bele művészetébe, megbecsülhetetlen, — felelünk minden nemesen érző magyar embert, hogy bármily csekélységgel járuljon hozzá a nemzeti kegyelet megnyilatkozásához, hogy méltó emlék jelölje az utókor számára a nemzet háláját egy nagy fiának géniuszára iránt.

A nép egyszerű fiából lett nagygyá, halhatatlanná és a nemzet büszkeségévé Mátyás, Mária-Terézia, Wesselényi alkotója. Méltó, hogy a nemzet minden rétege szóhoz jusson, midőn maradandó művészi alkotással óhajtuk megjelölni Fadrusz János emlékét. Minden fillér egyaránt drága, mert egyaránt juttatja kifejezésre a művész iránt érzelt hálát és nagyrabecsülést.

Az alulírott egyesület vállalkozott az emlékszobor megalkotása körül szükséges teendőkre. A kegyes adományokat hozzáak méltóztatásuk címezni; minden összeget megfelelő módon, újságban és a megalkotott szobor-bizottság jelentéseiben nyugtávanózní fogunk.

Budapest, 1903. november 23.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet kebeléből alakult Fadrusz-emlék-bizottság nevében: *Czigler Győző*, elnök, *Leitensdorfer Béla*, előadó.

— **Gyermektanulmányozás.** A gyermekek természetének a tüzetes megismerését tüzte ki céljául a Gyermektanulmányi Bizottság. A főváros a cél fontosságára való tekintettel 600 korona, *Berzevichy Albert* kultuszminiszter 800 korona segélyt adott a bizottságnak. A kultuszminiszter a segélyt kapcsán rendelkezést adott ki, melyben meleg hangon méltatja a Gyermektanulmányi Bizottságnak a gyermeknevelés ügyében kifejtett tevékenységét.

— **Az Oszirisz-díj.** Párisból jelentik: A párisi sajtó szindikátusa a 100,000 frankos *Oszirisz-díjat* a következőképpen osztotta el: *Curie* asszony 60,000 frankot kapott a rádiumról való tanulmányozásának folytatására és *Branly* mérnök 40,000 frankot kapott a drótnélküli távirás terén végzett munkáért.

— **Házasság.** *Csányi* Károly építész, az Országos Magyar Iparművészeti Múzeum helyettes fő-eljegyzője *Thiering* Iónkát, özvegy *Thiering* Gyuláné leányát.

Schöndbrunn József Sikliseről eljegyzte *Scheiber* Aranka kisasszonyt Békés-Csabán.
Dr. *Sáhlender* Lajos fővárosi felső kereskedelmi iskolai tanár e hó 26-ikán esküszik örök hűséget Nagyváradon *Ficzek* Margit kisasszonynak.

— **XIII. Leo kincsei.** Az olasz lapok megírta, hogy a Vatikánban megtalálták XIII. Leo megakartott pénzét, amelyet az elhunyt pápa egy könyveszekrény polcán tartott elrejtve egy vászon zsákban. A pénz állítólag 40 millió lírát tesz ki értékpapirokban és ott volt a zsákban az a drága gyűrű is, amelyet a szultán ajándékozott volt a pápának, jubileuma alkalmából. Ez a gyűrű, amelyet eddig elveszteknek hitték, maga megér körülbelül 1,200,000 lírát. A kincset *Martucci* mérnök találta meg véletlenül, mikor XIII. Leo könyvtárszobáját dolgozósobává akarta X. Pius számára átalakítani. A Vatikánból természetesen erősen cáfolják a kincselet hírtörtéjét, más oldalról azonban a leghatározottabban megerősítik a dolgot, sőt okát is adják a Vatikán demontijének. Eszerint ugyanis azért volt a lelet-leltáradása szükségese, mert attól féltek, hogy a kérvényezőkhöz valóssággal megrohanják majd a Vatikán, ami tekintettel a pápa semmit megtagadni nem tudó jó szívére, igen nagy baj lenne. A Vatikán pénztára, mint az a lapok jelentéseiből ismeretes, az utóbbi időkben nagyon szűkös viszonyok között volt, úgy, hogy már a személyzet csökkentésére és a kiadások mérséklésére kezdtek gondolni. XIII. Leo kincse tehát igen jó időben érkezett. A párisi *Figaro* római tudósítója egészen új világlátásban mutatja be a lelet dolgot, amennyiben úgy tünteti fel az esetet, mintha az XIII. Leo intenciói szerint előre kicinált terv lett volna, a Vatikán pénzüszkésége juttatni, hogy az utód jövele megszokja a takarékos-ságot, s ez után a tanulság után bocsátani rendelkezésre azt az összeget, amely most már minden anyagi gondtól megmentti a pápát és környezetét. Ezeknél is többet tud a *Messenger*: Tegnap elhozták a pápának *Hausmann* és *Frielingdorf* óráskor a híres farnézi óráit, amelynek az ütőszekerezetét is megjavították. A szentatya igen barátságosan fogadta őket, megmagyaráztatta magának az óra szerkezetét és mosolyogva jegyezte meg: Az óráit a Vatikán könyvtárában fogjuk felállítani; legjobban szerettem volna a magánkönyvtárban helyet szorítani neki, de ott azt a sok milliót kell őrizni, amit az utolsó napokban szerencsén megtaláltunk.

Komoly látszatuk mind e híreknek nincsen, csak az a csodálatos, hogy a Vatikán hivatalos lapjai egy erőyes cáfolatral nem cáfolják meg a képtelen híresztelések terjedését. Csak ma jelenti a berlini *Germania* a klerikálisok közönye, egy római távirata alapján, hogy a pápa maga *neveléses koholmány*nak mondja a taált 40 millió lírát.

— **Amit a tubák gyógyít.** Ha elhiszik az emberek, ami itt írva van, nincs kizarva, hogy hamarosan újra divatba jön a tubakólas. Ez az oroszarvirító divat újabbán már csak egészen régi módos kávéházakba húzódott vissza. Öreg bácsik között elindul egy szintén öreg bácsi, a kávé — s nagyokat csattogva az ujjával a szelence tetején, fölkinálja a nedves fekete port a vendégeinek. Az öreg bácsik csippenenek egy picit, olyik nem is keveset s teletömik az orrukat. Azután aztán szörnyű grimaszokat vágnak, miglen elmúlik a hatás. Valami nagyon esztetikusknak nem mondható az egész művelet, hanem hát ha jól esik nekik s ha elhúzódnak vele az emberi társaságból, hál hagyják. Kevésbé diszkréték azok a jó öreg iskola szerint dolgozó drámairók, akik a színpadon szereplő öreg bácsik és nénik idilljét rajzolják meg a tubakólassal. — Nemsokára azonban az is megeshetik, hogy utazunk a vonaton s velünk szemben ül egy bájos lányka, olyan, amilyen ma már csak a vasuti novellákban fordul elő és azon törjük a fejünket, hogy kössünk bele — s a kiscike egyszerre csak előveszi a szelencéjét s az utatolans fekete porral tömi tele a világ legpikánsabb orrocskáját. — Az történet tudniillik, hogy valami orvos, az isten bocsása neki a bűnért, fölfedezte, hogy a tubák elejét veszi a vasuti náthának. A füst és szénpor kellemetlenkedését ellensúlyozza az orrban. S a legfeketébb tubák a legjobb.

— **Bérkocsis-sztrájk Berlinben.** Berlinből táviratozzák: A bérkocsisok legnagyobb része ma beszüntette a munkát és bérellemelést követel. 250 járműtulajdonos elboacsát holnap 3000 alkalmazott kocsist és tetszésükre bízza, hogy megállapított bér nélkül akarnak-e a napi bevételek 40%-áért továbbdolgozni. Ha a kocsisok ezt a feltételt nem fogadják, akkor e hó 28-án az összes berlini taxaméter-jármű kocsisokat kizárják.

— **Szegény gyermekek felruházása.** Az V-ik kerületi kisedőv-egyesület tegnap és tegnapelőtt a váozi-utú és a balaton-utcai kisedővóban kétszázöt szegény gyermeket ruházott föl. A ruhák kiosztásánál jelen volt *Sándor* Pál országgyűlési képviselő, *Fürst* Bertalan nagykereskedő és *Falk* Zsigmond udv. tanácsos is, aki meleg szavakkal köszönte meg *Sándor* Pálné elnöknek az egyesület élén kitejtett buzgólkodását.

— **Halálozás.** Sulyos csapás érte dr. *Agai* Adolf kiváló írónkat. Egyetlen leán a, dr. *Duksa* Józsefné ma 32 éves korában Szegeden meghalt.

— **A magnetikus álom csodája.** Érdekes kísérletekről írnak Párisból. Egy egyszerű polgár-asszonnyal kísérleteznek, aki magnetikus álomba merülve, csodálatosan ki tudja fejezni a zene hangulatait. Azt a művészetet produkálja öntudatlanul, amit *miss Duncan* produkál nagyon is öntudatosan. Csak hogy a párisi asszony, ha hinné lehet a *Figaro*nak, maga az utólréhetetlen tökéletesség. A *Figaro* egy szcanszról, amely *Rodin* műtermében folyt le, ezt a színes képet adja:

A műtermeken szokatlan a képe. A közepén zongora van. Előtte szép sorjában néhány szék van és az egyik sarokban egy nagy esernyő mögött egy hölgy ülötöködik. A hölgy férjes asszony, boldog anya, igen tisztelteméltó párisi polgári családból származik, a nevéte tehát titokban tartjuk, egyszerűen csak *Madeleine*nek nevezzük. Egy évvel ezelőt heves főájás kinezta és orvosi tanácsra a magnetizmus iskolájához fordult. *Magnin* Emil, ennek az iskolának egyik tanára, kipróbálta rajta az álom terapeutikáját. Négy ülés után sikerült neki öt elaltatnia és a gyógyítás továbbhaladt, amikor egyszer, midőn a beteg a magnetikus álom befolyása alatt volt, a magnetizáló tanár órája ütni kezdett. Az orvos észrevette, hogy *Madeleine* a hangra reagált. A kísérletet folytatták és a zongorán kivertek néhány hangot. *Madeleine* arca e hangokra elkomorult, de csilogni kezdett az örömtől, amikor a hangszer felsőbb hangjait szólalt meg. Elénekelte neki egy dalt és a beteg arckifejezéssel és taglejtéssel ugyanabban a pillanatban kifejezte a dalt, egész mimikai magyarázattal szolgált a dalhoz. Fotográfusok hívtak, aki az eredményt kinematográffal megörökítette. Bizonyos, hogy egy művész sem kaphatta volna meg modelljétől a kifejezés és a helyzet olyan sokféleségét, bőségét, mint amint itt a magnetikus álom teremtett meg. Az esetet emondták *Rodin*nak, aki maga is látni akarta a dolgot. *Madeleine* antik módon fehérszóval volt betakarva, amely pepiuszterien volt elrendezve. Leült és néhány gyors simítással elaltatták. Nagy szeme nyitva maradt, de megmervedett karja puhán lefogott. A letargia állapotában volt. *Flegenheimer* egyetemi tanár a zongorához ült. Az első hangokra *Madeleine* fölkel; az eksztázia egy neme látszik meg rajta és most a melódia vezet... *Chopin* Gyászindulóját mozgással és arckifejezéssel csodálatosan interpretálja; a fájdalomnak és a reménynek olyan költeményét mutatta be, amint különben senki, még a legfinomabb lélek sem érez ki ebből az indulóból; mimikája meglepő. Szinte hallani lehet *Madeleine* szenvedését és mindenki el volt ragadtatva. Ebben a pillanatban elhalt a zene. *Madeleine* megmaradt a legutolsó mozdulatában kataléptikus állapotban. Kinyújtott karját semmi erővel sem lehetett leszorítani. A zene ismét életre szólítja. Most zongorakísérettel *Bach* Airjét játszózik hegedűn, azután a *Zsidónó* egy áriáját éneklék és ime *Madeleine* sóvárgó, a szerelemtől megittasult, örvendő, könyörgő, búszke és zabolátlan, mert a zongorázó, aki a megkezdett melódiát abbahagyta, egy spanyol tánc első taktusait játszza. *Madeleine* táncol. *Flegenheimer* tanár birtelen új melódiába kezd és a nóta minden szuggerálására új szobor áll a néző előtt, amely szobor szimbolikus igazsága meghatós. *Madeleine*, miután fölbeszertették, fáradtságról panaszkodik, de a fáradtság kellemes neki. Nincs azonban kifáradva, semmire sem emlékszik és vidám kiváncsisággal hallgatja a jelenlévők elbeszélést arról, hogy mit csinált.

— **Itélet a bileki katasztrófa dolgában.** Egy szerajevói telegramm jelenti, hogy a bileki katasztrófa dolgában tegnap befejezték a tárgyalásokat s meghozták az ítéletet is. Azt azonban, hogy mi az ítélet, a megerősítés idejéig szigorúan titokban tartják.

— **A kiserélt Orleansi szűz.** Különös hír terjedt el egy idő óta az Orleansi szűz szobráról, amely a Tuilleries kertje mellett a Rivoli-téren áll Párisban. Ugy szólt a hír, hogy nem a valódi szobor áll már a helyén, vagy legalább is nem az, amelyet 1875-ben a talapzatra állítottak. Az eredeti szobrot, amelyet *Frémiet* készített, eltávolították s egy másolattal helyettesítették. Most *Frémiet* maga is nyilatkozott ebben a kérdésben és megerősíti a híresztelést. *Frémiet* egyáltalán elmondotta a kiserelés történetét is. Amikor, írja egy francia lapban, a *Simon Jules* által megrendelt szobrot 1875-ben minden ünnepeggel nélkül leleplezték, a sajtóban hevesen megtámadták a szobrot. A nő alak, mondták a kritikusok a többi között, nagyon kicsi a lóhoz viszonyítva. Ezek a támadások bántottak, mert igazságtalanok voltak. Egyéb kifogásokat azonban helyesnek véltem s titokban újabb modellt készítettem; még a feleségem sem tudott róla. Ez újabb tervem szerint készült 1890-ben a nancy-i *Jeanne d'Arc*-szobor. Ekkor támadt a gondolat, hogy a második szobrot, a múzeum részére is bronzba öntetem. Drága mulatság volt, huszezer frankba került, de nem bántam meg 1898-ban ugyanis

a Szajna-prefektustól levelet kaptam, amelyben értesít, hogy a Rue Rivoliban történt földmunkálatok megrendítették a szobor talapzatát. Megnéztem a dolgot, láttam a veszedelmet s elhatároztam, hogy a szobrot, amíg a talapzatát és alapját javítják, elárvoltom. Ez meg is történt. Tervem ekkor már készen volt. Elhatároztam, hogy az ujat állítom a régi helyébe. Egy hét alatt, a nélkül, hogy valakit beavattam volna a titkomba, kicseréltem a szobrot, miután a nálam levő bronzszobrot megaranyoztatam. Az új szobor sokaknak föltűnt. A női alak husz centiméterrel magasabb lett, a ló karcsubb és a ló lábainak helyzete sem volt ugyanaz. De én megnyugtattam a kétkedőket: „Hát igazán lehetségesnek tartjátok, hogy nyolc nap alatt lehetne egy új szobrot tervezni és önteni.” Erre elhalgattak a híresztelések. Az eredeti szobrot néhány hónappal ezelőtt, csupán az érc árát fizetve meg, eladtam Mirecomt városkának. A szobornak ezt az ügyét csak halálom után akartam nyilvánosságra hozni. De ha már rebesgetnek mindenfélét, megmondom az igazat.

— **A Simplon-alagut.** A világ leghosszabb vasúti alagútját, a francia-svájci Simplon-vasut alagútját, mint jelentik, nagy veszedelem fenyegeti. A husz kilométer hosszúságra tervezett alagut már régen dolgoznak nagy sikerrel és most azt jelentik, hogy *vízváradás* következtében a Simplon-átvágás I. számú falagútjában jelentékeny nehézségre bukkantak. *A munkát négy hét óta megszüntették.* Megkísérelték a vizet szivattyúzás útján eltávolítani, de sikertelenül. Remélik, hogy a II. számú alagutból forrásokot nyithatnak. Ha ez azonban nem sikerülne és talán még több forrás folyik oda, ami a geológiai megfigyelések szerint igen valószínű, kénytelenek volnának az I. számú alagutban a munkát az északi oldalon teljesen *megszüntetni.* Az átjárás befejezése akkor augusztus előtt nem volna várható.

— **Vasuti baleset.** Ma délelőtt nagy vasúti katasztrófa híre terjedt el a fővárosban. Arról szolt a hír, hogy a zsolnai gyorsvonatot katasztrófa érte. A hír ebben a formában nem felelt meg a valóságnak. A zsolnai fővonalon ütközött össze két tehervonat, de komolyabb baleset nem történt és senki sem sebesült meg. Az összeütközés folytán a vonatok átszállással közlekednek.

— **A protestáns bál háziaszonyi tisztét bántó Dániel Ernőné** váltatta magára, aki mint a mult évben, ez idén is teljes odaadással buzgólkodik azon, hogy a bál régi hírnevéhez méltó legyen. A bál 1904 január 10-án lesz a Royal-szálloda termeiben.

— **Tíz.** Ma hajnalban a Soroksári-ut 108. számú kovácsműhely kigyulladt. Mikorra a tűzoltók kiértek, már a szomszédos lakóház is lángokban állott. A házban bennszorult a három tagból álló Sárkány-család, de a tűzoltóknak sikerült őket kimenteni a veszedelemből. A tüzet hamarosan lokalizálták.

— **A Fővárosi Orfeumban** szerdán adják először *Lénke* Pál nagy kiállításos operettjét, melynek címe *Vénusz a földön.* A darabot, amely Berlinben 400 előadást ért, az igazgatóság pazar fényvel állította ki.

(x) **Használt-e már Stomatint?**

(x) **A Tautó-Sorsjáték** nyeremény sorsolását tegnap tartották meg. Nyereményjegyzék az igazgatóságnál (VIII. József-körút 8.) 16 fillér beküldése mellett kapható.

Id. Ábrányi Kornél temetése.

Budapest, december 22.

Ma délután temették id. Ábrányi Kornélt, a magyar zeneirodalom nesztörát. Az író és művészláng sok előkelősége gyűlt össze a keresztelési temető halottas házában, ahonnan a nemzeti ideálok apostolát örök nyugvóhelyére kísérték. Igazán megható módon nyilatkozott meg ott a nemzeti kegyelet a gyászoló közönség sokaságában és mindnyájunk részvéte az elhunyt aggasztán kiváló fiairól. A vég-tisztelet megjelentek a Petőfi-Társaság tagjai, melynek tiszteletbeli tagja volt, az Országos Dalár-szövetség, az Országos Zeneakadémia, a Nemzeti Zenede, továbbá a fővárosi színházak, az írók és művészek egyesületének képviselői és sokan az elhunyt tanítványai közül.

A gyászolók soraiban ott voltak: dr. Berzevics Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter, gróf Zichy Géza a Nemzeti Zenede elnöke, Rákosi Jenő az Otthon-kör elnöke, Szalay Imre és Ambrozyics Béla miniszteri tanácsosok, dr. Horváth Gyula és dr. Verébely Soma egyetemi tanárok, K. Lippich E. és Goposa László miniszteri osztálytanácsosok, Michalek János Odón, az Országos Zeneakadémia igazgatója, Rózsavölgyi Gyula székesfővárosi alpolgármester, dr. Toldy László főlevéltáros, Lung György és Vaszilovics székesfővárosi tanácsnokok, Szűcs Pál, Pap Zoltán és Pekár Gyula országgyűlési képviselők, Náday Ferenc, Herceg Ferenc, Váradi Antal, Szana Tamás, Góbbi Alajos és Ernyei József, a Nemzeti Zenede igazgatói, Koessler János és Thomán István zeneakadémiai tanárok, Somló Sándor, a Nemzeti Színház igazgatója, Porzsolt Kálmán, a Népszínház igazgatója, Jászai Mari, Csillag Teréz, Meszlényi Ilona, dr. Erényi

József, dr. Moravcsik Géza, Molnár Géza Sipos Antal, Jubász Aladár, Gerő Odón, Stoll Károly, Sziklay János, dr. Prém József, Jakab Odón, Harkl Lajos, Gaál Ferenc, Poggacsnik Guidó egri karmester, Konti József, Kiss Mihály, Maleczky Vilmos és neje, Kassai Vidor, Bakó László, Sebők Zsigmond, Rothausser Miksa, Kern Aurél, és mások.

Józan Miklós unitárius lelkész megható beszéd-el bucsuztatta el a halottat, mire *Jakab Odón* a *Petőfi-Társaság* nevében méltatta a nagy zeneköltő pályáját. Id. Ábrányi Kornél kihűlt tetemeit — ugymond — a koporsó egy gyönyörűen belezett pálya után zárja magába, mert idős Ábrányi Kornél a többi nagyokkal együtt megteremtette a magyar zenét. A beszéd után a szomorú menet megindult a Bathyánumauzeum mellett levő disz-sír felé, ahol a lelkész imája után elhantolták az e.hunytat.

A fővárosból és az ország minden részéből érkeznek táviratok, kondoleáló levelek az elhunyt özvegyéhez és fiahoz:

Az újabb Ábrányi Kornélhoz címzettek közül kiemeljük a következőket:

Gróf Tisza István miniszterelnök: Tisztelt barátom! Azon súlyos csapás alkalmából, amely nagy-érdemű édesatyád elhunytával ért, fogadd őszinte részvétem kifejezését. Igaz híved Tisza.

Szell Kálmán (Rátótról): Fogadd legőszintébb részvétem kifejezését. Szell.

Idős Rakovszky István a legfőbb állami számvevőszék elnöke: Nemesak a közügyek, különösen a művészek kiváló férfiát gyászolom, de egykori jóbarátomat is. Veletek együtt siratja a boldogultat régi híved idős Rakovszky István.

Gróf Zichy Géza: Őszinte részvételt hallom a gyászhiat és osztozom az egész család fájdalomában.

Dr. Falk Miksa országgyűlési képviselő: Legmelegebb részvétemnek kifejezését küldi régi híved és bajtársad.

Szell Ignác belügyi államtitkár: Tisztelt barátom, a téged ért nagy veszteség alkalmából fogadd őszinte részvétem nyilvánítását.

Bogdanovits Lucian budai szerb püspök: Szeretett édesatyád elhunytá alkalmából fogadd legmélyebb részvétem kifejezését.

Csetei Herzog Péter: Kedves barátom! A mély gyász alkalmából, mely fiui szívedet és az egész nemzetet sujtotta, igaz részvétemnek adok kifejezést.

Dr. Herzel Manó egyetemi tanár: A pótolhatatlan veszteség alkalmából, mely önöket és mindnyájunkat ért, fogadják legmelegebb őszinte részvétemet.

Rákosi Jenő a következő levelet intézte az özvegyhez:

Nagyságos asszonyom!

Arról a hősi küzdelemről, amelyet nagyságos asszonyom immár haj, mi hosszú ideje férje betegsége mellett a halállal folytatott értesülve voltam minden írásában. Most, hogy végre győzött a halál, üdvözölöm megindult szívvel özvegyi bánatának nagyságos asszonyomat. Az ilyen elszánt, öntelődöz küzdelem akkor is megható, mikor a küzdő erejét a győzelem reményében meg-megújítá. De küzdeni és nem lankadni a győzelem minden reménye nélkül: ez a lélek tölemelkedett magassága nélkül nem lehetséges. Isten jutalmazza meg nagyságos asszonyomat öntudatában, lelki életében, emlékeinek és további napjainak megédésítésében. Híve és alázatos szolgálója: Rákosi Jenő.

Ábrányi Emilnek kondoleáltak Molnár Géza, dr. Mikályi Károly, Maleczky Vilmos, Géczy István, Sebestyén Károly és még nagyon sokan. Dr. Mikályi így ír:

— A veszteség nem csupán a Tiéd, édes Emilem, hanem az egész nemzeté és különösen azokra nézve fájdalmas, akik dicsőült atyádban az ideálért rajongó hazafi és művész, költő és ember legkiválóbb és — fájdalom — utolsó képviselőjét tisztelték és szerették.

Sebestyén Károly levele így szól:

A kiváló öreg ur halála reátok nagy fájdalom, de élete mégis nagyobb vigasz. Ő épp úgy, mint nagytehetségű fiait, kitűnő bizonyosság szolgáltatta annak, hogy az ősnemes magyarságnak a szellem terén való meddsősége és hátramaradottsága üres rád. Az új név, amelyet ő a régi helyett fölvetett, ő benne tisztelt s benned dicső lett. Vajha csak növekednék fényben azzal, aki e nevet harmadik ízben örökölte s hozzád legközelebb áll.

Dr. Sebestyén Károly.

Távtrabban vagy levélben fejezték ki részvételtük: Márkus József főpolgármester, Hubay Jenő, Fopper Dávid és Herzfeld Zsigmond, az Országos Zeneakadémia tanárai, Endrősi Sándor, Satory Dénes, dr. Szécsi Ferenc és neje, Weiss Berthold és neje, Legrády Imre, dr. Singer Zsigmond, a Nene Freie Presse levelezője, dr. Wolfner Pál, Pásztor Árpád, dr. Török Lajos és neje, Deli Emma, megyeri Krausz Lajos, Neugebauer László, Szana Tamás dr. Edvös Józsefné szül. Góbbi Kornélia, báró Melezer Georgine és Malvin, Agoston József, Gőnczy Mór és Jenő, Buttykay Ákos, Guttmann Károly, Gyaryás Gyula, dr. Szanyi Aladás, Kölber Flórip és neje, Lukács József és neje, Illésházy Ferenc, Rosznyay Kálmán, Kovács István, Törley József és neje, Szentirmay Elemér, dr. Haller Károly, Hermann Ottóné, Hevesi Odón és neje. Székely Arnold stb.

Dal a tubákról.

Egy orvosi újság kisütötte, hogy a tubák orvosság.

Ó, burnót, rólad szól a nóta,
Hogy ne mondjam: rólad, tubák,
Mely gyógyszer lettél tegnap óta.
Igy lesznek, kérem, a csudák.

Téhat orvosság lett a burnót,
A katarrusnak gyógyszerre;
Vándorszínész nem járhat turnót,
Ha jó sok tubák nincs vele.

Novelli, Sada-Yacco, Sarah!
E híren, im, okuljatok,
A tubáknak nem nagy az ára,
Ellenben úgy jó, hogyha sok.

Vagyis: ti szívjátok serényen,
S trüsszögjétek, trüsszögjétek;
Azt mondja más felén az érem,
"Ki trüsszög, az be nem reked."

S a primadonnák orra, kérem,
Eztán tubákkal lesz tele,
S a tubáknak az etázséren
A kölniviznél lesz helye.

FŐVÁROS

Polgármesterválasztás.

Budapest, december 22.

A főváros törvényhatósági bizottságát ma rendkívüli közgyűlésre hívták össze, hogy betöltsse újabb hat évre a polgármesteriallást. Bár Halmos polgármesternek még ellenjelöltje sem volt, a városatyák elég szép számmal jelentek meg, nyilván azért, hogy a választás minél ünnepelesebb formában történjék. Megelőzőleg a kijelölő-választmány tartott ülést és mikor az elnöklő főpolgármester jelentette, hogy a kandidáló-bizottság szintén Halmost jelölte, minden oldalról hangzott a felkiáltás:

— Nem kell szavazás!

— Egyhangul megválasztjuk!

A főpolgármester: Meg vagyok róla győződve, hogy a választás egyhangú lesz, hanem a szabályzat határozottan elrendeli, hogy a tisztviselőket tükös szavazás útján kell megválasztani. Elrendelem ennél fogva a szavazás megkezdését s az ülést 5 óráig fel-függesztem.

A szavazás tehát megkezdődött s az előrelátható eredményrel végeződött. A beadott 247 szavazat mind Halmos Jánosra esett. A főpolgármester ennek folytán Halmos Jánost *újonnan megválasztott polgármesternek* jelentette ki. (Hosszantartó, lelkes éljenzés. Taps.)

A főpolgármester indítványára küldtség ment Radocza János vezetése mellett a polgármesterért, aki magyar diszruhában jelent meg, viharos éljenzéssel fogadják. A polgármester letette a hivatalos esküt, mire a főpolgármester a tőle megszokott ékeesszóval üdvözölte őt. Újabb éljenzés és taps, mire Halmos polgármester megköszönte az újabb bizalmat, amelyből erőt merít a jövőben reá váró nem könnyű feladatok teljesítésére.

Aztán visszailleszt a lezajlott hat évre, amely nehéz küzdelem korszaka volt és kiemelte, hogy a küzdelem, a gondok még fokozódni fognak a jövőben. Programjának alapját a jövőben is a hazaszeretet és a főváros iránti meleg érdeklődés és ernyedetlen munkásság fogják képezni és teljes erejéből arra fog törekedni, hogy Budapest nagy és hatalmas, Magyarország *valóban magyar fővárosa* legyen és maradjon, melyre minden polgára, minden magyar ember ünnezzel és büszkeséggel tekintessen. Szólt azután a fővárosi törvény reviziójáról és a főváros háztartásának rendezéséről. A főváros kinőtt a harminc év előtt megállapított keretből, az a mai igényeknek és követelményeknek már nem felel meg; minden eszközt meg kell tehát ragadnunk, hogy a kormányt arra bírjuk, hogy közigazgatásunknak új modern keretet adjon. Ennek megállapításánál nem arra helyezi a ísült, hogy milyen nagy legyen a bizottsági tagok száma, hanem arra, hogy az új törvényben az egyes hatáskörök célszerűen és pontosan megállapítsanak, az egyéni és személyes lelelősség elve a meghatározottabban és legszigorubbán keresztülvitessék, végre tartalmazzon az új törvény oly szabatos és világos rendelkezéseket, melyek alapján az egyszerű, gyors és lehetőleg olcsó közigazgatás biztosítható legyen. (Lelkes éljenzés és taps.)

Nem kevésbé fontos, de a főnálló törvény reviziójánál sürgősebb a főváros háztartásának rendezése, mert a főváros mai pénzügyi helyzete tarthatatlan. Minden befolyásunkat latba kell vetni, hogy a kormány méltányolva a székesfővárosnak évtizedeken át nem egyszer kizárólag az állam és állami ügyek érdekében hozott nagymérvű áldozatát, mélt-

tányolva azt, hogy minden új törvény egyúttal újabb és újabb terheket ró vállainkra. határozatosan segítségünkre legyen oly módon, hogy más külföldi államok példájára bizonyos jövedelmi forrásokat engedjen át a székesfővárosnak, illetve az ország városainak. (Eljenzés.)

Bizik abban, hogy a kormány ez a jogos és méltányos kívánságot nem fogja megtagadni, de bármintre is hozzson a jövő, egyesületnek mindannyian a székes főváros iránti meleg szeretetben és lelkesedésben, legyünk, úgy mond, büszkék arra, hogy ennek a szép városnak polgárai vagyunk és Budapesten nem fog erőt venni senki és semmi, az virágozni és fejlődni fog továbbra is, szűz, nagyobb és hatalmasabb lesz, mint valaha, ami hogy úgy legyen, ezt adja az Eg! (Viharos eljenzés.) Végül a főpolgármester támogatását kérte jövő munkálkodásában.

A lelkes éljenzéssel és tapsal fogadott beszéd után a bizottsági tagok seregestül siettek a polgármesterhez, hogy üdvözöljék s vele kezét szorítsanak.

A főpolgármester aztán azt a javaslatot terjesztette elő és a közgyűlés hozzájárult, hogy december 30-ikán, szerdán délután legyen a két polgármester, az arvaszéki elnök és helyettese s a főügyész és főorvos választása. Bejelentette egyszersmind a főpolgármester, hogy a kijelölő-választmány a ma délután tartott ülésében az alpolgármesteri állásra első helyen *Matuska Ala* ot és *Rózsavölgyi Gyulát* jelölte s második helyen *Kun Gyula* tanácsost; az arvaszéki elnöki állásra *Sipőcz Lászlót*, elnöki helyettesül első helyen *Pozl Istvánt*, második helyen *Unger Jenőt* és *Szécsi Ignácot* s tiszti főügyészi állásra *Fülöp Kálmánt*; a főorvosi állásra dr. *Schermann Adolfot*. Ugyanekkor újabb meg kell alakítani illetőleg kiegészíteni az igazoló-, bíró- és közigazgatási bizottságokat.

(*) **A fővárosi és Tanítók Házáért.** Az Eötvös-alap országos tanítói segély-egyesület küldöttsége *Halmos János* polgármesterrel tiszteleggetett és kérvényt nyújtott át, melyben arra kéri a fővárosi közönséget, hogy a *Ferenc József Tanítók Házában* alapítványt tegyen, vagy azt évi segélyben részesítse. A küldöttség vezetője, *Ujváry Béla* királyi tanácsos, az Eötvös-alap elnöke megemlítette, hogy az a'ap fennállása óta már félmillió koronát megközelítő eszközzel támogatta a tanítók segélyre szoruló özvegyeit, árvaít, tanuló fiait és leányait és hogy már a vármegyék is tetek alapítványokat. *Halmos János* polgármester kedvező választ adott. Elismerte, hogy a fővárosnak is támogatni kell az Eötvös-alapot, illetőleg a *Ferenc József Tanítók Házát* s megígérte, hogy a kérelmet úgy a tanácsban, mint a törvényhatósági bizottság közgyűlésén is támogatni fogja.

(*) **A negyvenötös bizottság.** Ma délelőtt tartotta alakuló ülését a negyvenötös bizottság *Kléh István* udvari tanácsos elnökelete alatt. Miután a kerületi értekezlet bejelentették jelöltjeiket, az I. kerület részéről dr. *Heinrich Kálmán* bejelentette, hogy a kerületbeli szabad polgári-párt az a kérelmet terjesztette elő, hogy az ő jelöltjeiket: *Broszk Károlyt*, *Flathy Györgyöt* és *Szebeny Antalt* választassák be a bizottságba. A bizottság a kérelmet dr. *Heitai Ferenc* indítványára mellőzte, mert a szabad polgári-párbeliek jolytonosan dehonosztálák a 45-ös bizottságcsanak a működését; így tehát izléstelen dolog lenne már az ő részükrol is, ha itt helyet foglalának. A választmány tagjai lettek:

I. kerület: *Kertész Aha*, *Heinrich Kálmán*, *Petri Ottó*, *Bogdanovics Lucian*, *Kossuthányi Géza*. II. kerület: *Kollár Lajos*, *Ludvigh János*, *Ludvik Endre*, *Rácz Károly* és *Rupp Zsigmond*. III. kerület: *Benedek Sándor*, *Zboray Gyula*, *Goldberger Sámuel* és *Kugler József*. IV. kerület: *Kléh István*, *Dobrovsky Ágost*, *Frivaldszky Sándor*, *Némái Antal* és *Sigray Pál*. V. kerület: *Bródy Samu*, *Hüttl Tivadár*, *Mezey Mór*, *Schreyer Jakab* és *Schweiger Márton*. VI. kerület: *Radoocza János*, *Tenczer Pál*, *Havass Károly*, *Rózsavölgyi Mamó* és *Méró János*. VII. kerület: *Morzsányi Károly*, *Ehrlich G. Gusztáv*, *Beliczy Béla*, *Szabó János* és *Waldhauser Adolf*. VIII. kerület: *Heitai Ferenc*, *Hivőrs József*, *Kiss József*, *Eöner János* és *Weinszeisz Lajos*. IX. és X. kerület: *Hecht Ernő*, *Hindy Kálmán*, *Horváth A. János*, *Springer Ferenc* és *Tolnay Lajos*.

SZINHÁZ, ZENE

** **A Népszínház karácsonya.** A hat ünnepi előadás, amelyet a karácsonyi ünnepek alatt tart a Népszínház, résztvesz a Népszínház egész személyzete és *Blaha Lujza* a Nemzeti Színház örökös tagja is. Három délutáni előadás lesz *leszállított helyárakkal* és pedig pénteken *Béidi Izor* drámája a *Bonaparte*, melynek ez lesz első délutáni előadása; szombaton *Lili*, *Hervé* nekem operettje, a cimszereseben *Küry Klárával*; vasárnap délután *Blaha Lujza* vendégszereplésével *Géczy István* népszínműve a *Gyimesi vad-irgály* kerül színpadra; karácsony e ső ünnepi estében *pén-telek Andau* operettje a *Baba* lesz műsoron *Küry Klárával* és *Heiny Arankával*; szombaton *Ferő György* három apró népszínművében a *Menyecskekben* lép fel *Blaha Lujza*, végül vasárnap este a *Vándorlegény* megy.

** **A mameluk.** A bécsi *Carltheater*ben ma volt *A mameluk* című operett premijére. Az új operett szövegét *Buchbinder Bernát* Jókai ismert novellájából merítette míg a zenét *Schutte Lajos* írta. A darab, mint tudósítók táviratozza, lényeg sikert aratott. A közönség ünnepele *Jókait* is, helyette *Buchbinder* jelent meg a felhangzott tapokra. Jókait is meghívta a színház igazgatósága, de az Nizzából kelt következő levélben mentette ki magát.

Megkaptam a mélyen tisztelt igazgatóság őr- vendetes értesítését, melyben *A mameluk* című operettnak küszöbön álló bemutatójáról ad nekem hírt és köszönöm a szives meghívást. Sajnos, mostani *egészségi állapotom* megtiltja kurám megszaktatását, hogy jelen lehessen a bemutatón, megígérem azonban, hogy egy későbbi előadáson meg fogok jelenni. A darab remélt sikere jelöl megnyugtatt engem az ön művésztsárlatának kipróbált tehetségére. A bécsi közönségnek jóakaró rokonszenve szellemi termékeim iránt már sok év óta ismeretes előttem és hálás emlékezetemben híven megőriztem. Reményem, hogy ezt a rokonszenvet az intelligens bécsi közönségemél most is teljes mértékben meg fogom találni.

Köszönöm a t. igazgatóságnak a szeretetteljes fáradságot, melyet a darab kiállításának és betanulásának szentelt. Kérem, adják át legszívesebb üdvözléseimet a darabban játszó művésznőknek és művészeknek, szerzőtársamnak és *Sindty* zeneszerzőnek, valamint a rendezőnek. Mindnyájuknak a legjobb ekölcsi és anyagi sikert kívánom.

Kiváló tisztelettel:

Nizza, 1908. december 17.

Dr. Jókai Mór.

** **A Vigaszínház újdonsága.** Az újv első napjaiban tartják meg a Vigaszínházban a *Jócsi* bemutató előadását. *Molnár Ferenc* *A doktor ur* szerzője, ebben az új bohózatában is budapesti életet visz a színpadra. Nemcsak arra volt gondolja, hogy vidám cselekményt gondoljon ki, de mint a *Vigaszínháznak*, ugy- szólván házi szerzője, az egyes közreműködőknek testére szabta a hálásnál hálásabb szerepeket. A cselekmény Budapesten és Török-Báinton játszik. A *Vigaszínházban* holnap, szerdán az *Aranyhíd*, *Grésac* és *Croisset* szenzációs sikerrel bohózatát adják.

** **Király-színház.** Karácsonykor, az *Aranyvirág* péntek és vasárnap délután és szombaton este, a *Makrancos hölgyek* pedig szombat délután, péntek és vasárnap este kerül színpadra. A szombat délutáni előadás rendes helyárok mellett megy. Csütörtökön délután *Fedák Sári* felteplével gyermekelőadás lesz, amelyre minden felnőt látogató egy gyermeket ingyen vihet magával a színházba.

** **Dalok.** Ilyen címmel ifjabb *Toldy Lászlónak*, az ismert fiatal zeneszerzőnek három új dalkompozíciója jelenik meg újvekr. A dalokhoz *Karafiát Jenő* írt szöveget; előzetési árak 2 korona 40 fillér, mely összeg *Karafiát Jenő* címére (Bethlen-utca 9.) küldendő.

** **Frizzo az Urániában.** *Frizzo*, az Uránia-Színház vendégművésze, estéről-estére fokozódó sikerrel vendégszerepel az Urániában. Eddigi alakításai közül legmulattatóbbnak látszik *A viszontagságos éjszaka*, melyet holnap szerdán utoljára ad elő. Karácsony két napján és vasárnap a műsort ismét más darabokból állítja össze.

Két újdonság.

(A szomszédasszony. Falusi idill egy felvonásban, zenéjét szerzte: *Blech Leó*. — Szövegét *Hutt János* után írta: *Batka Richard*. Fordította: *Vidor Dező*. — A törpe granátos. Ballet-egyveleg egy felvonásban. Zenéjét szerzte: *Szikla Adolf*. Mindkét írta és koreográfiáját készítette: *Guerra Miklós*. — Mindkét újdonság első előadása a Magyar királyi Operaházban 1908. december 22-én.)

Budapest, december 22.

Valóban serény munkásság folyik az Operaház falain belül: csak a minap voltunk tanui *Tosca* premijérének és imhol, az igazgatóság ismét újdonságokhoz invitál.

Két egyfelvonásos mű került először színpadra: az egyik dalmű, a másik ballet, az első külföldi szerzőtől való, az utóbbi magyar tehetségtől származik.

I.

Blech Leó *A szomszédasszony* című dalműve nem egyéb, mint megzenésítése *Hutt János*: *Das war ich!* nálunk is ösmert egyfelvonásos vígjátékának, amely legutóbb egy érdekes irodalmi vizsgálódásban szerepelt nálunk.

A mese elmondását tehát bátran elengedhetem magamnak.

Inkább a következő rejtélyes kérdéssel akarok foglalkozni: miért adták elő a M. K. Operaházban *Blech Leónak* ezt a dalművét? Kizártnak kell tartanom, hogy műintézetünk archivumában ne heverne vagy tiz magyar újdonság, olyan, amelynek színrehozásával kulturánknak nagyobb szolgálattal tettek volna, mint azzal, hogy a prágai *Deutsches Landestheater* tehetségével fiatal karmesterét drámai zsengejének előadásával megörvendeztették. *Blech Leónak* nincs szüksége ilyen buzdításra, hiszen *Alpenkönig und Menschen-*

feind című nagy operájának idei sikere Drezdában a komolyan veendő szerzők közé sorozta, — nekünk pedig nincs szükségünk *Blech Leóra*, akinél sokkal inkább legyenek nem tudnak szóhoz jutni a M. K. Operaházban.

Ne tessék félreérteni: *A szomszédasszony* szerzője már ebben a munkájában is nem közönséges tehetségnek bizonyul, de semmiesetre se tart ott, hogy mások előtt zárt sorompókat előtte megnyithatnók.

Ez a dalmű „Kapellmeister-musik“, — de nem az elnevezés gonosz értelmében. A munka művelt zenészre vall, akinek tudása előtt elismeréssel kell meghajolnunk, de akit az ismeretek és tapasztalatok, nem pedig a költészet belső szükségérzete inspirál az alkotásra. *Blech* — legalább *A szomszédasszony* partitúrájának tanúsága szerint — nyílt szemű karmester, aki a modern partitúrákon keresztül belélt a modern komponisták műhelyébe és ekként egy bizonyos eklekticizmusra tesz szert, amelynek eredménye a jóindulatu „Kapellmeister-musik“.

A szomszédasszony partitúrájából két egészen idegen arc tekint váltokozva reánk. Egymásután, minden átmenet nélkül merül föl a zene áradatából hol az egyik, hol a másik, meglepő és egymástól elütő vonásokkal, amelyek még csak távoli rokonságra se vallanak. Ez a heterogén meghasonlottság illusztrálja a legjobban, hogy *Blech Leó* nem lehet kiforrott művészi egység.

Két *Blech Leó* komponálta ezt az egyfelvonásos dalművet. Az egyik direkté *Humperdinck*-től származik, akinek iskolájában a kékszemu, sőt szőke német népdallal — előtünk is — rokonszenves barátságot kötött. A másik *Blech Leó* pedig verejtékező arccal, szuszált hajfürtökkel és körmeit rágya ül a kései Wagner-epigonoknak műhelyében, ahol együtt működnek mindazok, akik sokat tudnak, de semmire se képesek. De én a harmadik *Blechre* lennék kíváncsi, aki az első kettőt magamagában egységesen reprezentálna.

A szerző művét „falusi idillnek“ nevezi, és jól teszi, mert másnak ugyan nem igen jutna eszébe ez az elnevezés. A cselekvény egy német faluban játszódik és pedig 1830. táján, de a szomszédasszony szomszédai már Wagner hősorí nyelvén deklamálnak. Minő vétek a szentlelek ellen az a stilszerűtlenség, amelyvel a derék parasztemberek alárendelt és egyszerű érzelmeinek patetikus zenekari kíséret mellett kifejezést adnak.

De meglehet, hogy a szerző a falusi idill elnevezésével már eleve védekezni akart azok ellen, akik művében a drámai véna után kutatnak. Erzésem szerint *Blech* tehetségére inkább szimfonikus természetű, mintsem drámai.

Művének legelőkelőbb darabja a *zenekari bevezetés*, — mellesleg mondva az egyetlen idillikus része a partitúrának. Az előjátékban — talán a *Rheingold*-féle mély *Es* mintájára — egy hosszan kitartott magas *E* vonul végig, sajátos szint adván a jeles szimfonikus munkának, amely a végső kvartett fúgaszerű kidolgozásban csucosodik ki. Kedvesen csobog a gazda és a Rózi duettjében a nem minden finomság nélkül való a-dur keringő, értékes részletek ezenkívül *Péter* dala, amely népies eredetre vall: *Nyílik a róza kelyhe...* *Péter* és *Rózi* duettje: *Seivem egyre jobban...* és a befejező kvartett. Elretentő példaul szolgálhat a szomszédasszony minden humor nélküli való kupleja, amelynek hallatára úgy érzi magát az ember, mint a cilinder, amikor visszafelé borzolja.

Ahol *Blech* nem menekül az egyszerű melódiahoz, kontrapunktisztikai sivárságokban és dalgályban vész el.

Az előadásban elfelérelt buzogsággal szerepelt: *Szilágyiné*, *Szejer Ilonka*, *Várent Vilma*, *Várady Sándor* és *Gábor József*. — *Szikla* pedig jelesül dirigált.

A közönség illedelmes álmélkódással türte végig a darabot.

II.

— A táj verőfényben uszik — ezekkel a szavakkal kezdődik a ballet-újdonság szövege.

A kis savoyai falu ünnepi diszt öltött, hogy méltan ülhesse meg a polgármester nevenapját. Lányok és legények mulatoznak, járja a tánc és hangzik a zene. Egyszerre csak megjelenik egy csapat katoná, hogy újoncokat sorozzon be. Négy legény valamely testi nyomorékság színlelésével félre akarja vezetni a bizottságot. Háromnak már sikerült a csel, amikor egyszerre csak hangos kacagás támad: egy törpe granátos közeleg, aki erőnek erejével azt akarja, hogy őt besorozzák. De a tiszt nevetve utasítja vissza. Ez a törpe granátos a negyedik a legények között, akik sikerrel tudtak kibujni a hadkötelezettség alól. A sorozás végeztével a tiszt elfogadja a polgármester meghívását ebédre és amint a nyomorék legények egyedül maradnak kedveseikkel, vidam táncra kerekednek. De a tiszt rajtakapja őket, hiába zsugorodik össze ismét a törpe granátos, — mind a négynek be kell vonulni. Elbucuszának a leányoktól, akik könnyes szemmel fogadnak hűségét: viszontlátásra!

Guerra balletmesterek ezt a kedves meséjét sok mulatságos epizóddal tarkítja, — kiséri pedig *Székla* Adolf zenéje, amelynek tetszetős könnyedsége és bájos dallamosága üdítőleg hatott ráink a dalmű-ujdonság kiállítására után.

Székla, operabáznál jóval jeles készségű karmestere, aki mint finom ízlésű művész köz-elismerésnek örvend, kétségeltelen tanújelét adta zeneszerzői hivatottságának. Ez a kisballet, amely minden pretenzió nélkül lép fel, tele van kecses ötlettel, talp alá való és fülbomászó melódiával, lüktető ritmusokkal. De ami a zenének elsőrangú értéket ad, az egy fölöttébb ritka adomány: a zenei humor jelentkezése. Valóban a legnagyobb várakozással tekintünk *Székla* Adolf egy nagyobb arányú és magasabb művészi célt szolgáló műve elé.

A ballet kiemelkedő számai: az ötletes scherzo, a pompásan meginstumentált cséplő-ballabile, *Schmidek* klasszikus variációi és a dallamos tiroli tánc és a galopp-finálé.

Guerra balletmesterek dícséret jár ki nemcsak a fordulatok koreografiáért, hanem balletkarunk szemellátható javulásáért is. Igen kedves volt *Schmidek* Giza, aki kecses erővel és kifogástalan ritmusérzékkel táncolta nehéz variációit. Mellette kitért a két *Krenner-nővér*, *Fuchs* Rózi, az urak közül pedig *Brada*, *Smeraldi*, *Fini* és *Zolnai*.

A közönség nagy elismeréssel fogadta a ballet-ujdonságot, amely előreláthatólag sokáig marad a műsoron. *Székla* karmestert hosszantartó ovációval fogadták, mikor a pultus előtt megjelent.

A két ujdonság előtt *A költőkirály* került színpadra és ismét gyönyörűséggel hallgattuk ifj. *Abrányi* Emil gyönyörű muzsikáit, amelyben — valahányszor halljuk — egyre újabb szépségeket fedezünk fel.

Gergely István.

A törpe granátos.

— Szerző a darabjáról. —

Hogy mint készül egy ballet?

A véletlen körülmény, hogy az idei nyarat **Guerra** balletmesterek együtt töltöttük Lovranában, időt és alkalmat nyújtott arra, hogy *A törpe granátos* című balletet megkomponáljuk. Már régebben kitért, hogy műsorkunkból hiányzik egy kisebb méretű és zárt cselekvényű ballet, amelyet rövidebb dalművek után adni lehetne.

Guerra balletmester átadta nekem kedves novelláját, amely alkalmasnak tetszett, hogy ballet-librettoual szolgáljon.

Együtt komponáltuk a balletet jelenetről-jelenetre. **Guerra** mindig megmondta nekem, hogy milyen karaktere legyen az egyes táncoknak, hogy megfelelő zenével illusztrálhassam. A ballet vizuáltaival két hét alatt készültem el, igénytelen kis művecském instrumentálására pedig hat hét kellett.

Arra törekedtem, hogy a zene a színpadi eseményeket minden mozzanatukban visszatükröztesse, és azon voltam, hogy lehetőleg pregnans ritmusokkal érhessem el előzetes céloimat. A balletet szívesen fogadták el előadásra, minthogy kiállítása aig került valamibe,

Székla Adolf.

TÖRVÉNYSZÉK

§§ **Szocialista sajtópör.** Kecskeméten február 8-án a szocialisták értekezletet akartak tartani és szándékukat bejelentették *Vámos* Béla rendőrkapitánynak, aki azonban a városi tanács hozzájárulásával a gyűlés megtartását megtiltotta. E miatt a szocialisták lapja, a *Népszava* élesen megtámadta a kecskeméti rendőrkapitányt. E sértő közlemény miatt az ügyészség sajtópört indított a *Népszava* ellen. A sajtóügyi vizsgálat során a cikkért *Max* Márton huszonkétes szabóságát vállalta el a felelősséget. A sajtópört ma tárgyalta a budapesti esküdttörvényszék *Zsitvay* Leó elnöklésével. A tárgyaláson a vádlott beismerte a cikk szerzőségét s azaz védekezett, hogy a rendőrség a szocialistákat ok nélkül üldözi. A bizonyítási eljárás befejezése után dr. *Daróczy* királyi ügyész mondotta el vádbeszédét. A vádlottat *Gál* Jenő ügyvéd védte. Az esküdtek bűnösnek mondták ki *Max* Mártont a nyilvános becsületsértés vétségében s ezen marasztaló verdikt alapján a törvényes alkalmazó bíróság *Max* Mártont egy hónapi fogháza és 500 korona pénzbüntetésre ítélte. Az ítélet ellen a vádlott és védője semmisségi panaszszal éltek.

§§ **Tolvaj műgyömetni hallgató.** A napokban történt, hogy a József-műgyömeten egyik III-ad éves növendéke *Beitum* Soma a műgyömeten egyik kísérleti terméből ellopott egy 400 korona értékű platina esészt, amelyet aztán elzalogosított s az így szerzett pénzből tandíját fizette. A megtévelyedet hűtalebort

a rendőrség letartóztatta s a vizsgálóbíró ellene lopás büntette miatt rendelte el a vizsgálatot a vizsgálati fogság fenntartásával. *Beitum*, akit fogsága már is nagyon megtört, megnyugodott a vizsgálóbíró határozatában s így ügyében a vizsgálat befejezése után közvélelőnké kiűzték a főtárgyalást.

§§ **A belügyminisztérium síkaszatója.** *Kádár* Kálmán belügyminiszteri segédhivatali igazgató nemrégiben 105.000 korona hivatalos pénz sikkasztott el, hogy löverseny szenvedélyének áldozhasson. A bűnös utra tért tisztviselőt a rendőrség letartóztatta s bűnügyében dr. *Sárkány* Lajos vizsgálóbíró folytatja a vizsgálatot. Naponta újabb és újabb tanukat hallgat ki a vizsgálóbíró. Így most kihallgatta *Kádár* állítólagos menyasszonyát, továbbá a lovaregylet titkárát, dr. *Magyar* Lászlót. A sikkasztás elkövetésére s palástolására nézve dr. *Sárkány*, *Zajzon* Gyula belügyminiszteri főigazgatót és *Gyulai* Manó segédhivatali igazgatót hallgatta ki tanúként. *Kádár* ügyében különben a vizsgálóbíró 8—10 nap múlva már befejezi a vizsgálatot s aztán az iratokat átteszi indítványtételt végett a kir. ügyészséghez.

§§ **Bokányi Dezső panassa.** Nagy feltűnést keltett ezidén az a képviselőházi beszéd, amelyben báró *Kaas* Ivor megvádolta a szocialistákat, közöttük pedig leginkább *Bokányi* Dezsőt, az ismert szocialista pártvezért, akiről azt mondta, hogy a rendőrség fizetett kéme, s mint ilyen 150 forint fizetést kap. Később kiderült, hogy báró *Kaas* Ivor ezeket az adatokat *Ballière* Sándor hírlapírótól hallotta, aki akképp nyilatkozott, hogy *Bokányi*nak ily összegű nyugtáját látta is egy ízben *Rudnay* főkapitánynál. *Bokányi* ezért rágalmozás miatt tett büntető bejelentést *Ballière* Sándor ellen. aki a járásbírósg előtt megtagadott minden vallomást. *Bokányi* tanuskaik akart ellene bizonyítani, de ezek — néppárti képviselők — nem tudtak semmi határozottat valani. A bíró ily körülmények között *Ballière* Sándort felmentette. Ezt a felmentő ítéletet a törvényszék felelbitvitei tanácsa is helyben hagyta.

Nyíltér.

Hitel-igérvények

Huzás január 2-án, Főnyeremény 300,000 kor. Ára 16 kor.

Mercurbank Budapest, IV., Váci-utca 37.
Alapították 1876.

Postamesterek

állandó mellékkeresetre
tehetnek szert, melyből
40—50 korona havi jövedelmet biztosíthatnak maguknak. Ajánlatok „Önálló mellékkereset” jellegével e lap kiadóhivatáshoz intézendők. AVAV

Külön értesítés helyett!

Büchler Róza mint nagyanya, gyászba borult szívvel jelenti, úgy a saját, mint az összes rokonság nevében, hogy unokája

Várnai István

magy. királyi államvasuti gépészmérnök
hosszas szenvedés után életének 32 évében e hó 22-én a Vöröskereszt-kórházban jobblétre szenderült. A mogboldogult hült tetemei e hó 24-én délelőtti 10 órakor fognak a rákoskeresztúri temető halottas házában az ág. evang. egyház szertartása szerint megáldani és ugyanott örök nyugalomra helyeztetni.

Áldás, béke poraira!

Budapest, 1903. december 23.

Férfi- és gyermek-ruharaktár eladó.

Névték utáni férfiszabó üzletben elfoglaltság következtében, egy évvel ezelőtől a város legelőkelőbb helyén, *finom áruval felszerelt ruharaktárat* hajlandó vagyok azonnal eladni.

KAUFMANN MÓR, N.-Kanizsa.

Játszva 50 koronát

kereshet minden vidéki kisebb- és nagyobb hivatalnok és nagyobb hivatalnok írodaszoigája meglepő új dologgal. Leveleket „Uj” jellegével e laphoz.

(Az e rovat alatt közlőeknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztő: e.)

TÁVIRATOK

Bern, december 22. Dr. *Emmert* Károly Frigyes, a törvényszéki orvostan tanára ma 92 éves korában elhunyt.

Loubet Vilmos császárhoz.

Páris, december 22. Az *Echo de Paris* szerint *Loubet* köztársasági elnök megbizta a berlini francia nagykövetet, akit tegnap magánkihallgatáson fogadtak, hogy fejezze ki Vilmos császárnak meggyógyulása alkalmából szerencsekívánatait.

Macedóniai események.

Konstantinápoly, december 22. A portának az entente-hatalmak nagyköveteihez intézett közlése figyelmeztet a szobranje harcias nyilatkozataira, valamint a bolgár készüldéseikkel, arra mutat, hogy *Bulgária* nem akar nyugodtan maradni s hogy zavarni fogja a reformokat. Azokat a híreszteléseket, hogy itt és más helyeken tüntetéstől lehet tartani a reformok ellen, úgy látszik, szándékosan terjesztik bizonyos elemek, amelyek a reformok végrehajtását megakadályozni vagy késleltetni akarják.

Konstantinápoly, december 22. *Ali Ferru* bej szófiai török biztos a kormány meghívására ma ideérkezett, hogy a bulgáriai helyzetről jelentést tegyen.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, december 22. (A *Budapesti Napló* telefonjelentése.) Eladatott: buza: tiszavidéki 78—82 kg. 8.30—8.70, marosi 78—80 kg. 8.25—8.45, marchideli s egyéb alsó-ausztriai 76—80 kg. 7.65—8.10 K. *Rozs*: tót felvidéki 72—75 kg. 6.70—6.85, pestmegyei 72—74 kg. 6.70—6.80, különféle magyarországi 71—74 kg. 6.55—6.75; árpa: morvaországi 7.20—8.50, közep-dunai állomásokról 6.40—7.15; magyar tengeri: régi 6.—6.25, uj 5.30—5.45; cinquantin: 6.55—7.—; magyar zab 5.55—6.20, válogatott 6.65 K.

New-York, december 22. (Terményfősség.) (Zárlat.) *Gyapot*: New-Yorkban helyben 12.30 (13.—). Dec-re 13.13 (12.50). Márciusra 13.45 (12.90). New-Orleansban helyben 13.— (13.1/2). — *Petrolium*: Stand white New-Yorkban 9.50 (9.50), Stand white Philadelphában 9.45 (9.45). Refined in Cases 12.00 (12.20). Credit Balances at Oil City 1.90 (1.90). — *Zsír*: Western steam 7.— (7.—). *Rohe* és *Brothers* 7.10 (7.10). — *Tengeri irányzata* állandó. — Dec-berre 51 1/2 (51.1/2). — Márc-ra — (—). — Májusra 49.1/2 (49.1/2). — *Buza* irányzata szilárd. — Páros ósz helyben 93.1/2 (94.1/2). — Dec-re 92.1/2 (92.1/2). — Márc-ra — (—). — Májusra 86.1/2 (86.1/2). — *Julius* — (—). — *Gabona* szállítási díja *Liverpool*ba 1.1/4 (1.1/4). — *Kávé*: fair Rio 7. sz. 7.— (7.—). — Dec-re 6.55 (6.50); Márciusra 6.90 (6.85). — *Liszt*: Spring Wheat clears 3.70 (3.70). *Cukor*: 3.1/2—3.1/2 (3.1/2—3.1/2). *Ón*: 28.50—20.— (26.50—20.—). *Bécs*: 12.37—12.41 (12.37—12.62). (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, december 22. (Terményfősség.) (Zárlat.) *Buza* irányzata szilárd. Dec-re 80.1/2 (80.1/2). Márc-ra — (—). — *Tengeri* irányzata állandó. — Dec-berre 41.1/2 (42.1/2). — *Zsír*: Januárra 6.45 (6.52). Májusra 6.67 (6.75). — *Szalonna* short clear 6.31 (6.31). — *Sertészsír*: Májusra 12.05 (12.20). (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLÉK

Beteg.

Libegve futok, Uram! én tehozad.,
Epedve vágyom hús forrás után —
Nyomomba tör a mult időknek álma:
S te látod, szívem feledni kíván.

Ah, ugy szeretnék elfeledni mindent,
Mi egykor szívem úrvé, kincse volt,
De égető tűz lélkemre az emlék,
Amelyet könnyek árja el nem olt.

Miért reméltem?! Oh miért örültem?!
Mért vagyok most bányád, csüggedeg?!
Ha álmaimnak soh' se hittem volna,
Nem lennék mostan fáradozó beteg.

Ne lettem volna álmódó, rajongó,
Dardóbb lenne életem talán —
Oh, boldog az, ki vágytalanul élhet
Az ifjúságnak fényes hajnalán.

Suhannak évek, nesztelen fölötte,
És nincsen bennük semmi gyötrelm,
S ha jönnek évek, küzdelemre hívók,
Ó ifjú még és nem reménytelen.

Mi megmaradt a tünd időből nékem,
Emlékeztől bánatos vagyok,
Emlékezés a sors betellett átka,
Amelytől lélkem égetőn sajog.

Hogy napról-napra felszakad a sebhely,
És újra vérzik forradó sebem —
Ne nézd, Uram, a bánatom sokáig,
Nyugalmat adj, nyugalmat adj nekem.

Gyógyíts meg, Isten! gyógyíts meg engem!
Feledni tudjak — arra vágyom én,
Hogy elkerüljön messzire az emlék,
Ne hagyjon cserbe vigasz és remény!

Kiss Arnold.

—
+ A lidéro-hít. A boszorkányhit nem csupán az asszonyok, hanem a férfiak közül is bőven szedte áldozatait. Ezeknek az áldozatoknak a számát megközelítőleg sem lehet megállapítani, mert az ország legkülönbözőbb helyein ütek a vádlottak felett törvényt a földesurak s a halalos ítéletet rövidesen minden felülvizsgálat nélkül végre is hajtották. Így történt, hogy a hitbéli elfogultság és az ennek nyomán fakadt előítélet a gonosztevő belyéget sítútoe azokra, akik esetleg e világ legfámborabb teremtsései voltak, Gardonyi Albert írja az *Etnográfia* című folyóiratban, hogy a Péchy-család nemzeti muzeumi lelváltárában egy XVIII. századbeli emléke van egy ilyen pörnek. Dezsőfi Ádám és a Péchy-család között vizsaly támadt a Péchy-Ujfalú melletti Litinye folyón túli területől, ahol a Péchy-család a gonosztevőket kínoztatni és kivégez-

teni szokta, azaz *ordinarius supplicii locus* volt. Az 1688 július harmadikán ebben az ügyben tartott tanukihallgatáson többek között ezeket vallotta egy Lucsko György nevű hetvenéves jobbágy:

— Az megh szentenciázolt rabnak vetették fejét az Pécsi urak és íaluban, vizenul specifaalt partra vitte ki hóhér az tetest és ott temolette el. Ugyan egy emberre emlékezik, ki *lidéret tartot volna*, annak az paron akasztófa alatt vetették volna fejét az Pécsi urak.

*
+ Terjed-e a betegség a levegőn át? Egy amerikai orvos konstátálta, hogy ha betegségek csirái, a baktériumok, a szobák levegőjében szétszóródnak, például poroló segítségével, akkor egy idő múlva a szobában levő tárgyakra, a falakra és a padlóra lerakodnak s azután egy pár nap alatt elpusztulnak, annál gyorsabban, minél több napfényt kap a szoba. Átlag egy óra alatt rakodtak le a baktériumok és tisztult meg a levegő. A betegszobában levő ruhákra is lerakodnak, de azokat könnyű onnét porolás által a levegőbe elávoilitani, csak nem szabad a ruhát soha a szobában kirázni vagy porolni, hanem a szabadban, ahol a baktériumok a napfény hatása alatt gyorsan elpusztulnak. A padlóra lerakodott baktériumokat száraz seprővel, vagy uszályos ruhákkal ismét felkavarjuk, azért a betegszobát mindig nedves ronggyal kell feltörlni s az uszályos ruhákat onnét számitzni kell. Gyors járás is felkavarhatja a baktériumokat s a gyorsan járó egyén ötven méter távolságra is magával ragadja azokat. De ha a betegszobából lassan távozzunk s néhány percig szabad levegőn vagyunk, mielőtt más szobába mennénk, a betegség csiráit nem visesszük magunkkal és így az egyik emeletéről a másikra való átível veszélye is nagyon csekély. A szél irányában a levegőben baktériumok hatszáz méter távolságra is elterjednek. E kísérletekből az a tanulság, hogy a betegszobában a beteg váladékainak dezinfekciója által lehetőleg pusztítsuk el első sorban a betegség csiráit; a napfényt pedig bocsássuk a szobába, mely sima padlóju, szőnyeg és nehéz függönyök nélküli legyen. A takarításnál mindig nedves ruhát használjunk s csak a szabad levegőn poroljuk ki az ott levő holminkat. És ha beteget látogatunk, akkor a hazamenetel előtt tegyünk lehetőleg napfényes szabad levegőn sétát. Mindebből látható, hogy tisztaság és józan elővigyázat mellett a betegség csiráinak elhurcolása alig történik meg. Különben is nem olyan nagy a veszedelem, mert hiszen ezek a baktériumok maguk még nem hozhatnak soha betegséget létre, ha az egyénben nincs meg a betegségre való hajlamoság, amit egyszerű, józan ételtől szintén el lehet kerülni. Hogy a bacillusok nem mind félelmetes ellenségeink, kitűnik abból is, hogy teljesen baktériummentes élet nem is lehet, tehát bacillusokra szükségünk van, hogy

éljünk. Többen tettek erre vonatkozó kísérleteket és azokból kiderült, hogy a születés után azonnal egészen baktérium-mentes levegőbe helyezték és ugyanugy táplált állatok pár nap alatt elpusztultak. Charrin és Guillemont pedig jól kifejlesztett békákat két egyenlő csoportba osztottak; az első csoport sterilizált tartóban főzés által sterilizált táplálékot kapott, míg a második csoportot nem sterilizált tartóban, nem sterilizálva táplálták. Az eredmény az volt, hogy nyolc nap alatt a sterilizált békából tizenkilenc, míg a nem sterilizáltakból csak tíz pusztult el. Ugy látszik tehát, hogy bizonyos fajta baktériumok az élet leentartásához szükségesek.

*
+ A mátkaság jeje az angoloknál és a franciáknál. Marcel Prevost egyik művében a rövid és a hosszú idejű mátkaság kérdésével foglalkozva, érdekes összehasonlításokat tesz Francia- és Angolország közt. Ugy találja, hogy a házasság Angliában kimeríthetetlen kutforrása az idealizmusnak, a romantikának és a poézisnek; nemcsak a költők és filozófusok, hanem az egész nép, gazdag urak és kisemberek előtt is. A két ország szokásai közt a legnagyobb különbség az eljegyzésben rejlik. Franciaországban csak annyi ideig tart a mátkaság, amennyi okvetlenül szükséges az irások megszerzésére, a házassági szerződés nyelvéltésére és a kelengye összeállítására, mint legfeljebb négy hétig. Angliában legkevesebb egy esztendeig tart a mátkaság, gyakran azonban két-három évig, sőt még hosszabb ideig is. Az angol eljegyzésekben nincs semmi olyan mozzanat, amely a franciák nevelésében rövid ismerkedési hónapjához hasonlítana, vagy azokhoz a hideg látogatásokhoz, amelyek alkalmával a vőlegény feszes menüet-állításokban virágosokkorral és nyalánkságokkal kedveskedik a menyasszonynak és ahol a beszélgetés csak a lakásberendezésre és az utazási tervek megbeszélésére szorítkozik. Az angol mátkaság időt enged egy menyasszonynak, mint a vőlegénynek, hogy egymás igazi jellemét megismerjék. Milyen könnyűszerrel mutatkoztatik a vőlegény a látogatás s a bokréták hónapjában másnak, mint amilyen, de ahhoz, hogy valaki egy évig bórja az álarcot, rendkívül nagy önzuralom szükséges. Nagyon valószínű, hogy az egyesztendő mátkaság alatt kisebb differenciák merülnek fel a jegyesek közt. Ezeknek a kis konfliktusoknak fejlődése a legjobb alkalom arra, hogy a mátkapár megismerje egymás igazi jellemét. Ha a mátkapár távol él egymástól, akkor meg a levelekből ismerhetik meg egymás gondolkodását egy esztendő letolyása alatt. A hosszú mátkaság egyébként csak kedvező irányban befolyásolhatja a vőlegényt. A leköltötség érzete betölti gondolatait és előre is megszokja ezt az állapotot. Ő maga fog első sorban gyönyörrel emlékezni arra a boldog időre, amelyben a sivar egyedülléte egy szép leánykáról való álmódózás édesítette meg.

REGÉNY

Egy kis garnizonból

— Katonai korszak —

Irta: BILSE hadnagy

(10)

Pommer fel akart ugrani, de a főhadnagy hideg pillantása s szavainak hideg keménysége hallgatást parancsoltak neki.

— Amit ön tett, a legsúlyosabb kihágás, amit csak el lehet követni a tiszt bajtárság ellen. Egyik tisztársunk feleségéhez nyulni, egyenértékű a hűségesskü megszegésével, olyan büntény, mely joggal számít az a legsúlyosabb büntetésre. Képzelve csak el, hogyan viselkednek akkor, ha feleségét egy más karjaiban találáná. Azt hiszem, rögtön megölné, vagy pedig életre-halálra szóló párviadalra kényszerítené. Ön egy férjes asszonyhoz nyul, olyasvalamihoz, ami „noli me tangere” ami számunkra; ezentség. Már egy kézzszorítás, egy pillantás is házasságtöréssé válhatik, sőt a puszta gondolat is, hogy más feleségét birjuk, vagy megcsókoljuk! Vajjon szemébe mer-e még nézni a férjnek, miután háta mögött így járt el s megcsalta. A maga helyében én eléje lépnék, bevallanám bűnömöt és elégtételt adnék neki. Sohasem tételeztem volna fel önre, hogy ilyesmire képes. Szégyelje magát lelke legmélyéig! Nem akarom szerencsétlenségbe dönteni, ezért elhallgatom az esetet, mert különben elveszett. Eltekintve pozíciójától, élete is kockán forog. De elvárom öntől, hogy még ma este felkeresze az illető hölgyet, bocsánatot kér tőle és beösméri, hogy mit tettem önért.

Borgert diadalittasan állott föl és szemtelen pillantással tekintett alá a szegény Pommerre, kinek arcáról esendés alázat és sok bűnbösmérés tükröződött vissza. A hatalmas erős férfi mind-

jobbán öszeroskadtt székeben és üres pillantása élettelenül mered a padlóra.

Nehéz könny csordult alá szeméből; sirt. Azért könnyezett-e, mert a bűn oly súlyosan nehezedett lelkiismeretére, vagy mert a férj pisztolya elé kellett állania? Nem, csak egyszer hibázott és elég férfi volt ahhoz, hogy következményeit viselje. De gyáva nem volt.

Szégyelte magát! — és a szégyenérzet az, mely a férfit önmaga előtt legmélyebben megálázta.

Egyidejűleg a hála meleg érzete támadt föl benne az iránt, aki tanuja volt bűnének, de aki most, a helyett, hogy a megcsalt férj fegyvere elé kényserítene, egyszerűen rámutatott hibájára. És mindabban teljesen igazra volt, amit mondott.

Ekkor felemelkedett a hadnagy és Borgert szemébe pillantva, némán kezét nyujtott neki. De Borgert pillantása ijedten siklott félre és a főhadnagy jószágos mondta:

— Nos, vigasztalódjék hát. Tegyem mindent jóvá és a jövőben óvakodjék.

— Köszöntöm, — tört ki Pommer kebléből könnyektől elfojtott hangon. — Megígérte, hogy a dolog kettőnk között marad. Higgye meg, hogy nem miattam kívánom ezt, hanem a hölgyért.

— Hallgatni fogok; ígérem.

És miközben a főhadnagy eltávozott tőle, hálás pillantással nézett utána, mintha barátja menne ott, kinek életét köszönheti.

A nagylelkű hős pedig meg volt elégedve missziójával. Minden teljesen az ő izlése szerint történt. Kockázatni valója nem volt, a jószágos mentőangyal szerepét játszotta, aki hibákért bűnbocsánatot ad és lelkeket visszatérrel az elhagyott erény ösvényére. És ezenkívül szórakozásnak is mulatató tudat, hogy egy bajtársra, akinek erkölcséhez eddig hozzá sem férhetett, most lába előtt hever... Szerencsés nyereség volt az is számára, hogy Pommer az ifjabb tisztokra gyakorolt befolyását az ő javára használja föl. Legkülönb volt végül az a pikáns mulatság, amely akkor fog előállni, ha majd megkérdi Kahle asszonyt, hogy

milyen módon kapott elégtételt. Mennyire örült má elre is, hogy a kis asszonyka lába elé rogyva rimánkodik majd hallgatásáért.

Vidám dalt dudorászva lépte át Borgert lakása küszöbét, siskáját odaadta legényének, maga pedig Leimannékhez nézett föl. Nem találta őket egyedül. Az ezred-adjutáns is náluk volt, ki már fél 12 órákor hagyhatta el ma az irodát, mert az ezredes vadászaton volt. Epp akkor lépett be Leimanné is és mig a férj az adjutánssal az alakon át az arra lovagló König századosnét és Bleibtreu hadnagyot köszöntötte, hirtelen megcsókolta az imádott nő kezét.

Azt fölösleges elmesélni, hogy mennyire mulatott a társaság Borgert pompás gesztusain, élethű előadásán, miközben legujabb élményeit előadta.

Pommer pedig odahaza íróasztalánál ült és anyjához irt hosszú levélben könnyített lelke bánatán. Dicsőítő dalokat zongett új barátjáról és áradozva dicséret előkelő gondolkodását.

Lelke már elcsendesedett s a végtelen este történetét bár még mindig ugyanabban a világításban látta, de mégis egy olyan ember érzésével, aki meg van győződve arról, hogy csak véletlenséggel sodorta őt átkos helyzetébe, nem pedig gonoszság vagy erköletlenség.

Déltájban felöltözöködött, hogy meglátogassa Kahle asszonyt, kinek férje ilyenkor nem szokott odahaza lenni. Talán teljesen közönyös is lehetett neki, hogy micsoda tárgyalni valója van egy idegennek a feleségével, de hát ez nem volt bizonyos s jobb, ha így történt.

Dobogó szívvel, mélyen átértett szégyennel és megbánással lelkeben haladt fel a szőnyeggel borított lépcsőn. Nem is kellett sokáig várakoznia, míg becsócsátottak.

Könnyű kiáltással sietett az asszony eléje, átkarolta a nyakát s minden tiltakozása ellenére viharosan össze-visszacöskölt a száját.

— Oh mennyire köszönöm, hogy eljöttél! Hogy vágyódtam utánad! Ujra boldog vagyok, mert a közelemben látlak. Férjem estig nem jön

KÖZGAZDASÁG

A magyar királyi államvasutak igazgatósága
 e hó 6-án két millió koronát szállított be pénztári fe-
 leslegeiből a m. kir. központi állampénztárba; ezzel
 az ideai beszállítás összege 46-5 millió koronára emel-
 kedett.

Vásárosarnok. (Vámos és Bruszt hatósági köz-
 vetítők jelentése.) A mai hetivásár forgalma sem felett
 meg a várakozásoknak; a vételkedv kismenny volt, de
 a hozatalok sem mutattak azt felül. Részleteiben a
 következőképp alakult az üzlet: *Husfélék*, vidéki
 marhahas eleje 66-76, hátulja 76-90 korona, 100
 kilónként. Olított borjúk bőrbén, hosszan, mérve súly-
 levonas nélküli, 90-110 fillérrel nyertek elhelyezett
 kilónként. Lehuzott sertésbús 100-108, sertésbús
 szelennával 104-112 fillér kilónként. Szépen, tisztán
 kezelt napos malacok kilója 160-180 fillér. *Tojás:*
 I. rendű irrisz tolt tojás 80-84, gyengébb minőségű
 72-76, apadt 70-74, meszes 63-65 koronát jegyzett
 eredeti ládánként. *Tejtermékek.* I. rendű s: övetkezeti
 teavaj 240-260, jó irrisz 162ovaj 200-220, tehén-
 túró 20-24 fillér kilónként. *Vágott baromfi.* I. rendű
 szépen, tisztán kezelt hizott ludak kilója 110-
 124, pulykáké 110-180 fillér minőség szerint.
Élő baromfi. Rántani való csirke 130-160, sütni
 való 160-240 fillér, tyúk 240-300, lud 500-700,
 kaoca 300-500, pulyka 600-800, korona párnok-
 nént. *Vadfélék.* Szarasszörny nagy nyulak darabja
 250-270, fogoly párja 240-260, fácán párja 600-
 800, korona. Oz 110-120, vaddisznó 60-90, szarvas
 70-76 fillér kilónként. *Délgyümölcs:* L. r. narancs
 300-as 900-950, 360-as 850, 240-as 750 korona, I. r.
 citrom 300-as 650, 360-as 700 korona ládánként.
 Kosáranarancs 100 kilója 2200 korona. *Burgonya:*
 nagy gumós válogatott egészséges rózsá 3.20-3.40,
 sárga 3.80-4.00, fehér 2.80-3.20 korona mm.-ként
 vaggontételben.

Petroleum. (Hesz Izidor és Társa jelentése a
 Budapesti Napló részére.) Utolsó jelentésünk óta e cikk-
 nem állott be változás, az árak szilárdak. Jegyzé-
 seink: Amerikai 1 csillagos petroleum 48 K. Orosz 3
 csillagos petroleum 44.- korona. Biztonsági 2 csillagos
 petroleum 42.- korona. Elsőrendű Standard vagy
 2 keresztet petroleum 42.- korona. 3 keresztet -
 korona, 1 keresztet - kor. Amerikai császárolaj,
 ottani finomítás 66.- korona. Amerikai császárolaj
 belöldi finomítás 62.- korona. Az árak 100
 kilogrammonként, készpénzfizetés mellett 20 száze-
 lék göngysúly, az itteni vasúthoz szállítva értendők.
 Kékgalic 1 vasmentes 56.- korona. Zöldgalic 8.-
 korona, carbolineum I. 15.- korona, carbolineum II.
 13.- korona, Bacugépolaj (orosz) 40.- korona. Oliva
 gépolaj I. 76.- korona, Oliva gépolaj II. 70.- kor-
 na. Tovothe-gépkendős 60.- korona.

Szesztétel. (A Budapesti Napló tudósítójától.) Mult
 heti jelentésünkben megemlékeztünk a bécsi szesz-
 jegyzésekről, midőn írunk, hogy azok a valóság-
 nak nem felelnek meg és céljuk csak az, hogy a magyar
 gyárosokat megteveszték. Az események csakhamar
 igazat adtak nekünk; míg a december 16-iki bécsi
 jegyzés még lanya irányzatot jelzett olcsó árakkal,
 addig a rákövetkező napi jelentés már rohamos árja-
 valásról ad hírt 2 koronával drágább árakkal. Az ár-
 emelkedés oka egyszerűen az, hogy a mesterségesen
 leszállított áron nem akadt termelő, aki szeszt eladott

volna s minthogy szesz kell, írgernek magasabb árat,
 csakhogy a szükséges árut megkaphassák. Nézetünk
 szerint a mai bécsi jegyzések még mindig alacsonyok
 és előbb-utóbb magasabb - az áru mai értékeinek
 megfelelő - árak fognak Bécsben is napfényre jutni.
 Mai árak: nyersszesztét finomított részére: 41 1/2-42;
 adózott: finomított szeszért nagyban, 147 1/2-148; fi-
 nomított szeszért adózva, kicsiben: 149-150; adózatlanul,
 nagyban: 48 1/2-49; adózatlanul, kicsiben: 50-51,
 denaturált szeszért nagyban 40 1/2-41; kicsiben 42-
 43 koronával, hordóval együtt, helyben.

Széna, szalma, takarmány. (Fuchs József jelen-
 tése.) A hetivásárban szénában és szalmában nagy
 behozatal és jó kereslet volt. Eladott: közép-
 minőségű, jobb és elsőrendű széna 2.-3.-, mubar 3.-,
 alomszalma 1.40. zsupszalma 1.80. szecska 2.-, per
 50 kiló fuvaronként, házhoz szállítva. Préselt széna
 2.40-2.80, préselt szalma 1.20-1.40 50 kiló, a jószel-
 városi pályaudvaron. Gabonamétek: zab 5.40-5.75,
 tengeri 5.80, rozs 6.45, árpa 5.70 kor.-kint.

Borjувásár. 1903. évi december hó 22-én. (A
 budapesti marhavásártéri vásár-pénztár részvénytar-
 táságtól.) Felhajtás. Belöldi élő borjú 268 drb, leölt
 borjú 7 db, bécsi borjú - db, - db, - db, -
 növendékmarha - darab, bárány élő - darab, leölt
 bárány - darab. - Árjegyzések. - Belöldi élő
 borjú I. rendű 85-100 l.-ig, kivétele 104 l., II. rendű
 élő borjúk 60-86 l.-ig, I. kilónként, leölt borjú
 I. r. 100-120 l.-ig, II. r. - l.-lől - l.-ig, kivét.
 l. kilónként, levonas nélküli. Rugott borjúk 61-63
 l.-ig. Növendékmarha - l.-lől 54 l.-ig, I. r. -
 l.-ig, középminőségű - l.-ig, alarendelt
 l.-ig, I. k.-kint. Bárány élő - - - - k., leölt bárány
 - - - - k. kivétele 80 - k.-ig áronkint.
 Irányzat esondés, elsőrendű minőségek árai 4 fillérrel
 kilogrammonként emelkedtek.

Sertéskonzumvásár. (A székesfővárosi sertés-
 vásár és közvágóhid intézősége.) December 22-én.
 Felhajtás: Zsirsertés, ugymint öreg I. rendű - kilo-
 grammon felül - - - darab, II. rendű 280-350 kilo-
 grammig - darab, kanló - darab, silány - darab,
 fiatal nehéz 300 kilogrammon felül - darab, közép
 220-300 kilogrammig - darab, könnyű 220 kilo-
 grammig - darab, sülőd - darab, malac - kilo-
 grammig - darab. Összesen - darab. Hussertés
 ugymint: nehéz 300 kilogrammon felül - darab,
 könnyű 250-300 kilogrammig - darab, sülőd - dar-
 ab, malac 40 kilogrammig - darab. Összesen -
 darab. Felhajtás öszege 520 darab, 6 darab sülőd,
 Élőzse napi maradvány: 226 darab, 102 darab sülőd,
 Összesen 746 darab, 108 darab sülőd. Eladott: 596
 darab sertés, 3 darab sülőd. Maradvány 150 darab,
 103 darab sülőd. A vásár irányzata élénk. Az árak
 változatlanok. - Következő árak jegyzettek: Zsir-
 sertés: Oreg I. r. 350 kgr.-on felül 96-98 fillérig,
 II. rendű 280-350 kilogrammig 96-98 fillérig, selej-
 tetett 90-92 fillérig, silány - fillérig, fiatal nehéz 300
 kilogrammon felül 98-102 fillérig, fiatal közép 220-
 300 kilogrammig 92-98 fillérig, fiatal könnyű 220
 kilogrammig 90-98 fillérig, sülőd - fillérig,
 malac - fillérig. Hussertés: Nehéz 300 kilo-
 grammon felül - fillérig, könnyű - kilo-
 grammig - fillérig, sülőd 90-106 fillérig, malac
 40 kilogrammig - fillérig. Árak minden le-
 vonás nélküli, kilogrammonként, elsőuliban.

Bécsi sertésvásár. A st.-marxi központi vásá-
 rcsarnokban megtartott sertésvásárra bejelentet-
 tek 6955 darabot, ebből a vásár elején felhajtottak
 2110 darab fiatal sertést, 2845 darab magyar hizott

sertést és - darab nehéz sertést. Összesen 4955
 darabot. Jegyzések: klgr.-kint elsőuliban (a fogyasztási
 adót nem számítva): elsőrendű sertés 107-109 fillér,
 kivétele 110 fillér, középminőségű 100-106 fillér,
 könnyű sertés 92-98 fillér, fiatal sertés - fillér,
 sülőd 72-90 fillér.

A budapesti gabonafőzsde.

Budapest, december 22.

Megfelelő kínálat és mérsékelt kereslet mellett
 készbuza ma is esondés irányzatú volt; forgalomba
 került 18.000 mm. változatlan áron. Rozs esondés,
 változatlan, 6.85 K.-ig kóttetett budapesti paritásra;
 a többi cikkeik iránya szintén változatlan.

Eladott:
Buza. Tiszavidéki: 350 mm. 80 k.: 8 K. 15 f.,
 100 mm. 80 k. 8 K. 12 1/2 f., 100 mm. 79 1/2 k. 8 K.
 05 f., 150 mm. 79 1/2 k. 7 K. 95 f., 150 mm. 79 1/2 k.
 8 K. 12 1/2 f., 150 mm. 79 1/2 k. 8 K. 12 1/2 f., 100 mm.
 79 k. 8 K. 10 f., 100 mm. 79 k. 8 K. 07 1/2 f., 100 mm.
 79 k. 8 K. - l., 100 mm. 79 k. 7 K. 97 1/2 f., 150
 mm. 79 k. 7 K. 85 f., 100 mm. 78 1/2 k. 8 K. 05 l.,
 500 mm. 78 k. 7 K. 97 1/2 f., 100 mm. 78 k. 8 K. 87 1/2
 f., 200 mm. 77 k. 7 K. 80 f.
Mindszenti: 4000 mm. 79 1/2 k. 8 K. 10 f.
Fegyermegyei: 1000 mm. 76 1/2 k. 7 K. 80 f.
Festmegyevidéki: 800 mm. 79 k. 8 K. - f.
 300 mm. 79 k. 7 K. 85 f., 1000 mm. 77 k. 7 K. 70
 f., 160 mm. 76 k. 7 K. 67 1/2 f.
T-Becsei: 3400 mm. 78 k. 7 K. 67 1/2 f. januári
 szállásra.
Bánsági: 1200 mm. 78 1/2 k. 7 K. 70 f., 3300 mm.
 77 1/2 k. 7 K. 60 f.

Mind három hónapra.
Rozs: 100 mm. 6 K. 27 1/2 f., paritásra.
Zab: 200 mm. 5 K. 55 f., 100 mm. 5 K. 55 f.;
 100 mm. 5 K. 47 1/2 f. 500 mm. 5 K. 35 f.
Tengeri (6 árú): 300 mm. 5 K. 12 1/2 f.

Készpénzfizetés mellett.
 A készrua hivatalos jegyzése a budapesti ár-
 és értéktőzsde szokásai szerint készpénzben és
 kilogrammonként: - A minőség hektolitereként 50
 kilogrammonként.

Típus	Kiló	50 kilogramm ára		100 kilogramm ára	
		K.-tól	K.-ig	K.-tól	K.-ig
Tiszavidéki új	350	7.90	7.95	7.85	7.90
"	100	7.50	7.55	7.45	7.50
"	150	7.70	7.75	7.65	7.70
"	79	7.40	7.45	7.35	7.40
Festmegyei	1000	7.60	7.65	7.50	7.55
"	79	7.20	7.25	7.10	7.15
"	79	7.40	7.45	7.30	7.35
"	79	7.60	7.65	7.50	7.55
Festvidéki	800	7.50	7.55	7.40	7.45
"	79	7.10	7.15	7.00	7.05
"	79	7.30	7.35	7.20	7.25
"	79	7.50	7.55	7.40	7.45
Bánsági	1200	7.40	7.45	7.30	7.35
"	79	7.00	7.05	6.90	6.95
"	79	7.20	7.25	7.10	7.15
"	79	7.40	7.45	7.30	7.35
Becsei	3400	7.80	7.85	7.70	7.75
"	79	7.40	7.45	7.30	7.35
"	79	7.60	7.65	7.50	7.55
"	79	7.80	7.85	7.70	7.75

haza, János, maradj nálam, nem tudok nélküled
 ellenni.

Ezeknél a szavaknál magához vonta a
 nyugodt ágyra s újra csókokkal halmozta el.

- Az egész éjszakát álmatlanul töltöttem
 el, - folytatta suttogva, - nem tudtam betelni
 szerencsémrel, álomnak tűnt fel, hogy találtam
 valakit, aki az enyém, akit szeretek, aki engem
 szeret.

Pommer hadnagy pedig szinte kővé válva
 ült ott. Nem is tudott beszélni és néman túrta az
 asszony szeretkezését.

Hová tűnt elhatározása, amelylyel idejött?
 Hogy jóvá tegye hibáját, hogy beismerje bün-
 bántatát, hogy bevallja, hogy mindaz csak egy
 szerencsétlen pillanat szülötte volt, egy mámoros,
 beszámíthatatlan lélek műve.

De most mindehhez nem foghatott hozzá,
 banális szavakkal nem törhette szét a szerető
 asszony álmait. Es amit előbb becsületbeli köte-
 lességének tartott, mindaz lehetetlennek tűnt föl
 neki most, látván a lángot, melyet a kis asszony
 lelkében felszított. Inkább meghal, mintsem hogy
 bevallja, hogy minden hazugság, látszat, szeszély
 volt. Ennek a forró szerelemnek nem felelhetett
 egy ökölespással.

Es míg az érzelmeitől teljesen elragadott
 asszony fejét ott pihentette keblén, lelkében nagy
 változás állott be: az akaratérős férfiből akarat
 nélküli való áldozat lett... Legyőzte a szerelem.

Pillantása végigtapogatta az asszonyt, ki
 karjában nyugodott. A könnyű reggeli ruhán ke-
 resztültetett az ifju test minden üde bája, a fe-
 hér kar, melyről félrecsuszott a ruha csipkéje, az
 előáramló illatok mámorba szédítették, megzavar-
 ták lelkét és az elhatározás, az öntudat utolsó
 maradvékát is megölték a különben oly határozott
 férfiban. Vad, érzéki tüzzel ölelte át a reszkető
 asszonyt. - - -

(Folytatás következik.)

Egy férj regénye

Irta: SALVATORE FARINA

(55)

Ön velünk ünnepl feleségem nevenapját, ön
 elhagyja holnap délután hugomat, a szombat éj-
 szakát és a vasárnapot villámban tölti... ugy
 mondom, villámban, ... mert megtudtam, hogy
 ez a villa az enyém lesz... Hétfő reggelig nálunk
 marad.

Igy értünk be Luganóba és csak néhány
 lépésnyire voltunk lakásunktól. Letiziára, Laurára,
 jövőmre gondoltam!

- Igérje meg.

- Majd meglátjuk, holnap majd megbeszél-
 jük, okvetlen... holnap beszélünk róla.

XXI.

Albruzziék villája.

Egész éjjel azon tételődtem, hogy elfogad-
 jam-e a meghívást. Ereztém, hogy végzetes vesze-
 delembe dönthet Laura viszontlátása.

Reggel sietve fölkeltem és felnyitottam az
 ablakot, amely signora Albruzzi lakása felé nézett.
 Eppen velem szemben megpillantottam vidám
 szomszédomat, aki halóköntösben az ablakdeszkára
 támaszkodva üldögélt.

- Jó reggelt.

- Jó reggelt.

- Tehát meggondolta a dolgot?

- Csakugyan... még nem; de előre látom,
 hogy nem lehet.

- Az ördögbe! Hogy fogja sajnálni a
 feleségem.

- A feleség.

- Persze, hiszen ő mondta, hogy unatkoz-
 nék, ha egymagunkban töltenék nevenapját, hiv-
 jam meg önöket... signora Letiziát és önt...
 ugy akarja megünnepelni e napot, mint akkor

az önk házasságának évfordulóját... villám és
 eső kivételével.

Mily emlékek! Eszembe jutottak a Letiziám
 iránt tanusított szívessegek; a csokor, a medaillon,
 és elfogadtam a meghívást.

Elmentem az ékszerészhez, hogy valami cse-
 kelységet vegyek ajándékba a szép asszonynak,
 meg kellett tennem, tartoztam vele és mégis resz-
 kettem arra a gondolatra, hogy más értelmet
 tulajdoníthatnának neki. Kiválasztottam egy me-
 daillont, amely meglehetősen hasonlított ahhoz,
 amelyet Letiziám kapott ajándékba, és egy csokrot
 is tettem hozzá.

Laura már messziről meglátott bennünket
 és a faszor elejéig elébünk jött, ahol leszálltunk a
 kocsirol. Az augusztusi nap forrósága és pora ala-
 posan megviselt bennünket de azért signor Albruzzi
 alighogy belépett a szalonba, egy székre roskadt
 és példájától felbátorítva mosolyogva ugyanugy
 cselekedtem én is. Laura egy szót sem szólt és
 tréfásan megjegyezte:

- Az urak szállása készen van. Signor
 Luciano, kérem a karját, bevezetem önt szo-
 bájába.

Felmentünk néhány lépcsőn és egy tágas
 terembe értünk. Laura egy ajtóra mutatott és így
 szólt:

- Ez a ház egészen rendelkezésére áll, itt
 vannak az ön szobái. Ön bizonyára pihenni szer-
 netne, még csak két óra van és öt óra előtt nem
 ebédeltünk; majd a csengőnyű szólni fog.

Valamit választottam - magam sem tudom,
 mit és szobámba menekültem.

Két kényelmesen berendezett szoba volt,
 esendes és illatos szőnyegek tompították a léptek
 zaját, a függönyökön keresztül behatolt a déli
 napfény, olyan szeliden, mint az alkony sugarai.
 Az első szobában márvány toalette-asztal, tele
 szagos vízzel, rizzposor dobozokkal, széptisztítók-
 kel, kéfékkel, egy szép asszony egész titkos
 apparátusával. Ez a szoba a gráciák és a szere-
 lem isteneinek otthona volt. A másik szoba-
 ban egy ágy állt fehér selyemfüggöny mö-

Table with columns: Egyéb gabonafajták, Kilo, K.-m, K.-ig. Rows include: Bors, Árpa, Kukorica, Zab, Tengeri, etc.

A határidőszet folyamán a következő költségek történtek:

Table with columns: Date, Item, Price. Rows: Áprilisi buza 1904., Áprilisi rozs 1904., Áprilisi zab 1904., Májusi tengeri 1904.

Déli egy órakor a következő záróárak állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Table with columns: Date, Item, Price. Rows: Áprilisi buza 1904., Áprilisi rozs 1904., Áprilisi zab 1904., Májusi tengeri 1904.

Délután fél 6 órakor zárult:

Table with columns: Date, Item, Price. Rows: Áprilisi buza 1904., Áprilisi rozs 1904., Áprilisi zab 1904., Májusi tengeri 1904.

A budapesti értéktőzsde.

A mai tőzsde a közelgő ünnepek hatása alatt teljesen tizeltlenül folyt le a forgalomba került értékek alig változtak.

Előzősde: Osztrák Hitelrészvény 685.75-687.—, Magyar Hitelrészvény 779.75-781.25. Rimamurányi vasúti részvény 499.50-500.—, Osztrák-magyar államvasút 677.—-677.50 korona.

A déli tőzsdén a következő értékekben volt forgalom: Magyar Hitelbank részvény 779.—780.50. Jelzálogbank részvény 621.25-621.75. Leszámitolóbank részvény 468.—463.50. Osztrák Hitelrészvény 688.—686.75. Magyar kereskedelmi részvény 282.—, Salgótarjáni kőszénbánya részvény 672.—, Rimamurányi vasúti részvény 499.50-500.—, Közüti vaspálya részvény 609.50-610.—, Városi villamos vasút részvény 331.—332.—, Osztrák-magyar államvasút részvény 677.—678.—, Budapesti általános villamos részvény 310.— korona.

1/2 órakor zárult: Osztrák Hitelrészvény 687.50. Magyar hitelbank részvény 780.25. Leszámitolóbank részvény —, Rimamurányi vasúti részvény —, Osztrák-magyar államvasút részvény 677.75. Közüti vasút részvény —, Városi villamos vasút részvény — korona.

A budapesti terménytőzsde.

A terménytőzsdében a szezon szerinti hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyzék-bizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyzékek: Heremag: lucerna magyar 52.—62.— korona, vörös aprószemű 46.—50.— korona, 9/18

gött, egy rózsafa-irószalt, egy pamlag és egy könyvvállány, szanaszét heverték rajta a könyvek. E két szobán még érezni lehetett élő lények lehelletét, bizonyos, hogy ezekben a szobákban ma reggel még lakott valaki. Kicsoda? Az ágy végében egy hajtút találtam a szőnyegen. A gyönyörű ellenállhatlan érzése vett erőt rajtam arra a gondolatra, hogy a szép Laura szobájában vagyok, hogy ugyanazt az illatot szívom magamba, hogy ugyanabban az ágyban kell nyugodnom.

Figyelmesség volt-e, vagy meglönböztetett vendégzeretet? Talán kelepce? Oh, én szerencsétlen! Mindenütt kelepécé láttam, mert a szívem gyenge volt és gondolatom gyáva.

Ezekben a szobákban nem maradhattam több gondolataimra. Két óra hosszat gyötört a delirium láza, Szemeim előtt elvonult a múlt, gyengeségem, kinjaim, Letizia, Laura, a bűn varázsa és a kék alávaló érzése szállt lelkemre.

A magánynak csak egy órája maradt még számomra; titkos kíváncsiság bilincseit le a bűn szélén, átkutattam a könyveket, a toalette-asztalt, elolvastam a könyvek címeit, nézegettem a toilethez nélkülözhetetlen apróságokat és öntudatlanul kinyitottam a lelkemet, hogy olvashassak a végzeteljes asszony gondolataiban.

A csemetyű hangja felvert gyötrelmes álmódzásokból. Lementem a kertbe, ahol virágármayktól környezett térségen volt terítve.

Laura viselkedését figyelve, úgy vettem észre, mintha valami titkos gondolattal foglalkoznék; lényének szokott kacérsága a szórakozottság egy nemének engedett helyet. Amilyen örült voltam, kételkedtem-e jelentőségében?

Mint hogy Laura keveset beszélt, az ebéd meglehetősen nyomatott hangulatban folyt volna le, ha signor Abruzzi nem beszélgetett volna még helyettünk is. Egyszerre megszólalt Laura: — Ugyan mi lehetne signor Anselmót?

(Folytatása következik.)

erdélyi — korona, vörös bászági — korona, középszemű 52.—65.—, korona, nagyszemű 66.—61.—, korona. Disznózsír: budapesti 65.—65.60 korona, vidéki —, korona. Táblaszalonna: légszerített vidéki —, korona, városi 4 darabos 55.—55.50 korona, 3 darabos 56.—56.60 korona, füstölt —, korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 17.50-18.—, korona. 120 darabos —, korona. 100 darabos 150-22.—, korona, 85 darabos 23.60-24.—, korona, azonnaliszállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 16.50-17.—, korona. 100 darabos 20.60-21.—, korona. 85 darabos 23.—23.60 korona. Szilvai: slavoniai 18.50-19.—, korona, szerbiai 16.50-17.—, korona, azonnal való szállításra.

A bécsi értéktőzsde.

A mai előtőzsdén meglehetősen szilárd irányzat érvényesült.

A déli tőzsde tartózkodóan nyílt meg, csupán fegyvergyári részvények emelkedtek. A forgalom továbbá részében a barátságos irányzat még jobban előtérbe lépett.

Zárult tartott.

Bécs, december 22. (Magyar értékek zárulata.) 4% os aranyjárdék 118.95. Izzait és szegedi kölcsön-sorsjegy 164.— Magyar vasúti kölcsön ezüstben —, Magyar keleti vasúti állami kötvény —, Magyar leszámitoló- és pénzügybank 462.—, Rimamurányi vasútrészvény 498.—, Magyar koronajárdék 98.95, 4% os Magyar földterem. kötvény 98.30. Magyar hitelbank részvény 778.—, Magyar nyeregményi kölcsön sorsjegy 239.—, Kassa-oderbergi vasúti részvény —, Magyar keresk. bank —, Magyar kukorica 15.62.

Bécs december 22. (Osztrák értékek zárulata.) 4 2/10 os papírjárdék 100.55, 4% os osztr. aranyjárdék 102.65. 1890-os sorsjegy 156.75. Osztrák hitelsorsjegy 470.—, Angol-osztrák bank —, Bécsi bankjegyzék 525.—, Osztrák-magyar bank 1668.—, Déli vasút 87.50, Dunagőzhajózási részvény 378.—, Dohányrészvény 349.—, Caszari és királyi arany 11.34. Német bankváltó 117.32, 4 2/10 os ezüst járdék 100.50-100.75. Osztrák koronajárdék 100.70. 1864-ik sorsjegy 260.—, Osztrák hitelintézet részvény 686.50, Unionbank 542.—, Osztrák Länderebank 41.25. Osztrák-magyar államvasút 670.77, Elbavölgyi vasút 420.—, Alpezi bányarészvény 410.50, 20 irank. arany 19.06. Londoni váltóár 239.35 Bécsi iranyváltó 319.—, Bécsi iranyváltó 319.—, Az irányzat nyugodt.

Bécs, december 22. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magányforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 687.50. Magyar hitelrészvény 780.—, Angol-Osztrák bank 281.— Bécsi bankjegyzék 543.—, Union bank 442.— Länderebank 677.50 Osztrák-magyar államvasút részvény 87.50.—, Déli vasút —, Elbavölgyi vasút 420.50 Északi vasút részvény —, Dohányrészvény 355.—, Rimamurányi vasúti 499.—, Alpezi bányarészvény 450.75 Májusi járdék 100.55. Magyar korona járdék 98.95 Török sorsjegy 138.75 Német birodalmi mára 117.31-117.28. Napoleon'dor 19.06.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, december 22. (Tőzsdéi tudósítás.) Megnyugtató híreke a tőzsde meglehetősen szilárd volt, minek következtében a forgalom a küszöbön álló ünnepek miatt és a holnap kezdődő ultimo felé való prolongálás folytán csendes volt. Montanrészvény piac állandó. Szénrészvények Laura-kohó kivételével vonzó. Belföldi fondok magasabb keresetre 9/18, vasutak közül vrsó-bécsi nyomott. Hajózásiak állandók. A tőzsdéi második felében ingadozó volt alacsony londoni, japáni árfolyamokra, később helyi piac megerősödött, de az üzlet terjedelme nem nőtt. A tőzsdéi végén az összes piacon csend volt. Brúder Böhlér-részvények ma jegyzetelési először, 150-et fizettek. Utimógné 6%. Magánleszámitási kamatláb 3 3/4%.

Berlin, december 22. (Zárult.) 4 2/10 os papírjárdék 101.10. 4% os osztrák aranyjárdék 102.60. Elbavölgyi vasút —, Magyar koronajárdék 98.25. Osztrák-magyar államvasút 145.50. Kassa-oderbergi vasút —, Bécsi váltóár 88.25. Magyar vasút beruházási kölcsön —, Alpezi bányarészvény —, Disconto-Commandit 198.—, Általános villamosági Bécsen 221.75. Gelsenkirchener 218.30. Laura-kohó 237.75. 4 2/10 os ezüstjárdék 100.60. 4% os magyar arany járdék 100.50. Osztrák hitelrészvény 216.10. Déli vasút 17.40. Károly-Lajos vasút —, Orosz bankjegy 216.10. 4% os új orosz kölcsön 99.10. Török dohányrészvény —, Olasz járdék 103.60. Magyar hitelbank —, Dinamit Trust 182.60. Harpeni 204.25. Az irányzat nyugodt.

Berlin, december 22. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Kés forgalom: 4% os magyar aranyjárdék —, Magyar koronajárdék —, Osztrák hitelrészvény 216.40. Osztrák-magyar államvasút 145.50. Déli vasút: 17.30 Északi vasút 216.10. Elbavölgyi vasút —, Orosz bankjegy készpénz —, Buschtiehran —, Orosz bankjegy —, (Utimo.) Lombard —.

Páris, december 22. (Zárult.) Osztrák-magyar államvasút —, Új török konzol 8.57. Egyiptomi járdék 104.40. Osztrák Länderebank —, Párisi bankjegyzék 1139.—, 3% os francia járdék 97.67. 4% spanyol járdék 88.95. 3% os új törlesztés járdék 98.60. Crédit foncier de France 700.—, A pesti bányarészvény —, 4% 1890. román kölcsön 92.20. Görög kölcsön —, Váltó Olaszországra 9/16 pari. Váltó Amsterdamra 206.56. Váltó Brüsszele 1/2 1/8. De Beers 517.56. Chartered 60.25. 5% bolgár kötelezvény 422.—, Magyar aranyjárdék 102.65. Déli vasút —, Váltó Londonra 251.55. Osztrák aranyjárdék 102.45. Török sorsjegy 138.75. Meridional vasút 716.—, 4% olasz járdék 104.15. Oltmanns bank 599.—, 3 1/2% os francia járdék —, Osztrák földhitelintézet —, Déli vasúti előbbiségi kötvény 329.50. 4% os 1896. román kölcsön 89.—, Dohányrészvény 331.—, Váltó Bécsre 104.—, Váltó német piacokra 122.—, Rio 1247.—, East Rand 179.—, Randfontein 66.—, Magyar Jelzálogbank 565.—, Az irányzat tartott.

Frankfurt, december 22. (Zárult.) 4 2/10 os papírjárdék —, 4% os osztrák aranyjárdék 102.60. 4% os magyar aranyjárdék 100.40. Osztrák hitelrészvény 216.80. Osztrák-magyar államvasút 145.30. Északi vasút —, Rustiehradi vasút —, Londoni váltóár 204.02. Bécsi bankjegyzék 133.90. Villamos részvény 141.—, 3% os magyar aranykölcsön —, 4 2/10 os ezüstjárdék 100.90. Osztrák koronajárdék 101.40. Magyar koronajárdék 99.05. Osztrák-magyar bank 116.10. Déli vasút részvény 17.30. Elbavölgyi vasút —, Bécsi váltóár 851.68.—, Párisi váltóár 811.—.

Unio bankrészvény —, Alpezi bányarészvény 207.—, Az irányzat csendes.

Frankfurt, december 22. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Aranykonk januára. Kés forgalom: Osztrák hitelrészvény 216.30. Német bank —, Disconto 198.30. Berlini kereskedelmi bank —, Gelsenkirchener —, Harpeni —, Laura-kohó —, Olasz járdék —, Hibernia 215.—, Az irányzat tartott.

Hamburg, december 22. (Zárult.) 4 2/10 os ezüstjárdék 100.80. 1890. sorsjegy 155.70. Déli vasút 17.20. 4% os Osztrák aranyjárdék 102.60. Osztrák hitelrészvény 216.40. Osztrák-magyar államvasút 145.20. Olasz járdék 103.50. 4% os magyar aranyjárdék 100.10. Az irányzat szilárdabb.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Dec. 22. A sertésüzlet irányzata: csendes.

A Hasi sertések ára: I. A Magyar elsőrendű, Öreg nehéz (páronként 400 kilogramm felüli súlyban 110-112 fillérig; Öreg közep (páronként 300-340 kilogramm terjedő súlyban) fillérig; Fialai nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) 117-118 fillérig; Fialai közep (páronként 250-320 kilogramm terjedő súlyban) 118-119 fillérig; Fialai könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig; II. Magyar szedett: Nehéz (páronként 280 kilogramm felüli súlyban) — fillérig; Közep (páronként 240-280 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig; Könnyű (páronként 200 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig; III. Romániai: Nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) — fillérig; Közep (páronként 250-320 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig; Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig; IV. Romániai eredeti (Stancu): Nehéz (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig; Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig; V. Szerbiai: Nehéz (páronként 280 kilogramm felüli súlyban) 117-118 fillérig; Közep (páronként 240-260 kilogramm terjedő súlyban) 115-116 fillérig; Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 114-116 fillérig.

Sertésüzlet: márc. 1903. december 20. napján volt készlet 20.424 darab. — 1902. december 21. napján felhalmozott 167 darab. — 1903. december 21. napján elszállított 831 darab, 1903. december hó 22. napjára maradt készletben 28.760 darab.

Vizállás.

Table with columns: Dec. 21, Dec. 22, Dec. 21, Dec. 22. Rows include: Dunas, Móra, Vág, Dráva, Mura, Száva, Szamos, Kraszna, Latorca, Ung, etc.

Kivonat a hivatalos lapból.

— December 22. —

Küvetés. Az igazságügyminiszter Zentay Gyula dunavecsei kir. járásbírósi segédtekonyvetővel a rászelvei kir. járásbíróshoz teletkönyvetővé, a pénzügyminiszter a zombori pénzügyigazgatóság Vass Ferenc ottani pénzügyi fogalmazót, a trencsényi pénzügyigazgatóság Lestyan Odón nagyszabeni pénzügyi fogalmazót, a pozsonyi pénzügyigazgatóság Deák János egri pénzügyi fogalmazót, a pénzügyi segédutakörök végleges minőségben, a nagyszabeni pénzügyigazgatóság Seebler Armin máramrosszpetti pénzügyi fogalmazó gyakornok pénzügyi fogalmazóvá ideiglenes minőségben, a fő- és szekvárosi m. kir. adófelügyelőhöz dr. Thaly Zsigmond budapesti lakos pénzügyi fogalmazó gyakornokká ideiglenes minőségben, a siklósi m. kir. adóhivatalhoz Gyurics Dénes szolnoki I. oszt. adóhivatali ellenőrt II. oszt. adóhivatali pénztárnokká, Gottfried Sádor móri adóhivatali ellenőrt a soproni adóhivatalhoz adóhivatali segéd, Vadász Sándor topánfalvi adóhivatali móri adóhivatalhoz ellenőrt, az esztergomi m. kir. adóhivatalhoz Stanek Géza esztergomi adóhivatali adóhivatali ellenőrt, a dévai pénzügyigazgatóság Poór István nagybecskereki pénzügyi iradatíztet pénzügyi irodavezetővé, a kaposvári pénzügyigazgatóság Kolozsvári Gusztáv székesfehérvári adófelügyelő pénzügyi iradatíztet pénzügyi irodavezetővé, a kolozsvári pénzügyigazgatóság Gáizler Lajos pénzügyi iradatíztet pénzügyi irodavezetővé, a kolozsvári adóhivatalhoz Schumann Emil székesfehérvári adóhivatali segéd, a Fekete Ferenc vármegyei alszámvevő adóhivatali segéd, a nagykárolyi pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvétséghez Szépe László vármegyei írók th. alszámvevőt pénzügyi szantíztet, a földmivélségi miniszter Weisz Lajos segédmérnök mérnök, Halmagyi Gábor fizetőstelecn segédmérnök segédmérnök, a kereskedelemi miniszter Huszár József műszaki tanácsos a kőmives, kőfaragó és ácsmestri képzettség megvizsgálására Sopronban szervezett bizottság elnöke, Kelti Izsó főmérnököt ugyanczen bizottság tagjává, a vallas- és közoktatási miniszter Farkas Gyula és Dergán Erzsik ökeleves tanító illetve tanítónő a füzéri állami elemi népiskolához rendes tanítóvá illetve tanítónővé, a kassai javítóintézet igazgatója a vezetésre alatt álló intézethez Kalmár Dénes komáromi lakos szabóiparost zárfelügyelővé nevezte ki.

Megerősítés. A vallas- és közoktatási m. kir. miniszter Vozáry Miksa mezőtúri állami felsőbb leányiskolai rendes tanárt állásában végleg megerősítette. Kivétel. A m. kir. igazságügyminiszter a zombori kir. törvényszék területére vizsgáldórándó helyettesül Radány Péter kir. törvényszéki bírót rendelte ki. Athelyezés. A m. kir. igazságügyminiszter Pásztor Géza temesvári és Juricskay Aurél nyiregnyázai kir. törvényszéki aljegyzőket kölesönösen; — a vallas- és közoktatási m. kir.

miniszter Gruber János mezőkovácsházi állami elemi iskolai tanítót a dunabogdányi állami elemi iskolához, Láng A. József ballasgyarmati állami főgimnáziumi reendes tanárt a trstenai kir. katolikus algimnáziumhoz, Barla Vilma kunosvágási állami elemi iskolai tanónót a komlóbányatelepi állami elemi iskolához áthelyezte.

Pályázat. A zombori pénzügyigazgatóságnál számtisztii állásra 14 nap alatt.

Napirend.

Napló: Szerda, december 23. — Római katolikus: Viktória. — Protestáns: Viktória. — Görög-orosz: (december 10.) Menna. — Zsidó: Tebeth 14. — Nap két: 7 óra 32 perckor. — Nyugszik: 3 óra 50 perckor. — Hold két: 7 óra 59 perckor reggel. — Nyugszik: 8 óra 37 perckor este. — Hoid a földiárvóban 11 órakor délelőtt. — A nap a bak jegyébe lép 1 óra 21 perckor éjjel. — Tél-kezd.

A köcsolatásügyi miniszter fogad d. u. 4 órakor.
A horvát miniszter fogad délután 4 órakor.
A képviselőház elnöke fogad 9 órától 10 óráig.
A Múcsarnok téli tálata nyitva 9 órától 4-ig. Belépődíj 1 korona.

Nemzeti Szalon téli tálata nyitva este 8 óráig. Belépődíj 50 fillér.

Szanatórium-kidállítás a régi képviselőházban, nyitva este 8 óráig. Belépődíj 60 fillér.

Könyves Kálmán-társaság képkidállása Nagymező-utca 37. szám. Megtekinthető egész nap ditalanul.

Iparművészeti társulat téli kiállítása nyitva díjtalanul egész nap.

Nemzeti Múzeum. Képtár. Nyitva van d. e. 9 órától délután 1 óráig.

Országos képtár az Akadémiában délelőtt 9—1 óráig.
Mezőgazdasági múzeum (Kereposi-ut 72.) d. e. 9-től 1 óráig.

A földtani intézet múzeuma a Stefánia-uton nyitva délelőtt 10 órától 1-ig. Belépődíj 1 K.

Az Akadémia Goethe-szobója nyitva délelőtt 10—12-ig.

Múzeum könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 1-ig.
Akadémiai könyvtár nyitva 3—7-ig.

Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9—12 és 3—8 óráig.

A fővárosi könyvtár (Károly-körut 28.) mindennap nyitva van, köznapokon délelőtt 9—1-ig, vasár- és ünneppanokon 9—12-ig.

A kereskedelmi és iparháza könyvtára (Szemere-utca 6. sz.) nyitva minden hétköznap fél 10-től fél 2-ig.

Az aquinumi ásatások és múzeum. Megtekinthetők egész nap III. ker. Ó-Buda, Külső-Szent-Endrei-ut. Helyierdekló vasut a Pálffy-térről.

Mentőegyesület helyiségei a Markó- és Sólyom-utca sarkán, reggel 8 órától este 6-ig.

Állatkert a Városligetben nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereske delmi szakosztály, tudakozó-osztálya és keleti mintatára V. kerület Váci-körut 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelemtörténeti gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetés arisztókratái is eszközöl) a városi ipar-csarnokban (vasár és ünneppanokon is) nyitva délelőtt 9 órától 2 óráig és délután fél 3 órától fél 6 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvezetése (Magyar kereskedelm részvénytársaság) V., Váci-körut 32. szám alatt.

Időjelzés.

— **Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése.** —

Budapest, december 22.

Hazánkban az idő borús, ködös jellegű megtartotta. Ködcsapódások főleg az ország keleti felében voltak. A hőmérséklet kevesebb többnyire emelkedett.

A levegőnyomás eloszlásában említésre méltó változás nincs.

Európa túlnyomó részében az idő borús vagy ködös, jelentékenyebb lecsapódásokat azonban nem jelentettek. A hőmérséklet alig változott.

Küldés: Lényegtelen hovátozás, helyenkint köd és semmi vagy csak kevés csapadék várható.

Nagy karácsonyi vásár.

KLEIN és SCHWARCZ

férfiszabóknál

az „ANGOL KIRÁLY“-hoz

Budapest, IV., Károly-körut 16. sz.

Legnagyobb férfi-, fiu- és gyermekruha-áruház.

<p>Férfi-osztály:</p> <p>Szaco-öltöny tiszta gyapjuszövetből . . . 14 forinttól feljebb</p> <p>Télikabát " " " " . . . 12 " "</p> <p>Vadászkabát szörmebéléssel . . . 15 " "</p> <p>" " szövet " " " " . . . 8 " "</p> <p>Bőrkaabát valódi dán iramszarvas-bőrből 25 " "</p> <p>Városi bunda 35 " "</p> <p>Utazó bunda 27 " "</p>	<p>Fiu-osztály:</p> <p>Fiu-öltöny tiszta gyapjuszövetből 8 forinttól feljebb</p> <p>" télikabát " " " " 9 " "</p> <p>Gyermek-osztály:</p> <p>Costümök és téli kabátok nagy választékban a legolcsóbb árakon.</p> <p>Iskola-öltöny 4.— forinttól feljebb</p> <p>Rövid térdnadrág 1.50 " "</p>
--	--

Külön mértékosztály! Nagy raktár valódi angol, skót és hazai szövetekből.

Árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küldünk.

Epp most jelent meg a FRANKLIN-TÁRSULAT kiadásában

Magyar Remekírók

negyedik sorozata.

A negyedik sorozatot különösen a Széchenyi-kötet teszi érdekessé. Ez **Berzevicz Albert** állította össze a legnagyobb magyar műveiből, a oly bevezetéssel látta el, mely essay-irodalmunkban kiváló helyet fog elfoglalni.

Nagy figyelmet fog kelteni a **Kuruc-költészet** kötete is, melyet **Erdélyi Pál** szerkesztett nagy rátermettséggel.

Ezenkívül **Vörösmarty IV.** kötete, **Tompa II.** kötete és **Kisfaludy Sándor I.** kötete jelentek meg a sorozatban. Az utóbbihoz **Helnicsh Gusztáv** iri nagybecsű bevezetést.

A három sorozatban a következők művei jelentek meg:

Arany János; Csiky Gergely; Csuozor Gergely; Garay János; Kazinczy Ferencz; Kilesey Ferencz; Kossuth Lajos; Reviczky Gyula; Szigligeti Ede; Tompa Mihály; Vajda János; Vörösmarty Mihály.

A Magyar Remekírók 55 kötetben jelennek meg 220K. árban.

Megrendeléseket elfogad minden könyvkereskedés és a Franklin-Társulat.

ATHENAENUM r. t. kiadásában megjelent:

HÁZASSÁGI PEREK ÉS ELJÁRÁS HÁZASSÁGI PEREKBE.

Irta; KNORR LAJOS
gyvész, ny. táblalt bíró, stb.

E könyv egybefoglalja a házassági perekre vonatkozó összes jogszabályokat úgy, hogy annak nemcsak a szakember, hanem a perlekedő házasságok is hasznát vehetik.

Ara angol vászonkötésben 2 korona.

Kapható az **ATHENAENUM** r. társulatnál (Bpest, VII. ker., Kereposi-út 54.) és minden hazai könyvkereskedésben.

TILLER MÓR és TÁRSA

céhes és kir. udvari szállítóék
Budapesten, Váci-utca 36. szám.

A legnagyobb áruház hol a legszebb karácsonyi és újévi ajándékok kaphatók.

 Revolver 4 koronától 10-ig.	 Snijkák 2 koronától 8-ig.	 Kesttyúk 1.20-tól 5 koronáig.
 Kardok 9 koronától 20-ig.	 Kalapok 5 koronától 10-ig.	 Jelsék 20 fillértől 10 koronáig.
 Tisztító felszerelés 4 koronától 40-ig.	 Látcsövek 12 koronától 60-ig.	 Sarkantyúk 1.40-től 3 koronáig.
 Vidőcserepek 4 koronától 20-ig.	 Egyenruhák 20 koronától 80-ig.	 Utazó-bőrönd 7 koronától 50-ig.

Áruházunkban minden létező tárgy utánvételrel megrendelhető, minden tárgyról árjegyzék ingyen küldetük, minden nem tetsző tárgyat kicserélünk.

Könnyű és állandó napikeresetre

tehetnek szert oly urak a vidéken, kik 100 forintot óvadékképen, vagy jótállás útján nyújthatnak. Az óvadék az illetőnek lakóhelyén teendő le. Levelek „Állandó kereset” jellegével e laphoz küldendők.

ÉNZT

SORSJEGYEKRE
értékpapírokra
és
vidéki takarékpénztári
részvényekre

(Visszatérhető társasági részletekben is), bármily összegűt igen olcsón ad.

Kőváry Armin bank- és váltóintézet, osztályvezető, főeljárótó IV., Ferenctek-tér 8. Gró. Csizkay-palota.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Szerda, 1903. december hó 23-án.

Tosca.

Melodráma 3 felvonásban. Zenéjét szerző Puccini G. Szövegét Sardou Viktor drámája nyomán írták: Illica L. és Giacosa G. Fordította Várady Sándor.

Személyek:

Tosca Floria Krammer Sekrestyés Hegedűs
Cavaradossi Anthes Spolletta Gábor
Báró Scarpia Takács Sciarrona Kárpát
Angelotti Kornai Börtönör Szemere

Kezdeté 7 órakor.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1903. december hó 23-án.

Az ember tragédiája.

Dramái költemény, írta Madách Imre. Színrészt alkalmazta Paulay E. Zenéjét szerette Erkel Gyula.

Személyek:

Az Ur Éva Fái Sz.
Rafael Vizvári M A szellem Mészáros
Gábor Halmi Rabszolga Nádai
Mihály Deli E. Arthur Beregi
Lucifer Gyenes Péter Gál
Ádám Bakó Saint-Juste Horváth

Kezdeté 7 órakor.

VIGSZÍNHÁZ.

Szerda, 1903. december hó 23-án.

Az aranyhíd.

Bobozat 3 felvonásban. Írta Gréscac és Croisset. Fordította Molnár Ferenc.

Személyek:

Gardannos Góth Rosalie Fábian
Piennaim Hegedűs Victoire Kocsisovszky
Jaqueline Varsányi Baptistin Bárdi
Hélène Gazi Planchet Halász

Kezdeté 7 1/2 órakor.

NÉPSZÍNHÁZ.

Szerda, 1903. december hó 23-án.

A vándorlegény.

Nagy operett 3 felvonásban. Írták West és Schmitzer. Ford. Faragó Jenő. Zenéjét szerző Eysler Ödön.

Személyek:

Fülöp herceg Hegyi A. Caspú Kiss M.
Lola hercegnő Rédey Sz. Libuska Krecsányi
Nikol Solyomosi Apró Ujvári
Oleander Láng Reszkető Deli
Straubinger Kovács Kancsos Irsai
Oculli Komlósi Bonifáz Pázmán

Kezdeté 7 órakor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Szerda, 1903. december hó 23-án.

Doktorhisztonyok.

Operett 3 felv. Írta és zenéjét szerz. Verő György.

Személyek:

Smircsuk Sziklai Netti Koltai
Ludovika Sziklainé Micsok Ráthonyi
Miezi Szontgyörgyi Gusztó Heltai
Betti Keleti Szinzigargató Tollagi
Ethi Kornai A csárdás Gíróth
Fetti Tomosányi Miska Iványi

Kezdeté 7 1/2 órakor.

KIRÁLY-SZÍNHÁZ.

Szerda, 1903. december hó 23-án.

Makrancos hölgyek.

Operett 2 felv. Írta Bolten-Baekers, fordították Molnár F. és Faragó J. Zenéjét szerz. Lincke Pál.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

URANIA SZÍNHÁZ.

Szerda, 1903. december hó 23-án.

Frizzo színpadi átváltozó művész előadása.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

VÁRSZÍNHÁZ.

Szerda, 1903. december hó 23-án.

Az üzlet - üzlet.

Színmű 3 felvonásban. Írta Octave Mirbeau. Fordította Molnár Ferenc.

Személyek:

Lechat Gál Xavier Lechat Nádai B.
Lechatné Helyey Fontenelle Molnár
Germaine Márkus Gruegh Horváth
De Porcelet Nádai F. Rbing Rózsahegy
Lucien Gar. aud Mihályfi Főkörtész Gabányi

Kezdeté 7 órakor.

Most jelent meg Allaga Géza
Cimbalom-
Iakola IV-ik része.
E mű magában foglalja mindazt, ami a cimbalomjáték technikájának legmagasabb kiképzésére szükséges, u. m. brilláns és határozott előadás, magyar zene remekait, Bánk-bán, Hunyadi László és más operák legerősebb részleteit, valamint magyar dallamok hálás medorban való művészi átiratait.
Ára 8 korona.
SCHUNDA V. JÓZSEF
udvari hangszergyáros,
pedalozcimbalom és javított tárogató
egyedül feltalálója
BUDAPEST, IV., Magyar-utca 18.

Karácsonyra legelőszöbben lehet bevásárolni
aranyműves **Orbán Antal** grás-
mester (VII., Basser tér 17. a Központi pályaudvar mellett).
Acél órák 4-10-ig feljebb, ezüst órák 8-10-ig feljebb
arany gyűrűk 8-10-ig feljebb.
Nagy választék mindenféle órákban, China-száll
gyári rakéta 10 évi jótállással.

FOVÁROSI ORFEUM

VI., Nagymező-utca 17.
Ma először
Vénusz a földön
berlini kiállításos operette, eredeti Adolfgörzben, egy felvonásban és öt képből. Írta: Bolten-Bäckers. Zenéjét Lincke Pál. Színrészt alkalmazta: Waldmann Imre igazgató.
I. kép. A berlini Thiergartenben.
II. " Vénusz.
III. " Loszálta a földre.
IV. " Alarcoból az Amor-termekben.
V. " Az Olympuson.
Töljessen új dizeleket és jelmezeket.
Berlinben több mint 400-szor mont!
Továbbá „Két vörös hajszál” Garvey bohóza a Tarka-Színpadon és a díszatalmú **variété-műsor.**
Elővetel 10-1 és 8-6 óráig. Az előadás 8 órakor kezdődik.
A télikerben reggeli 5 óráig **Vörös Elek** előzenekara hangversenyes.

BUDAPESTI KÁVÉHÁZ

Andrássy-ut 27. világhírű kaposvári zenekara hangversenyes.
BABÁRY DEZSŐ
feltűnést kétféle szolista vezetés alatt.

Karácsonyi bevásárlás előtt tekintünk meg a praktikus háztartási és gazdasági ajándéktárgyak karácsonyi kiállítását Kertész Tódor nagyobbitott műiparú raktárában Budapesten a Kristófféren. Ezerféle csillogó karácsonyfadisz. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Hölgyek figyelmébe.

Az arcból és kezek szépítésére, sminkelésre előadás hölgyek, művésznők nem használnak más, mint a parisi világhírű, valódi Dr. Lejossé-féle Ravissante szépség-különlegességeket. - Ezek tükreletesen ártalmatlanok - Rovissante szépségítő, 3 aranyalban, eredeti dísz 3 korona, kettős dísz 5 korona, Poudre-Ravissante, eredeti doboz 1 K. 20 fill., kettős doboz 2 korona. Creme-Ravissante, eredeti porcellán-tárgy 2 korona.
Értékeltetn utáztatókól évakodjunk.
Kérjük Török J. gyógyszerárban, Kochmeister Frigyes utódnál, Nerada Nándor, Molnár és Mészáros utcákban mindig határozottan a híres valódi Dr. Lejossé-féle Ravissante szépség-különlegességeket.

Maglódon urilak

eladó, a vasúttal közeli egy katasztrális hold (1600 C-0) területen szilárd anyagból épült, télen nyáron lakható magas földszintes épület, áll: 6 szob, konyha, csellószoba, fürdőszoba, egy fedett és egy nyitott veranda, külön mellékhelyiségben 1 szoba, konyha, istálló, kocsiút, külön pince, mosókonyha, kádfürdő, szőlő, díszgyűmölcs- és vészményes kert, melynek egyfajta része szőlővel van beültetve stb. ből, megjegyzendő még, hogy az urilak a legnagyobb urilakokéval szembe esik csak az örökösök közötti vagyon felosztás miatt potom 30.000 koronáért eladó, melynek dupla értékét továbbra is megéri. Bővebbet csak személyesen nyújt: **Budinsky Ottó, ingatlanok adásvétel irodája Budapesten, Rákóczy-tér 13.**

Millió és millió koronát

két-5 főnyeremények közzéadását kifizetendő. Akinek sorsjegyei vannak, küldje be az **Aranykoronák** és **Aranydíjak** árúszámlái, **nincs-e közte főnyeremény.** Azonkívül ha a sorsjegyek nem nyertek eddig,
nagyon olcsó kölcsönt nyújthatunk
szakra. Ha a papírok már esetleg zálogban vannak, kiváljuk azokat és többet kölcsönzünk rájuk.
Vasárnap és **szombat** mindenféle sorsjegyet, értékpapírt, vidéki lakáskészítési részvevőt és olyan részvevőket is, melyek a tézión nincsenek jegyezve.
Schön és Breitner
bankháza
Budapest, VII., Erzsébet-körút 56. sz.
(Király-utca mellett.)

Előfizetési felhívás

MERCUR

hiteles pénzügyi és sorsolási szaklap
XXXIV. évfolyamára.
A **MERCUR** a legelterjedtebb és legmegbízhatóbb sorsolási szaklapja az országnak.
A **MERCUR** megbízható értesüléseket közöl az összes ipari és kereskedelmi vállalatokról, valamint értékpapír és gabonapiaczokról is.
Az év végén megjelenő évkönyvében közli a **törvényes megsemmisítés** alatt álló értékpapírok számait.
Az évkönyvből ezenkívül megtudható, hogy bármely sorsolásnak alávett értékpapír létező-e óta az 1903. év végeig kisorsoltatott-e.
A **MERCUR** előfizetési ára az **Évkönyvvel** valamint a **Sorsolási Naptárral** együtt **4 kor.**
Előfizetések küldendők:
MERCUR kiadóhivatalának
Bpest, IV., Váci-utca 37.

Automobil-

Vezérképviselő Ström & Fils-től Páris
börkabit K. 32.-, bőrnadrág K. 32.-, nadrágtakaró 45.-, Paraplui de Chaffeur K. 70.- stb. Rothberger Jakab cs. és kir. udvari szállító, Budapest, IV., Váci-utca 6. szám.

Arany és ezüstnemű

legalkalmasabb
karácsonyi és újévi ajándék.
Kapható rendkívül olcsó árban
lfj. Heuffel Lajosnál
IV., Egyetem-utca 7.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Pontos és legjobb ÓRÁK

5 évi jótállás mellett.
Egyházi szent órák, keresztelő kánnak, ékezetek, évszámok
részletfizetésre is.
Javításokra és vidéki megrendelésekre különös gondot fordítok - Árjegyzék 2000 rajzzal ingyen és bérmentve.
POLGÁR KÁLMÁN
művész
Budapest, Erzsébet-körút 29. szám.

Színházak heti műsora.

	Magy. kir. Opera.	Nemzeti színház	Vigaszínház	Népszínház	Magyar színház	Király színház	Urania színház
Csütörtök	Nincs előadás	Nincs előadás	Nincs előadás	Nincs előadás	Nincs előadás	Aranyvirág	Nincs előadás
Péntek	Lohengrin	A vén bakancsos és fia a huszár Sötéttség	A csodagyermek	Bonaparte	A drótosító Doktor kisasszony	Aranyvirág Makrancos hölgyek	Berini élet Frizzo előadása
Szombat	Hunyadi László	A kaméliás hölgy Messias	A csodagyermek	Lili	Tavasz Doktor kisasszonyok	Makrancos hölgyek Aranyvirág	Az éjféli nap országza Frizzo előadása
d. u. Vasárnap este	A kő király A szomszéd-asszony A törpe gránitós	Constantin abbé A nők barátja	A csodagyermek	Gyimesi vadvirág	A drótosító Doktor kisasszonyok	Ghetto Makrancos hölgyek	Frizzo előadása

